

ΦΙΛΟΘΟΓΙΑ—ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

1 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1863.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 5.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΠΟΙΗΤΩΝ.

Α΄.
ΕΡΡΙΚΟΣ ΕΪΝΟΣ (Heinrich Heine).

(Συνέχεια, και τέλος. ἴδε φυλλ. 4)

VI.

Ἄλλὰ τί ἐφάνη εἰς τὸν ἐνθουσιώδη νεανίαν ὅτε εἶδε τὸν αὐτοκράτορα, ὅχι πλέον τὸν αὐτοκράτορα ὃν ἀνεκάλουν οἱ ἦχοι τοῦ τυμπάνου τοῦ παιδαγωγοῦ του, ἀλλὰ τὸν αὐτοκράτορα αὐτοπροσώπως, τὸν θεὸν τῶν μαχῶν, τὸν ἥρωα τοῦ Αὔστερλιτζ, τὸν Ναπολέοντα εἰσερχόμενον θριαμβευτικῶς εἰς Δυσσελδὸρφ καὶ διασχίζοντα ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τοῦ ἵππου τὰς δένδροστοιχίας τοῦ βασιλικοῦ κήπου, ὅπου ἀστυνομικὴ διάταξις ἀπηγόρευε νὰ διαβαῖναι τις ἐφιππος ἐπὶ προατίμῳ πέντε ταλλήρων! Πρέπει νὰ τὸν ἀκούσῃ τις ἐν ἐκστάσει ζωγραφίζοντα τὴν μαγευτικὴν ἐκείνην στιγμήν. « Τὰ δένδρα συγκινημένα ἐκκλινον πρὸς τὴν γῆν ἐφ' ὅσον ὁ μέγας ἀνὴρ προὐχῶρει· αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου μετὰ δειλίας ἄμα καὶ περιεργίας παρεϊσέδυσον διὰ τοῦ πρασίνου φυλλώματος, καὶ ἐπὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ ἐφαίνετο ἕναρ-

γῶς λάμπων χρυσοῦς ἀστὴρ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔκυπτεν ἀφελῶς ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου του μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἐκράτει τὰς ἰνίας ἐσφιγμένας καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἐπληττε φιλικῶς τὸν τράχηλον τοῦ μικροῦ τοῦ ἵππου. Ἡ μαρμαρίνος χεὶρ του ἐστίλβεν εἰς τὸν ἥλιον, χεὶρ ἰσχυρά, ἡ μία ἐκ τῶν δύο χειρῶν αἱ ὁποῖαι ἐδάμασαν τὴν ἐπτακέφαλον ὕδραν τῆς ἀναρχίας καὶ ἐκανόνισαν τὴν μονομαχίαν τῶν λαῶν· καὶ ὁμως ἡ χεὶρ ἐκείνη ἐθώπευεν εὐμενῶς τὸν λαιμὸν τοῦ ἵππου. Ἡ μορφή του εἶχε τὸ χρῶμα ἐκεῖνο, ὅπερ βλέπομεν εἰς τὰς μαρμαρίνους κεφαλὰς τῶν ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν ἀγαλμάτων. Οἱ χαρακτῆρες ἦσαν εὐγενῶς κανονικοὶ ὡς τῶν ἀγαλμάτων ἐκείνων καὶ ἀνεγίνωσκε τις εὐκρινῶς ἐπ' αὐτῶν· « Οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ. » Μειδίαμα ζωηρὸν ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων του καὶ ὁμως, μόνον νὰ ἐσύριζον τὰ χεῖλη ἐκεῖνα, ἡ Πρωστία δὲν ὑπῆρχεν πλέον καὶ τὸ Βατικάνον κατέρρεεν· ἂν ἐσύριζον τὰ χεῖλη ἐκεῖνα, τὸ ἅγιον ῥωμαϊκὸν κράτος ὀλέκληρον ἠδύνατο ν' ἀρχίσῃ νὰ χορεύῃ. Καὶ ὁμως τὰ χεῖλη ἐκεῖνα ἐμειδίωσαν καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἐμειδία ἐπίσης. Ὁ ὀφθαλμὸς ἦτο διαυγής, ὡς ὁ οὐρανὸς, καὶ ἠδύνατο ν' ἀναγινώσκῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων· ἐβλεπε μ' ἐν τοῦ γοργὸν βλέμμα

ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου συγχρόνως, ἐνῶ ἡμεῖς βλέπομεν αὐτὰ τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ πολλάκις μόνον τὴν χρωματισμένην αὐτῶν σκιάν. Τὸ μέτωπον δὲν ἦτον ἐπίσης γαλήνιον· ἐκεῖ ἐπλαναῖτο ὁ δαίμων τῶν μαχῶν, ἐκεῖ συνηροῦζοντο μετὰ ταχύτητα ἀστραπῆς αἱ ἰδέαι, δι' ὧν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ αὐτοκράτορος διεπέρα τὸν κόσμον, καὶ νομίζω ὅτι αἱ ἰδέαι ἐκεῖναι ἤρουν διὰ τὴν χορηγῆσθαι εἰς ἕνα γερμανὸν συγγραφέα ὕλην συγγραφῆς δι' ὅλην τὴν ζωὴν.»

Ἐτη τινὰ μετὰ ταῦτα, κατὰ ψυχρὰν ἡμέραν τοῦ φθινοπώρου, νεανίας, ἔχων ἥθος φοιτητοῦ, περιεπάτει βραδέως εἰς τὰς δένδρστοιχίας τοῦ βασιλικοῦ κήπου τῆς Δυσσελδόρφ. Ὅτε μὲν ἀπώθει παιδαριωδῶς διὰ τοῦ ποδῆς τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους συρόμενα φύλλα, ὅτε δὲ ἀνύψου πενθίμως τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τοὺς ἐξηραμμένους κλάδους τῶν δένδρων, οἵτινες μόλις ὑπεβάσταζον ἔτι ἰσχνὰ τινὰ φύλλα, καὶ ἀνεπὸλει πρὸς τὴν θέαν ἐκείνην τοὺς λόγους τοῦ Γλαύνου πρὸς τὸν Διομήδην.

Οἷη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνθρώπων.
Φύλλα τὰ μὲν εἴ' ἀνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θ' ὕλη
Τηλεθώσσα φύει, ἔσρος θ' ἐπιγίγνεται ὄρη.
Ἔς ἀνθρώπων γενεή ἢ μὲν φύει, ἢ θ' ἀπολήγει 1.

Κουρασθεὶς μετὰ μακρὸν καὶ μελαγχολικὸν περίπατον, ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ξυλίνης ἑδρας, ὅπου εἰς εὐτυχέστερους καιροὺς εἶχε χαράξει τὸ ὄνομα τῆς ἡγαπημένης κόρης. Δυσκόλως ἠδυνήθη ν' ἀνεύρη τὴν προσφιλεῖ λέξιν *Berolina*, ὑπὸ τὸσα ἄλλα ὀνόματα, νεωστὶ χαραχθέντα. Μικρὸν κατὰ μικρὸν παρεδόθη ὀλόκληρος εἰς τὰς σκέψεις ταύτας καὶ ἤρχισε ν' ἀναθαίνη τὸν ποταμὸν τῆς ζωῆς, ὅτε αἰφνης ὀπισθεν αὐτοῦ ἀντήχησαν φωναὶ συγκεχυμέναι, οἰκτείρουσαι τὴν μοῖραν τῶν πτωχῶν Γάλλων, οἵτινες συνελήφθησαν εἰς τὸν πόλεμον τῆς Ῥωσσίας, ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Σιβηρίαν, καὶ ἐπανήρχοντο τότε εἰς τὴν πατρίδα, πενόμενοι καὶ ἡρωτηριασμένοι. Ὁ λογισμὸς τοῦ ἐπέταξε μετὰ τρόμου μυστικοῦ πρὸς τὴν θαυμασίαν ἱστορίαν τῶν στρατιωτῶν ἐκείνων, οἵτινες, πεσόντες τὴν ἡμέραν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀνεγείρονται τὸ μεσονύκτιον καὶ μετὰ τὸ τύμπανον ἐπὶ κεφαλῆς, ὀδεύουσι πρὸς τὴν πατρίδα, ὡς λέγει τὸ θλιβερὸν καὶ γρηαῖν ἄσμα.

«Τὰ μεσάνυκτα ἐγείρονται τὰ ὄσπᾶ, πᾶς νεκρὸς καταλαμβάνει τὴν τάξιν του, τὰ τύμπανα κροτοῦσιν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ στρατοῦ καὶ διαβαίνουνσι πρὸ τῆς οἰκίας τῆς ὥραίας.»

1. Γλαύκ. Ζ', 146.

Καὶ ὅταν ἀνύψουσε τοὺς ὀφθαλμούς, παρατήρησε τὰ πτωχὰ ἐκεῖνα ὄρφανὰ τῆς δόξης. Ποῖον θέαμα ἢ ἡ γυμνὴ πενία διεφαίνετο διὰ τῶν ἐσχισμένων στολῶν αὐτῶν· αἱ μορφαὶ τῶν ἦσαν καταβεβλημένοι, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κοῖλοι καὶ ζοφεροὶ, τὸ βάδισμα τῶν κλονούμενον καὶ ἐν τούτοις, καίτοι ἡρωτηριασμένοι, ἢ χωλαίνοντες οἱ πλείστοι, ἔδαινον πάντοτε ἐρρύθμως ὡς στρατιῶται. Εἷς τυμπανιστὴς ἦτον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν· ἐφαίνετο ἐξηρχόμενος τοῦ τάφου, τὸσον ἦτον ὠχρὸς καὶ καταβεβλημένος. Ἦτο ἀνθρώπου σκιά καὶ ἐφόρει φαῖον καὶ ῥυπαρὸν ἐπενδύτην, εἶχε χρῶμα νεκροῦ καὶ πυκνὸς μύσταξ ἐκάλυπτε τὰ κάτωρα χεῖλη του· οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐφαίνοντο ἀνθρακες ἐσθεσμένοι, ἐν οἷς διέμενον ἀκόμη σπινθηρὲς τινες, καὶ ἐν τούτοις ἀνεγνώρισε τὸν νεανίαν καὶ τὸν ἐκάλεσε σιμά του ἐπὶ τῆς χλῆς. Ἐκεῖ ἔλαβε τὰ πλῆκτρα μετὰ τὰς ἰσχνὰς του χεῖρας καὶ ἤρχισε νὰ κρούη τὸ τύμπανον αἱ γείτονες λαῦκαι ἐφοκίασαν εἰς τὸν ἦχον· ἐπαίξε τὸ ἄσμα τῆς λαϊμητόμου. Ἐκρουσεν ἐκ νέου τὸ τύμπανον καὶ ἡ ἠχὴ ἐπανελάβε γνῶριμον φωνῆν, τὴν φωνὴν τῆς νίκης· ἀλλ' ἀνεπαυστήτως παρεσέφευε τόνος ἀπαίσιος ἐν μέσῳ τῶν εὐθύμων ἐκείνων τόνων· ἀπὸ τὸ τύμπανον ἐπέτων ἦχοι, εἰς οὓς συνεχέετο ἡ ζωηροτέρα εὐθυμία καὶ τὸ βαθύτερον πένθος, ἐφαίνετο συγχρόνως νίκης παιὰν καὶ ἐπικηδεῖον ἄσμα... ἦτον ἡ μάχη τῆς Μοσκώδας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ φωνὴ τοῦ ὄργανου ἐγένετο ἀσθενεστέρα καὶ ὁ τυμπανιστὴς μετεβλήθη βαθμηδὸν εἰς φάσμα· αἱ ἰσχναὶ του χεῖρες ἔτρεμον ὑπὸ ψύχους, ἐφαίνετο βρομβάζων καὶ δὲν ἐσχίζε πλέον τὸν ἀέρα διὰ τῶν πλῆκτρων του. Τέλος ἔτεινε τὸ οὖς, ὡς ἀκούων φωνὰς μακρυνὰς· ἐπειτα παρατήρησε τὸν νεανίαν ἀνησυχῶς, παραδόξως, ἱκετικῶς... ἐπειτα ἡ κεφαλὴ του ἐκλινεν ἐπὶ τοῦ τυμπάνου... Ὁ νεανίας ἐνόησε τὸ βλέμμα ἐκεῖνο, ἔσυρεν ἐν ἐγχειρίδιον ἐκ τῆς βιάου του καὶ ἐτρέπυσε τὸ δέρμα τοῦ ὄργανου.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία συνάντησις τοῦ μαθητοῦ καὶ τοῦ παιδαγωγοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ὀνειρών. Ἀλλὰ τὰ μαθήματα δὲν ἀπέβησαν μάταια καὶ, εὐτυχέστερος τοῦ Βύρωνος, ὁ Ἕϊνος ἔκρουσεν, ὡς ὁ τυμπανιστὴς Λεγγράνδος, τὸ τύμπανον ἐν Γερμανίᾳ. Εἰς τὸν ἦχον τοῦ εὐθύμου τυμπάνου τοῦ ποιητοῦ αἱ ἀρχαὶ τοῦ 1789 εἰσέδυσαν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, τὰ μεσαιωνικὰ φάσματα ἐτρέπυθησαν εἰς φυγὴν, καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος, ὑβριζομένη καθ' ἑκάστην ὑπὸ μανιωδῶν ἐθνικῶν φιλοτιμιῶν, ἀνυψώθη ἐν ταῖς γερμανικαῖς φαντασιαῖς ὡς ἡ εἰκὼν τοῦ ἀναμορφωτοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων.

VII.

Ἔς συμβαίνει πολλάκις εἰς τὸν βίον τῶν ποιητῶν οἱ πρῶτοι στίχοι τοῦ ἔινου παρήλθον σχεδὸν ἀπαρητήρητοι 1. Ὁ ποιητὴς ἤρχισε νὰ ὀδοιοπορῇ διὰ τῶν μυριῶν πόλεων τῆς Γερμανίας, ὅπως παρεργηθῆ διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν φιλολογικῶν του δοκιμιῶν καὶ, παραδοθεὶς φυγῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν σπουδῆν τοῦ δικαίου ἦν ὑπερμέτρως εἶχε παρμελήσει ἐν Βερολίνῳ, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Γοττίνγης. Ἀλλ' ἡ φυγρότης τοῦ γερμανικοῦ κοινοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα ὅστις ἐμέλλε νὰ τιμήσῃ τοσοῦτον τὴν ἐθνικὴν φιλολογίαν, μετεβλήθη μετὰ τινὰ ἔτη εἰς ἐνθερμον ἐνθουσιασμόν, ὅμα ὁ ποιητὴς ἐθηροσέυσε καὶ πάλιν τὰς νεανικὰς στροφὰς αὐτοῦ ὑπὸ νέον τίτλον: *Τὸ βιβλίον τῶν ἄσμάτων*. 2 Ἰπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν ὑπῆρξεν εὐτυχῆς καὶ τὰ ἄσματα του ἀνεγνώθησαν ἀπλήτως καὶ διεκοινώθησαν εἰς ὅλους τοὺς φοιτητὰς τῶν πανεπιστημίων· ὁ Ἕϊνος ἐχορηγήθη ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Γερμανίας, ὡς ὁ ἀξίος διάδοχος τοῦ Γαίτου καὶ τοῦ Σχίλλερου.

Ἐς ὅλοι οἱ νέοι ποιητὰι ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Βιβλίου τῶν ἄσμάτων* κατέστη ἔνοχος δύο ἐγκλημάτων προδοσίας κατὰ τῆς ποιήσεως. Ἐγραψε δύο τραγῳδίας τὸν *Αἰθιακὸν* καὶ τὸν *Βάτικλον*, συρρηθείσας ἀνηλεῶς ἐπὶ τῆς σκηνης· συνελθὼν ὁμως ταχέως ἐκ τῆς πλάνης, μετενόησε διὰ τὸ ἐγκλημα του, καὶ περιεπάτησεν αὐτὸς ἑαυτὸν διὰ τὰς τραγικὰς του τερατολογίας. Ὁ Ἕϊνος, ὡς ὁ Βύρων, οὔτε κλασικὸς οὔτε Ῥωμαντικὸς εἶναι· ὁ ἀγγλὸς ποιητὴς ἐνόμιζεν ἑαυτὸν κλασικὸν διότι ἐθαύμαζε τὸν Πλάτωνα καὶ εἰρωνεύετο τὸν Σαίξπηρον. Ἐξ ἐναντίας ὁ γερμανὸς ποιητὴς ἀναβράζει: «Ἐγὼ ἐβάλα τὸ τελευταῖον ἄσμα εἰς τὰ ἐλεύθερα καὶ ἐσρινὰ δάση τοῦ Ῥωμαντισμοῦ.» Καὶ ὁμοίως αὐτὸς ἐπέφευε τὸ θανάσιμον κτύπημα κατὰ τοῦ γερμανικοῦ Ῥωμαντισμοῦ ἐν ὀνόματι τῆς ἐλληνικῆς πλαστικῆς· αὐτὸς ἀνεξήτησε πανταχοῦ τὰ ἔχνη καὶ τὰ διαγράμματα τῆς ἀσχατίας καὶ θείας καλλονῆς. Ὁ Βύρων καὶ ὁ Ἕϊνος δὲν ἀνήκουσιν εἰς οὐδεμίαν σχολὴν· ἐξαρτῶνται μόνον ἀφ' ἑαυτῶν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐμπνεύσεως, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν μεγαλοφυΐας· ἡ δὲ μεγαλοφυΐα αὐτῶν, ὡς εἴπομεν ἤδη, ἔχει πλείστας σχέσεις ἀναλογίας. Ἀν ὁ ἀγγλὸς ποιητὴς ζωγραφῆ ἑαυτὸν εἰς τοὺς ἥρωάς του, ὅπερ ἄλλως τε εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς νεω-

τέρας ποιήσεως, ἂν ὡς Σιλδ-Αρόλδος, ὁ Κορνάδος, ὁ Μάμφρεδ, ὁ Δὸν-Ζουάν, εἶναι ἀντίγραφα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πρωτοτύπου, ὁ Ἕϊνος δὲν ἐνδιδοῖ ὡς πρὸς τοῦτο εἰς οὐδένα. Εἴτε ψάλλει τὸν ἔρωτα εἰς τὸ *Intermezzo*, εἴτε δανείζεται τὴν μορφήν τῆς ἀρκτου Ἄττα Τρόλ, ὅπως σατυρῆσῃ τὴν κοινωνίαν, εἴτε ψάλλει τὸν Χριστὸν, φαινόμενον ἐν μέσῳ τῶν ἀπειρῶν οὐρανῶν, παίοντα τὰς χεῖρας καὶ εὐλογῶντα τὸν κόσμον, εἴτε περιγράφει τὴν κατάπτωσιν τῶν μυριῶν στηλῶν τοῦ Ἰσαμίου τῆς Κορδοῦης, παροργισμένου διότι κατέστη μητρόπολις καὶ ἐχρησίμευσεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν μισητὴν λατρείαν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι πάντοτε ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, ἀληθὴς καὶ φυσικὸς. Ὁ ἐραστὴς, ὁ μισάνθρωπος, ὁ εὐσεβὴς, ὁ ἄθεος, εἶναι οἱ διάφοροι τρόποι καθ' οὓς ἐξωγραφῆθῃ μία καὶ ἡ αὐτὴ εἰκὼν. «Ὡς ὁ Βύρων ὅστις δὲν ἐπιχείρησε μεγάλα ποιήματα «εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν οὐδὲ ὁ Μίλτων ἀνεγινώσκετο» ὁ Ἕϊνος ἐγραψεν ὀλιγοστίγους ποιήσεις διὰ τὸν αὐτὸν ἴσως λόγον, διότι θέτει τὰς ἐξῆς λέξεις εἰς τὸ στόμα τῆς θεᾶς *Hommonia*, πάτρωτος τοῦ Ἀμβούργου. «Ἐκεῖ, λέγει αὐτὴ πρὸς τὸν ποιητὴν, ἐπὶ τῆς κομωτικῆς μου τραπέζης, καίτοι ἀκόμη ἡ προτομὴ τοῦ προσφίλου μου Κλόπστωκ, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ ἤδη μοὶ χρησιμεύει μόνον διὰ νὰ κρεμῶ τοὺς νυκτικούς μου σκούρους.» «Ὡς παρὰ τῷ ἀγγλῷ ποιητῇ, τὰ ἄσματα του, φέροντα πάντοτε τὴν σφραγίδα τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς μεγαλοφυΐας, ἦλθον εἰς τὸν νοῦν του τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἐμπνεόμενα πάντοτε ἢ ἀπὸ ἐν ἀντικειμένον προσβάλλον αὐτὸν, ἢ ἀπὸ μίαν ἰδέαν ἣτις τὸν καταδιώκει, ἢ ἀπὸ ἐν γελοῖον ὅπερ καταδιώκει αὐτόν. Παρ' ἀμφοτέρους προεξάρχει ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον, διότι καὶ οἱ δύο εἶναι καλλιτέχναι ὡς πρὸς τὸ ὕψος. Πολλάκις δ' ἐπίσης τὰ ποιήματά των παθητικὰ καὶ τρομερὰ κατ' ἀρχὰς τελειώνουσι διὰ μιᾶς ἀστείότητος. Τί εἶναι ὁ *Μαξέππας* τοῦ Βύρωνος; Ἐν ποίημα, μία σκηνὴ ἱστορικὴ, μία διήγησις; Εἶναι ἀδιάφορον τοῦτο. Οὐδέποτε πιστοτέρα ἀπεικόνησις, οὐδέποτε ἐπιτηδειότερον κρᾶμα περιγραφῆς, πάθους καὶ ἀρμονίας ἐξωγόνησε στίχους ποιητοῦ. Ὁ *Μαξέππας*, ἔργον μεγαλοφυῆς ἀπολήγον εἰς μίαν ἀστείότητα, εἶναι τὸ ἀριστούργημα καὶ τὸ σύμβολον τοῦ Βύρωνος· ὁ δὲ *Vitzliputzli* τοῦ Ἕϊνου τί εἶναι; Δὲν περιγράφεται· ἀλλ' ἀδιάφορον! εἶναι πάντοτε ποίημα φανταστικόν, παρῶθεν φέρον φρίκην ἀναπᾶσαν στιγμὴν· εἶναι σκηνὴ αἵματος καὶ τρόμου συμβαινουσα εἰς τὸ Μεξικόν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός

1. 1822.

2. *Das Buch der Lieder*, Hamburg, 1827. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἤρθηται δέκα ἐκδόσεις ἄχρι τοῦ 1832.

ὑπὸ τὴν ζοφερὰν λάμπιν μυριάων πνιγρῶν δάδων.

Τὸ ὄροπέδιον ἐφ' οὗ ἀνυψοῦται ὁ ναὸς τοῦ Vitzli-
ruitzli,¹ τοῦ μεξικανοῦ Ἄρεως, εἶναι φωτισμένος ὡς
πρὸς ἑορτὴν· δεξιόθεν τοῦ αἵματῆροῦ θεοῦ ἰσπανταὶ
οἱ λαϊκοὶ, ἀριστερόθεν οἱ ἱερεῖς ἐστολισμένοι μὲ
περὰ ποικιλόχρῳ. Ἐπὶ τῶν μαρμαρίων βαθυμί-
διων τοῦ βωμοῦ κἀθηται συσπειρωμένοι γέρον ἑκα-
τοντότης, ἄνευ πάγονος εἰς τὴν σιαγόνα καὶ ἄνευ
κόμης εἰς τὸ κρανίον. Φέρει χιτῶνα πορφυροῦν,
ἀκονίζει μάχαιραν καὶ τὴν ἀκονίζει μειδιῶν ἀπὸ
καιροῦ εἰς καιρὸν στρεφόμενος πρὸς τὸ μέρος τοῦ
θεοῦ καμμῶν τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὸ τέρας ἐννοοῦν
τὸ αἵματῆρον ἐκεῖνο βλέμμα κινεῖ ἐκφραστικῶς
τὰς βλεφαρίδας καὶ τὰ χεῖλη. Ἀλλὰ τὸ κύμβαλον
ἀντηχεῖ ἤδη καὶ τὸ κέρας σημαίνει ἐπικήδειον...
Συνοδία ἐξ ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν ἀναθαίνει ἐπιτόνως
τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ. Εἶναι ἡ συνοδία τοῦ θα-
νάτου· εἶναι γυμνοὶ καὶ ἔχουσι τὰς χεῖρας δεδεμέ-
νας ὀπισθεν, κλίνουσι τὸ γόνυ πρὸ τοῦ φοβεροῦ εἰ-
δώλου καὶ χορεύουσι χοροὺς ἀλλοκότους, ἀναπέμ-
ποντες κραυγὰς ὀδυνηράς. Ποῖος χορὸς καὶ ποῖαι
φωναὶ! τὸν χορὸν ὀδηγεῖ ἡ βάσανος, ἡ βάσανος
ἀποσπᾷ τὰς φωνὰς ἐκείνας!... εἶναι αἰχμάλωτοι
Ἰσπανοί. Μουσική καταχθονία, ἀληθῆς συμφωνία
θηρίων, συνοδεύει τὰς κραυγὰς ἐκείνας τῆς ὀδύνης.
Τελεῖται δοξολογία μεξικανική.

Ἄλλ' ἰδοὺ! τὸ γερόντιον μὲ τὸν πορφυροῦν χι-
τῶνα ἀνηγέρθη· εἶναι ὁ μέγας θυσιαστής ὅστις μέλ-
λει νὰ παρασκευάσῃ βροάν εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ θεοῦ·
μάχαιρα λάμπει ὑπὸ τὸ φέγγος τῶν πνιγρῶν δά-
δων καὶ τὸ αἷμα ῥέει ποταμίδον... ἐνθ' οὐχὶ μα-
κρὴν ἀπὸ ἐκεῖ, εἰς τὸ ἰσπανικὸν στρατόπεδον, οἱ
δυστυχεῖς σύντροφοὶ τῶν σφαγομένων ἀφαιροῦσι τὰς
περικεφαλαίας των, ἀναπέμπουσιν ὕμνον ἐπιθανά-
τιον καὶ ψάλλουσι De profundis.

Καὶ ὅμως τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; τὸ ποίημα αὐτὸ
μυριάκις τρομερότερον καὶ μυριάκις αἵματῆρότερον

1. Ὁ Vitzliputzli ἢ μᾶλλον ὁ Vitzlibochtli, θεὸς μεξικανός,
ἦτον ἔφορος τοῦ πολέμου καὶ τῆς μαντικῆς τέχνης καὶ ἐχρη-
σμοδότης ἢ λατρεία τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ἤκμαζε πρὸ πάντων ἐν
Μεξικῷ. Ὁ ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ ναὸς ἔκειτο εἰς τὴν κορυφὴν
κυραμίδος ὕψηλοτάτης ἢ 1000 πηγῶν· οὐδεμίαν ἄλλην θυσίαν πλὴν
τῆς ἀνθρωποθυσίας ἦτον ἐπιτετραμένη. Ἡρίστον αὐτὸν κα-
θήμενον ἐπὶ θρόνου καὶ ἐπιστηριζόμενον ὑπὸ σφαίρας κυανῆς,
συμβόλου τοῦ οὐρανοῦ, φοροῦντα κράνος λοφιστάλιστον, ἔχον-
τα μορφήν τρομερᾶν, ὡς ὁ Μολὸχ τῶν Φοινίκων, καὶ κρατοῦντα
μὲ τὴν δεξιὰν μὲν χεῖρα σάβαν, μὲ τὴν ἀριστερὰν δὲ τέσσαρα
βέλη καὶ ἀσπίδα.

Ἡ σκηνὴ ἦν ζωγραφεῖ ἐνταῦθα ὁ ποιητής, συμβαίνει κατὰ
τὰ 1829, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μοντεζουμά, βασιλέως μεξικα-
νοῦ, ὃν ὁ Κόρτες ἠγματοῦσε προδοτικῶς, καὶ ὅστις, ὡς γνω-
στον, ἀπέθανεν ἐκρούσις τῆς πείνης.

τοῦ Mazepa ἀπολήγει ἐπίσης εἰς μίαν ἀσειότητα.

Ἐρέμφθησαν τὸν Βύρωνα διότι κατέστησε κα-
κοὺς συγγρόνως καὶ ἐξόχους τοὺς ἠρώας του, οἵτι-
νες εἶναι συνήθως ἀπεικονίσεις ἑαυτοῦ· τοῦτο ἀπο-
δεικνύει ἐτι μᾶλλον ὅτι ὁ Βύρων, κλασικὸς διὰ τὴν
πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα τῆς ποιήσεως λατρείαν
του, δὲν εἶναι τοιοῦτος καὶ ἐν τῇ ποιητικῇ του. Τὸ
εἶδος τῆς ποιήσεως τοῦ Ἔϊνου, ἀπμάτια, παραδό-
σεις, μικρὰ διηγήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, δὲν τὸν
ἐκθέτει εἰς τὴν μορφήν αὐτὴν, μολοντί φθάνει ἐ-
νίοτε τὸν Βύρωνα εἰς τὸν κυνισμόν καὶ τὴν ἀκο-
λασίαν, καὶ μολοντί φαίνονται ἀμφότεροι λέγον-
τες ὡς ὁ Σατανᾶς τοῦ Μίλτωνος· «Κακόν, ἐστὶ τὸ
καλόν μου!» Ἡ μόνη μομφὴ ἦν δύναται τις ν' ἀ-
πευθύνῃ πρὸς τὸν γερμανὸν ποιητὴν εἶναι ἡ ἀ-
σπλαγχνία του πρὸς τοὺς κακοὺς ποιητὰς, δυστυ-
χεῖς ἐν Ἀπόλλωνι συναδέλφους του· τοῦτο ἦτον ἡ
σκιά τοῦ φωτός του. Ἀργότερα ἀνεγνώρισε μόνος
τὸ σφάλμα αὐτὸ, ἀλλ' οὐδεὶς τὸν εἶχε κατακρίνει
διὰ τοῦτο, διότι καὶ ὅτε ἀκόμη εἶχεν ἀδικον καὶ
ὅτε ἀκόμη ὁ προσβαλλόμενος ἦτο θύμα ἀξιολύ-
πητον, πάντοτε ὁ Ἔϊνος ἐπληττεν ὡς ἀριστοτέχνης·
Ἀπόλλων αὐτὸς ἐξέδαίρει Μαρσύας. Μήπως ὁ ξαν-
θόκομος θεὸς δὲν κρατεῖ εἰς τὴν αὐτὴν χεῖρα καὶ
τὴν χρυσὴν λύραν καὶ τὸ χαλκὸν βέλος; Τέλος
καὶ ὁ Ἔϊνος καὶ ὁ Βύρων, καὶ τοὶ γεννηθέντες ὑπὸ
τὴν ὀμίχλην τῆς ἀρκτου εἶναι τέκνα τῆς μεσημ-
βρίας· ἀμφότεροι λατρεύουσι τὸν ἥλιον, τὰ ἄνθη,
τὴν θάλασσαν, τὰς μεσημβρινὰς ἐκστάσεις καὶ ἡ-
δοῖας. Ἐχουσι κοινὰς τὰς ὀρέξεις, ὡς ἔχουσι πε-
ρίπου κοινὰ τὰ ἐλαττώματα· ἀμφότεροι, ὡς ὁ γέ-
ρων Ὀράτιος, ἀγαπᾶσι τὸν γλυκὺν οἶνον καὶ τὰ κα-
λὰ δεῖπνα. Ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ
Βύρωνος· «ἔδειπνησα χθὲς εἰς τὸ Cocol με τὸν Scro-
pe Davis, γράφει ὁ ποιητής· ἀπὸ τὰς ἐξ ὥρας ἕως
τὰ μεσάνυκτα ἐμείναμεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐπία-
μεν οἱ δύο μίαν φιάλην καμπανίτου καὶ ἐξ Βορδῶ.
Οὐδεὶς ἐκ τῶν οἴνων αὐτῶν μοὶ κάμνει μεγάλην
ἐντύπεισιν.» Ὁ Ἔϊνος δὲν ἀρκεῖται μόνον ν' ἀγαπᾷ
τὸν οἶνον τοῦ Ῥήνου καὶ τὰ ὄστρεα, ἀλλὰ καὶ τὰ
ψάλλει· «Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, διότι
διὰ τοῦ παντοδυνάμου του γεκνηθῆτω ἐπλάσε τὰ
ὄστρεα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὸν οἶνον τοῦ Ῥήνου
εἰς τὴν ξηρὰν. Αὐτὸς παράγει τὰ λειμόνια διὰ νὰ
ποτίξωσι τὰ ὄστρεα! Ἄφες με μόνον, ὦ πάτερ!
νὰ χωνεύσω καλὰ τὴν νύκτα ταύτην· ὁ οἶνος τοῦ
Ῥήνου μὲ καθιστᾷ τρυφερόν, διώκει ἐκ τοῦ στήθους
μου πᾶσαν φροντίδα καὶ ἐμβάλλει ἐν ἐμοὶ ἀγάπην
πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα σύμπασαν.»

Ἄφου ὁ κλασικὸς Ὀράτιος ἔψαλε τὸν οἶνον τοῦ
Φαλέρνου καὶ ἐπλεξε τὸν πανηγυρικὸν τοῦ σκορό-
δου, δὲν πρέπει νὰ μεμφθῶμεν αὐστηρῶς τὸν πα-
ραδοξολόγον Ἔϊνον διότι ἔπραξε τὸ αὐτὸ διὰ τὸν
οἶνον τοῦ Ῥήνου καὶ διὰ τὰ ὄστρεα.

Τὸ Βιβλίον τῶν ἀσμάτων δύναται νὰ ὑποδια-
ρεθῇ εἰς δύο μέρη, λίαν διακεκριμένα ἐπ' ἀλλήλων.
Τὸ πρῶτον δύναται νὰ ἐπονομασθῇ, *Ποίησις τῆς*
Ἰδαρικήτης, τὸ δεύτερον *Ποίησις τῆς Ἀπογο-*
τεύσεως· εἰς τσαύτην ἀντίφασιν εὐρίσκονται πρὸς
ἀλλήλα. Πόσαι τρυφεραὶ σελίδες εἰς τὸ πρῶτον!
φαίνονται γραφεῖσαι εἰς τὸν οὐρανὸν μίαν ἐκ τῶν
ἡμερῶν ἐκείνων καθ' ἃς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐνού-
ται εἰς ἀσπασμὸν ἀγάπης. Πόσαι πικραὶ σελίδες
εἰς τὸ δεύτερον! Τὸ πονηρὸν Πνεῦμα φαίνεται το-
νίζον τὴν λύραν τοῦ ποιητοῦ καὶ ὄνειροπολοῦν τὴν
παγκόσμιον καταστροφήν. Πῶς ἡ πτέρυξ τοῦ ἀγ-
γέλου μετεμορφώθη εἰς γαμψόνυχον δαίμονος; Εἰς
ποῖαν διπλὴν ἐπιβρόχην ὑπακούει ὁ ποιητής ὅταν
γράφει τὸ Intermezzo, — ποίημα ἀρχέτυπον, συγ-
κείμενον ἐκ στεναγμῶν, ἐκ λυγμῶν, ἐξ ὀδυνηρῶν
ὄνειρων, καὶ ἐκ κραυγῶν ἐνίοτε, συγχομένων εἰς
στροφὰς ἀπαραμίλλους, — καὶ ὅταν αἰφνης μετα-
βάλλει ὕψος καὶ ψάλλει τὰς καταστροφὰς τοῦ οὐ-
ρανοῦ καὶ τὴν ἀρχαίαν νύκτα, ἧτις ἀρχεται ἐκ
νέου; Ποῖα τρομερὰ ἐμπνευσις τὸν κατέχει, ὅτε
μᾶς δεικνύει τοὺς θεοὺς τοῦ βαρβάρου κόσμου λυ-
μαινομένους τὸν χριστιανικὸν παράδεισον; Θεότη-
τες ἄγριαι ὀρμῶσι κατὰ τῶν ξένων τοῦ θεοῦ ἄ-
στεως, ὡς ἐξαισιῶς ἐξύμνησεν ὁ Δάντης· αἱ διά-
στεροι σκηναὶ τοῦ Ἰεχωῦθᾶ κατασχίζονται· οἱ ἀστέ-
ρες μεταβάλλοντα εἰς κόνιν, ἢν παραφέρει ὁ ἀνε-
μος· ὅλοι οἱ δορυφόροι τοῦ Θωρ, οἱ Gnomes,¹ νά-
νοι τερατώδεις, οἱ χονδροειδεῖς Kobolds² κατα-
νικῶσι τοὺς γλυκεῖς ἀγγέλους καὶ σχίζουσι τὰς με-
ταξίνους πτέρυγας των. «Εἶδον τὸν καλόν μου
ἄγγελον, ἀνακράζει ὁ ποιητής, ἀσπαίροντα ὑπὸ τὸ
γόνυ ἐνός Kobold καὶ ἐπειτα ὅλα ἐχάθησαν· ἡ γῆ
καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπετέλεσαν ἐν ἀπέραντον ἐρείπιον
καὶ ἐπειτα τὸ ἀρχέγονον χάος ἐπανῆλθε.» Ἀλλὰ

1. Gnomes, ὄντα φανταστικά, πλασθέντα ὑπὸ τῶν γνω-
στικῶν φιλοσόφων καὶ υιοθετηθέντα ὑπὸ τῶν ποιητῶν· ὁ
Gnome Rubenzahl εἶναι διασημώτατος ἐν Γερμανίᾳ.

2. Ὁ Praetorius εἰς τὸ σύγγραμμά του, Antropodemas
plutonicus ἐκφράζεται ὡς ἐξῆς περὶ τῶν Kobolds· «Οἱ ἀρ-
χαῖοι ἄλλο δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰπῶσι περὶ τῶν Kobolds εἰμὴ
ὅτι ἦσαν ἄνθρωποι ἀληθεῖς, ὅμοιοι τὸ σχῆμα πρὸς τὰ μικρὰ
παιδιά, φέροντες μικρὰ ἐνδύματα ποικιλόχρῳ· τινὲς προσθέ-
τουσι ὅτι φέρουσιν ἐν ἔγχειριδιον ἐξερχόμενον ἐκ τῶν νεφρῶν
των καὶ διὰ τοῦτο εἶναι δυσειδέτατοι, τὴν θέαν, ὡς διαφρυ-
πῆταντες ἄλλοτε τὸ σῶμά των διὰ τοῦ ἐγχειριδίου ἐκείνου.»

διὰ τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς ἀποστασίας; διατὶ ἡ
ζοφερά αὐτὴ ἀπελπισία τοῦ ψάλτου τῶν ἡδέων
στόνων καὶ τῶν τρυφερῶν παραδόσεων, εἰς ἡλικίαν
καθ' ἣν πάντα φαίνονται ῥόδινα;

Εἰς ἐν μικρὸν ποίημα, *Τὸ κοιμητήριον*, ἀπο-
πνεόν ἀνέκφραστον θέλητρον, ὁ ποιητής μᾶς δει-
κνύει τοὺς τεθνεῶτας ἐγειρομένους τὰ μεσάνυκτα
ἐκ τοῦ τάφου των καὶ διηγούμενους πρὸς ἀλλήλους
τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου των. Ὁ αἰοδός, οὗ ὁ τάφος
ἐξέχει τῶν λοιπῶν, ἀνεγείρεται πρῶτος, κάθηται
ἐπὶ τοῦ ἐπιταφίου λίθου, θίγει βιαίως τὰς χορδὰς
κιθάρας καὶ ψάλλει μετὰ φωνῆς τρεμούσης. «Χορ-
δαὶ κωφαὶ καὶ ἀπαίσιαι, ἐνθυμείσθε τὸ ἄσμα ἐκείνο
ὅπερ ἄλλοτε σᾶς ἔκαμνε νὰ πάλητε; οἱ ἄγγελοι
καλοῦσιν αὐτὸ οὐρανίαν ἡδονὴν, οἱ δαίμονες δεινὸν
καταχθόνιον, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἔρωτα!» Μόλις ἀντη-
χεῖ ἡ λέξις αὐτὴ καὶ ὅλοι οἱ τάφοι ἀνοίγονται· πλη-
θος φασμάτων ἐξέρχεται, περιεστοιχίζει τὸν ῥαψω-
δὸν καὶ ἀνακράζει ἐν χορῷ· «Ἔρω! ἔρω! ἡ δύ-
ναμις σου μᾶς ἐκοίμισεν ἐδῶ καὶ ἐκλείσει τοὺς ὀφ-
θαλμούς μας· διατὶ μᾶς ἐξυπνᾶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς
νυκτός;» Καὶ ἕκαστον φάσμα ἀρχίζει νὰ διηγῆ-
ται τὰς συμφορὰς του καὶ τὴν αἰτίαν, ἧτις ἔφεραν
αὐτὸ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ· καὶ τὰ πνεύματα εἰς
πᾶσαν νέαν ἱστορίαν διαρρήγνυνται ἡχηρῶς γελῶν-
τα. Ὅταν δὲ ἐτελείωσαν ὅλοι, ὁ αἰοδός ψάλλει καὶ
πάλιν ἐπὶ τῆς κιθάρας. «Ἄλλοτε εἶχον ψάλλει ἐν
ὠραῖον ἄσμα, τώρα ἔπαυσεν ἐκεῖνο· ὅταν ἡ καρ-
διά θραυσθῇ εἰς τὸ στήθος, τὰ ἄσματα φεύγουσι!»

Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Ἔϊνου,
ἡ ἱστορία τοῦ φίλου του Μυσσέ¹, ἡ ἱστορία πάν-
των σχεδὸν τῶν ποιητῶν πάσης ἐποχῆς, διότι εἰς
πάντας σχεδὸν ὁ ἔρω προσέφερε δακρυα, στεναγ-
μοὺς ἢ στέματα ἐξ ἀμαράντου. Δύναται τις νὰ εἴπῃ
ὅτι μεταξὺ τῆς γυναικὸς καὶ τῆς ποιήσεως ὑπάρχει
πάλη θανάσιμος, καὶ ὅτι ἡ γυνὴ ἀπέρχεται, ὅταν ἡ
ποίησις ἐμπνέει τὸν ἐραστὴν τις. Μὴ γένητω νὰ
μεμφθῶ τὰς γυναῖκας καὶ νὰ λησμονήσω, χάριν τῆς
ἀσταςίας, τῆς κουφότητος, ἢ τῆς θρασύτητος τινῶν
ἐξ αὐτῶν, τὰς μεγάλας ἀφροσύσεις καὶ τὰς εὐγενεῖς
θυσίας, ἃς ἡ ἱστορία ἐναπεταμίευσε καὶ αἱ ὁποῖαι
θὰ μείνωσιν αἰώνιον μνημεῖον τῆς δόξης τοῦ φύλου
των. Εὐκόλως ὅμως θὰ ὁμολογήσῃ ἕκαστος ὅτι εἶναι

1. Ὁ Ἔϊνος ἐν τῇ Λουτεκίᾳ λέγει περὶ τοῦ Ἀλφρέ-
δου Μυσσέ· «Ἡ Γεωργία Σάνδη, διὰ τὴν πεζογραφίαν καὶ ὁ
Ἀλφρέδος Μυσσέ διὰ τοὺς στίχους ὑπερβαίνουσι τοὺς γάλλους
συγγρόνους των...» Οὕτως ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ
βιβλίῳ τῶν ἔσμάτων, ἐν τῷ πολιτικῷ ποίηματι
Ἡ Γερμανία.

θλιβερόν να βλέπη τις ποιητήν ὡς τὸν Μυσοῦ ἐπιζητοῦντα εἰς τὰ ὄργια τὴν λήθην τοῦ ἔρωτος μιᾶς γυναικὸς καὶ, ἐτι χεῖρον, τὴν γυναῖκα ἐκείνην ὑβρίζουσαν τὴν μνήμην τοῦ ἔραστοῦ τῆς καὶ ἀνοήσουσαν βεβήλωσ τὸν νοῦν ἐτι τάφον, ὃν εἶχον ποτίσει τὰ δάκρυα τῆς Γαλλίας. Ἐπίσης δ' εὐκόλως θὰ ὁμολογήσῃ ἕκαστος ὅτι εἶναι θλιβερόν να βλέπη τις ἄνδρα ὡς τὸν Ἑρρίκον Ἐἰνον, ἐφ' οὗ ὁ θεὸς εἶχε δαψιλεύσει πάντα τὰ δῶρα, καλλονὴν, εὐφυΐαν, καρδίαν, ἱκανότητα, καθιστάμενον οἰκτρὸν παίγιον μιᾶς κόρης γερμανίδος ἧτις ἀφ' ἡνέωξε τὴν ψυχὴν του εἰς τὰς γλυκεῖας ἐσρινὺς αὔρας διὰ μυρίων ἀσπασμῶν καὶ θωπειῶν, κατέστη ἐπὶ τέλους μνηστὴ ἄλλου. Βεβαίως ἡ ἀπάτη αὕτη συμβαίνει εἰς τοὺς πλείστους, ἀλλ' ὑπάρχουσι τινες, οἱ ὅποιοι ὑποφέρουσιν ὑπὲρ τοῦ ἀλλοῦ καὶ ὁ Ἐἰνος οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν σκληρὰν ἐκείνην δοκιμασίαν τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ζωῆς του, ἧτις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ Intermezzo.

Ἄλλως τε, ὡς πολλάκις συμβαίνει, ἡ κόρη ἧτις ἐθάρυνεν εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ποιητοῦ, δὲν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐξόχων ἐκείνων γυναικῶν αἰτινες, ὡς ἡ θούκισσα τῆς Ἀλβάνης, ἡ ἐρωμένη τοῦ Λαφιέρη, εἶναι προορισμένα να παράγωσι μεγάλα πάθη καὶ να καταπλήττωσι τὴν ὑψήλιον. Ξυνή, λευκὴ, ῥοδίνη, ὠραία ὅπως αἱ γερμανίδες, ἦτο φιλόσοφος, ἐπιπόλαιος καὶ πρὸς τούτους κακὴ ὀλίγον καὶ δι' ἰδιωτροπίας καὶ δι' ἀγνοίας. Οἱ ἀρχαῖοι παρίσταν τὴν ψυχὴν ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ ὁμωνύμου ἐντόμου. Ὡς Ψυχὴν ἢ γυνῆ αὕτη ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας τῆς τὴν λεπτοφυῆ ψυχὴν τοῦ ἔραστοῦ κατ' τὴν ἐπέβαλε πάσας τὰς βασιάνους ἄς τὰ μικρὰ παιδιὰ ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰς χρυσαλλίδας. Ἰσως δὲν τὸ ἔκαμιν ἀπὸ κακίας, καὶ ὁμοίως ἡ κυρὴ καὶ ὑπέρυθρος κόνις ἔμεινεν εἰς τὰ δάκτυλά τῆς, τὰ λεπτοφυῆ πτερά τῆς ἐκερματισθῆσαν καὶ τὸ πτωχὸν ἐντόμον διέφυγε τετραυματισμένον. Ἀργότερα θὰ ἐκδικηθῇ διὰ φλογερᾶς εἰρωνίας, ἧτις μεγαλυνομένη βαθμηδὸν ὁρμᾷ, πλανᾶται ἐλευθέρως καὶ περικαλύπτει τὸν κόσμον ὅλον ἀπὸ τῆς γῆς ἄχρι τοῦ ἐξομοῦ οὐρανοῦ· σήμερον ὁμοίως φάλλει αὐτὴν διὰ στρωφῶν δακρυβρέκτων· εἶναι τοσοῦτον ἀληθὴς ἢ λύπη αὕτη, αἱ στρωφαὶ αὐταὶ ρυθμίζουσιν εἰς τοσοῦτον τοὺς παλμούς τῆς καρδίας σας, ὥστε κραυγὴ τις ἐνδύμμος ἀκουσῶς ἡμῶν τοῖς ἀνταποκρίνεται. Φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς ἤκουσε τοὺς λυγμούς σας καὶ ὁμοίως οἱ στίχοι του εἶναι ἐκφρασίς τῶν ἰδίων αὐτοῦ λυγμῶν. Ὅ,τι ἔμωσ ἀποτελεῖ τὸ κύριον θέλημα τοῦ Intermezzo εἶναι τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ἀπροσποίητον.

Οὐδὲν ὑπερβολικὸν παρέχει ἡ ἔκφρασις ἐκείνη τῆς ὀδύνης καὶ κατηφείας, αἱ παραβολαὶ του, αἱ εἰκόνες του οὐδὲν περιέχουσι το ἐξογκωμένον πάσγων δὲν ὄνειροπολεῖ αὐτοχειρίαν ὡς ὁ Βέρτερ, ὡς ὁ Ὄρτις. Ἄντι να καταρᾶται τὴν σπαράζασαν τὴν καρδίαν του, φροντίζει ν' ἀποκοιμίσῃ τὸ ἄλγος του. Βαυκαλίζει αὐτὸ θωπευτικῶς μετὰ μερίμνης ἀλλοκότου. Φάλλει εἰς ἑαυτὸν ἔσματα, διηγείται εἰς ἑαυτὸν τὰ ἰδιά του ὄνειρα, ἀνακαλεῖ πολλὰς εἰκόνας ἀνεπίπτου γλυκύτητος. Τίς μήτηρ ἠδύνετο να ἔχῃ θωπευτικότερον γλῶσσαν ἢ να πρᾶξῃ τὸ θρηνοῦν νεογέννητον βρέφος τῆς; δὲν τὸν τυφλώνει τοσοῦτον ὁ ἔρωσ του ὥστε να συγκρίνῃ τὴν ἐρωμένην του μετὸν ἥλιον ἢ μετ' ἀστρα ὡς ὁ Πετράρχης. Τὸ ἄλγος του, ὁ θαυμασμός του συγκρινῶνται ἐπίσης ἀληθῶς, φυσικῶς. Ἴδου διατί τὸ Intermezzo εἶναι ἀριστοῦργημα, ποίημα μὴ ἔχον οὔτε ἴσον οὔτε ὁμοιον.

Ὅπως ἀλλοίως φύσει· ἔργον εἶναι τὸ ποίημα του τὸ ἐπιγραφόμενον *Ἡ ἐπιστροφή* (Heimkehr). Ὁ ποιητὴς ἐπανακάμπτει μετὰ τὰς ὀδοιπορίας του εἰς τοὺς τόπους τῶν παθῶν του εἶναι πάντοτε κατηφής, ἡ καρδία του αἰμάσσει πάντοτε, δὲν ζητεῖ ὁμοίως πλέον να κοιμίσῃ τὸ πάθος του· ἐκρήγνυται, ὁ κόσμος δὲν ἔχει πλέον δι' αὐτὸν τὸ αἶθριον ἐκεῖνο κάλλος ὅπερ ἔφαλεν ἄλλοτε τόσον ἐπιτυχῶς· οἱ παραβιασθέντες ὄρκοι, οἱ προδοθέντες ἔρωτες φωτίζουσιν ἀποτροπαίως πρὸ τῶν ἀπογορευθέντων ὀφθαλμῶν του τὰς ἐλκεϊνότητας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· βυθίζεται εἰς τοὺς βυθοὺς τῶν μελάνων ἀβύσσων καὶ ἀρέσκειται πρὸ τῶν ἀπελπιστικῶν εἰκόνων του. Οὐδαμῶς τάξις, οὐδαμῶς νόμος πανταχοῦ τὸ κακὸν, ἡ ἀδυναμία, ἡ ἀντίφασις, παντοῦ ἡ εἰρωνεία, ἢ ἔσπειρεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον του καὶ ὁ μέγας ποιητὴς τοῦ *Δὸν Κριστόφου ἀπεριμήθη εἰς τὸν ἰδικόν του*. Ὁ κύκλος τῶν πικρῶν αὐτῶν στρωφῶν ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα *Τοῦ βιβλίου τῶν ἡμερῶν*· ἐν αὐτῷ καταφαίνεται ἡ ἀπότομος ῥῆξις μεταξύ τῆς ἀθῶας νεότητος τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς εἰλεκτικού πείρας του. Τὸ μίγμα τῆς κατηφείας καὶ τῆς ὀργῆς, τῆς ἐκλειπούσης αἰθρίας καὶ τῆς ἐξυπνώσης εἰρωνείας ἀνταντακλῶνται ἐν αὐτῷ θαυμασίως. Τὸ ταπεινὸν ἐν τῷ Intermezzo παράπονον τοῦ ποιητοῦ διεδέχθησαν λόγοι περιτρονητικοὶ καὶ εἰκόνες πένθιμοι, ἐν αἷς εἰσχωρεῖ ἐνίοτε ὁ γέλωσ, πλὴν γέλωσ μελαγχολικὸς ἐστὶ. « Πόσον κακῶς εἶναι κατεσκευασμένος ὁ κόσμος! ἀνακράζει πόσον πλήρης ἀτελῶν ἐρειπίων! Ὁ ἀναζητήσω γερμανόν τινα καθηγητήν, ὅστις να μοῦ συνθέσῃ τι ἐξ ὧν αὐτῶν τῶν τριμμάτων. Μετὸν νυκτικόν του σκοῦρον καὶ τὰ

ῥάκη τοῦ κοιτωνίτου του θὰ τυπώσῃ, εἶμαι βέβαιος, ὅλας τὰς ὀπὰς τοῦ καταρρέοντος· αὐτοῦ οἰκοδομηματος ».

Ὁ φιλόσοφος αὐτὸς εἶναι ὁ ἔγελος ὅστις μετὰ τῆς νεάνιδος ἐκείνης ἐνεφάνισε τὸν χειμῶνα καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν εἰς τὴν θερμὴν καρδίαν τοῦ ποιητοῦ, ἐκεῖνος διὰ τῆς διδασκαλίας του καὶ αὐτὴ διὰ τῆς προδοσίας τῆς.

Τὸ βιβλίον τῶν ἡμερῶν καὶ τὰ Reisebilder¹ εἶναι ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἡ ἀρχὴ ἐποχῆς ὅπως νέας διὰ τὴν γερμανικὴν φιλολογοίαν. Τὰ δύο αὐτὰ ἔργα ἀμιλλῶνται καὶ συμπληροῦσιν ἀλλήλα. Εἰς τὰ Reisebilder ἐδημοσιεύθησαν κατὰ πρῶτον πολλὰ ἐκ τῶν τεμαχίων, ἐξ ὧν ἐπλουτίσθη ἀργότερα *Τὸ βιβλίον τῶν ἡμερῶν*· εἰς *Τὸ βιβλίον τῶν ἡμερῶν* ὁ συγγραφεὺς φάλλει τὸ λαμπρὸν καὶ παράδοξον ποίημα, ὃ τὰ Reisebilder θαυμασίως σχολιάζουσιν.

Εἶναι δύσκολον ν' ἀπεικονίσῃ τις τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἐπροξένισεν ἐν Γερμανίᾳ ἡ δημοσίευσίς τῶν Reisebilder· ἀρκεῖ να εἰπῶμεν ὅτι συνεφιλίωσαν τὸν συγγραφέα μετὰ τοῦ κοινῶ καὶ ἠνοήσαν εἰς αὐτὸν τὰς πύλας τῆς ἀθανασίας. Τὸ ἔργον αὐτὸ, ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀξιοπαρατήρητον, εἶναι ἐπιτυχία προελθούσα, οὕτως εἰπεῖν, ἐξ ἀποτυχίας. Ὁ ποιητὴς ἵνα παρηγορηθῇ διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ πρώτου ποιητικῶ δοκιμίου του, ἤρχισε πάλιν τὴν σπουδὴν τοῦ δικαίου, ὡς εἶπομεν ἤδη, καὶ ἔπειτα πάλιν ἤρχισε να περιηγηθῇ. Τὰ Reisebilder εἶναι ὁ καρπὸς τῶν περιηγήσεων αὐτῶν.

Ἡ περιοδεία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πόλιν Γοττίνγην, περίφημον διὰ τὰ χειρομῆρια καὶ τὸ πανεπιστήμιόν τῆς. Φαίνεται δ' ἐπίσης ὅτι οἱ πόδες τῶν γυναικῶν τῆς Γοττίνγης εἶναι λίαν ἀξιοπαρατήρητοι, διότι ὁ πονηρὸς περιηγητὴς εἶχε σκοπὸν να δημοσιεύσῃ ἐν ὑπόμνημα καὶ να πραγματευθῇ τὰ ἐξῆς ἀντικείμενα: 1) τοὺς πόδας ἐν γένει, 2) τοὺς πόδας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, 3) τοὺς πόδας τῶν ἐλεφάντων, 4) τοὺς πόδας τῶν γυναικῶν τῆς Γοττίνγης τοὺς ὁποίους ἐσκόπευε να λιθογραφῆσῃ, εἰς ἀντικείμενα να εὖρη χάριτον σχήματος ἱκανῶς μεγάλου. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης διαίρουσιν κατὰ τὸν παραδοξολόγον ποιητὴν μας εἰς τέσσαρας κατηγορίας, εἰς φοιτητάς, εἰς καθηγητάς, εἰς φιλοσταίους καὶ εἰς κτήνη. Ἡ τελευταία κατηγορία εἶναι καὶ ἡ πλέον πολυάριθμος. Ἄν τῶρα θέλετε να ἰδῆτε τὴν εἰκόνα ἐνὸς φιλοσταίου, ἀκολουθήσατε τὸν

ποιητὴν μας εἰς Μόναχον, εἰς τὴν ἑπαύλιον Χόμπες, ὅπου ὁ ζῦθος εἶναι ἀξιόλογος. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ φιλοσταῖος εἶναι ἄν με μορφὴν πεζοτάτην, με ὀφθαλμούς πονηρῶς ἀνοήτους, με βίνα ἀνεστραμμένην, καὶ τὸν συναντᾶτε συνήθως εἰς τράπεζαν ξενοδοχείου· ἀρχίζει τὴν συνομιλίαν λέγων πρὸς ὑμᾶς με φωνὴν βαρυτόνου.

— «Ὡραῖον καιρὸν κάμνει σήμερον.» Καὶ ἀλλοῖμονον, ἂν δὲν ἀποκριθῆτε ἀμέσως·

— «Τῷ ὄντι, ὁ καιρὸς εἶναι πολὺ ὠραῖος.»

Ἄν δὲν τῷ ἀποκριθῆτε οὕτως, εἶναι ἔτοιμος να σᾶς κάμῃ να πληρώσῃτε ἀκριβᾶ τὴν ὑποτιθεμένην ἀγενειάν σας, καὶ να σᾶς ἐκδικηθῇ σκληρῶς ἀπάτων τὰ καλῆτερα μέρη τοῦ φαγητοῦ, καὶ ἀφίνων εἰς ὑμᾶς τὴν ἐκλογὴν μεταξύ τοῦ καρνεύματος καὶ τῶν ὀστέων. Ὁ φιλοσταῖος τῆς ἑπαύλιος Χόμπες ἐγεννήθη εἰς Βερολίνον, περιπαίζει ἐπομένως ἀσπλάγχχνως τὸ Μόναχον, τὸ ὅποσον ἔχει τὴν ἀπαίτησιν να ὀνομάζηται *Νέαι Ἀθηναί*, ἐνῶ κατ' αὐτὸν οὐδαμῶς ὑπάρχει ἀττικὸν ἄλας.

— «Ἀττικὸν ἄλας ὑπάρχει μόνον εἰς τὸ Βερολίνον, ἀνακράζει δυνατᾶ. Ἰπάρχει ἐδῶ λευκὸς ζῦθος, ἀλλ' εἰρωνεία, πολλοῦ γε καὶ δεῖ.»

— «Δὲν ἔχομεν εἰρωνείαν, ἀληθῶς, ἀποκρίνεται ἡ Νάννερλ, ἡ γοργὴ ζυθοπῶλις, ἧτις διέρχεται τρέχουσα, ἀλλὰ ζητήσατε ὅτι ἄλλο εἶδος ζῦθου θέλετε.»

Φεῦ! ἐν τῇ παροιμιᾷ αὐτῆς ἀθρότητι ἡ Ἀθηναία τῆς Ἄρκτου ἐξέλαβε τὴν εἰρωνείαν ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος ζῦθου, τὸ ἀριστον πάντων ἴσως, τὸ ἐκ Στεττίνου, καὶ ὁ ποιητὴς μας, ὅστις διὰ να διασκεδάσῃ ἀπεφάνισε να προσποιηθῇ τὸν Βαυκρὸν καὶ ν' ἀντικρούσῃ οὕτως ἐπιτυχῶς τὸν φιλοσταῖον, φαίνεται πολὺ παροργισθεὶς ἀπὸ τὸ λάθος τῆς νεάνιδος, καὶ ἀρχίζει να τὴν κατηγῆ ὡς ἐξῆς. «Ὡραῖα Νάννερλ, ἡ εἰρωνεία δὲν εἶναι ζῦθος ἀλλ' ἐφεύρεσις τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου, τῶν εὐφραστερώων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, οἱ ὅποιοι πολὺ λυποῦνται ὅτι ἐγεννήθησαν ἀργά, καὶ δὲν ἠδυνήθησαν διὰ τοῦτο να ἐφεύρωσι τὴν πυρίτιδα. Ἐζήτησαν λοιπὸν να κάμωσι μίαν ἀνακάλυψιν ἐπίσης σπουδαίαν καὶ ὠφελιμωτάτην καὶ εἰς ἐκείνους ἀκόμη οἱ ὅποιοι δὲν ἐφεύρον τὴν πυρίτιδα. Ἄλλοτε, ἀγαπητόν μου τέκνον, ὅταν κανεὶς ἐλεγεν ἢ ἔκαμνε μίαν ἀνοησίαν, ἢ διόρθωσις ἦτον ἀδύνατος. Ὅ,τι ἐγινεν ἐγινε, καὶ ἤρκοῦντο μόνον να εἰπῶσιν. «Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ζῶον.» Τὸ πρᾶγμα ἦτο δυσάρετον. Εἰς τὸ Βερολίνον, ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἶναι φρονιμώτατοι, καὶ ὁμοίως κάμνουσι τὰς περισσοτέρας ἀνοησίας, ἤσθάνοντο βαθεῶς τὸ

1. Ἀμβούργον 1825—1831.

δυσάρεστον αὐτό. Ὁ ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως προσεπάθησε νὰ διορθώσῃ τὸ δεινὸν διὰ σπουδαίων μέτρων. Διέταξε νὰ τυπώνωνται μόνον αἱ παχυλαὶ ἀνοησίαι, καὶ δὲ μικραὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπωνται παρὰ ἐν τῇ συνομιλίᾳ· καὶ ἡ ἀδεια αὐτὴ ἐδόθη μόνον εἰς τοὺς καθηγητὰς καὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους, διότι οἱ μικροὶ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράσωσι τὰς ἀνοησίας των εἰμὴ ἰδιαιτέρως. Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα τοῦ ὑπουργοῦ εἰς οὐδὲν ἐχρησίμευσαν. Αἱ καταπιεζόμεναι ἀνοησίαι ἀνεφάνησαν ἰσχυρότεραι εἰς τὰς ἐκτάκτους περιστάσεις, εὗρον προστασίαν εἰς τὰ ἀνώτερα τῆς κοινωνίας στρώματα, καὶ διεδόθησαν εἰς τὰ κατώτερα. Ἡ θέσις ἦτο δεινὴ ὅτε τέλος εὐρέθη μέσον ὀπισθενεργόν, δι' οὗ πᾶσα ἀνοησία διορθοῦτο καὶ μεταβάλλετο μάλιστα εἰς εὐφροσύνην. Τὸ μέσον αὐτὸ εἶναι ἀπλούστατον, καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ κηρύξῃ τις, ὅταν εἴπῃ ἡ κάμη ἀνοησίαν, ὅτι ἠθέλησε νὰ εἰρωνευθῇ. Οὕτως, ἀγαπητόν μοι τέκνον, ὅλα προσδεύουσι εἰς τὸν κόσμον ταύτων· ἡ ἀνοησία μεταβάλλεται εἰς εἰρωνείαν, ἡ ἀνεπιτυχὴς κολακεία εἰς σάτυραν, ἡ φυσικὴ βαναυσότης εἰς ἐπιτήδειον περιπαιγμόν, ἡ πραγματικὴ μωρία εἰς κωμικὴν δεξιότητα, ἡ ἀμάθεια εἰς ζωηρότητα πνεύματος, καὶ ἡ καταντήσις καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια νὰ γίνῃς ἡ Ἀσπασία τῶν νεωτέρων Ἀθηναίων.»

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην θύελλα φωνῶν ἀνυψοῦται· ζητοῦσι πανταχόθεν ζῦθον, καὶ ἡ μέλλουσα Ἀσπασία καταλείπει βίαιως τὸν Σωκράτην διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑψηλὴν τῆς Ἦθους λειτουργίαν. Τὸ ἀφρόνεν κένταρ χύνεται ἐκ νέου εἰς τὰ κύπελλα καὶ μεταβαίνει πάραυτα εἰς τοὺς φλογεροὺς λάργυγας τῶν μακαρίων τοῦ Ὀλύμπου Χόμπες πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν αὐτῶν καὶ πρὸς μεγάλην ἀπελπίσιν τοῦ κατοίκου τοῦ Βερολίνου ὅστις λέγει χλευάζων·

— «Αὐτοὶ εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι σας ;»

Προσβληθεὶς δὴθεν διὰ τὰς κακεντρεχεῖς ταύτας παρατηρήσεις ὁ προσποιοῦμενος τὸν Βαυαρὸν ποιητὴς μας, καὶ ἐπιδεικνύων ἰδιαιτέραν ἀδυναμίαν πρὸς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ τόπου του, προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὸν εὐφρᾶ ἐπιτιμητὴν ὅτι πρὸ ὀλίγου μόλις ἦλθεν εἰς τὸ Μόναχον ἡ ἰδέα νὰ περάτῃ ὡς νέαι Ἀθηναίαι καὶ ὅτι εἶναι συγγνωστόν, ἂν δὲν ἐσυνείθισεν ἀκόμη εἰς ἐπάγγελμα, ὅπερ ἐσχάτως ἀνέλαθε. «Μόνον διὰ τὰ κατώτερα πρόσωπα, ἀγαπητέ μου φίλε, προσθέτει, εὐρομεν ὑποκριτὰς καὶ αἱ γλαυκῆς, παραδειγματὸς χάριν, καὶ οἱ συκοφάνται καὶ αἱ φροῦναι δὲν λείπουσι. Ἀλλ' ὑπάρχει μεγάλη σπάνις τῶν δυναμένων νὰ

παραστήσωσι τ' ἀνώτερα πρόσωπα, καὶ δι' αὐτὸ πολλὰκις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἄτομον ἀναγκάζεται νὰ παραστήσῃ πολλά συγχρόνως. Οὕτως ὁ ποιητὴς μας ὁ φάιλων τοὺς γλυκεῖς ἔρωτας τῶν νεανιῶν ἠνάγκασθη νὰ ἐπιφορτισθῇ καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους τὴν θρασύτητα· ἀλλὰ δύναται πάντα νὰ κατορθώσῃ, ἔχει ὅλα τὰ προσόντα μεγάλου ποιητοῦ, ἐκτὸς ἴσως τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς φαντασίας, καὶ ἂν εἶχε χρήματα, θὰ ἦτο καὶ πλούσιος. Ἀλλὰ τὴν ποιότητα ἀναπληροῖ παρ' ἡμῖν δαφιλωδῶς ἡ ποσότης. Ἐνα καὶ μόνον μέγαν γλύπτην ἔχομεν, ἀλλ' εἶναι ὁ Κύριος Λέων. Ἐνα καὶ μόνον μέγαν ῥήτορα ἔχομεν, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ ὡς αὐτὸς κατὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ ζῦθου φόρου ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ἐὰν δὲν ἐφαρμακεύσαμεν ἀκόμη κανένα Σωκράτην, εἰς τοῦτο δὲν μᾶς ἐμπόδισε βέβαια ἡ ἔλλειψις τοῦ κωνείου. Ἄν ἀκόμη δὲν ἔχωμεν δῆμον, δηλαδὴ λαὸν ὀλοκλήρον δημαγωγῶν, δυνάμεθα ὁμῶς νὰ παρουσιάσωμεν ἐν σπᾶνιον ἀντίτυπον τοῦ εἶδους αὐτοῦ, ἕνα δημαγωγὸν ὅστις ἀξίζει μόνος ὀλοκλήρον δῆμον καὶ πλήρη στρατὸν φλυαρίων, μυγοχαυτῶν, δειλῶν καὶ ἀνυποδύτων τοῦ αὐτοῦ εἶδους καὶ . . . ἰδοὺ αὐτός !»

. . . . .
. . . . .
. . . . .

Ὁ Φιλισταῖος ἐφαίνετο μὴ προσέχων πολὺ εἰς τοὺς λόγους μου. Ἀντικείμενα ὠραιότερα εἶχον ἐμφελκύσει τὴν προσοχὴν του καὶ μὲ διέκοψεν αἰφνης ἀναφωνῶν·

— «Μὲ συγχωρεῖτε ἂν σᾶς διακόπτω, ἀλλ' εἰπατέ μοι τί σκύλος εἶναι ἐκεῖνος ἐκεῖ ;»

— «Εἶναι ἄλλος σκύλος.»

— «Δὲν ἐννοεῖτε ! Σᾶς ὀμιλῶ περὶ τοῦ μεγάλου ἐκείνου σκύλου μὲ λευκὰς τρίχας καὶ χωρὶς οὐραν.»

— «Ἀγαπητέ μου κύριε, εἶναι ὁ σκύλος τοῦ νέου Ἀλκιβιάδου.»

— «Ἀλλὰ, προσέθεσεν ὁ φιλισταῖος, δὲν μοι λέγετε, σᾶς παρακαλῶ, ποῖος εἶναι ὁ νέος Ἀλκιβιάδης ;»

— «Ἐμπιστευτικῶς σᾶς λέγω ὅτι ἡ θέσις εἶναι ἀκόμη κενὴ εἰς τὰς νέας Ἀθήνας· πρὸς τὸ παρὸν ἔχομεν μόνον τὸν σκύλον.»

Ἀλλ' ἰδοὺ μεταβαίνομεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Βλέπων τὰς χλοερὰς ὄχθας τοῦ Ταμέσεως, ὁ παραδοξολόγος μεταβάλλεται εἰς ποιητὴν· αἱ ἀηδόνες ἀφυπνίζονται εἰς πάσας τῆς καρδίας του τὰς γωνίας. «Γῆ τῆς ἐλευθερίας, ἀναφωνεῖ, χαῖρε ! χαῖρε ἐλευθερία, νέε ἦλιε τοῦ ἀνανεουμένου κόσμου !

Οἱ ἀρχαῖοι ἦλιοι, ὁ ἔρωσ καὶ ἡ πίστις, ἀπισθόθησαν, ἐψυχράνθησαν καὶ δὲν δύνανται πλέον οὔτε νὰ φωτίσωσιν οὔτε νὰ θερμάνωσιν. Ἠρημώθησαν οἱ παλαιοὶ μυρτῶνες, οἱ ὅποιοι ἄλλοτε ἐβρίθον κατοίκων, καὶ μόλις δειλοὶ τινες παραμένουσιν ἀκόμη εἰς τὰ πυκνὰ ἄλση τῆς τρυφερότητος. Καταβρέουσιν οἱ γηραῖοι ναοί, οὗς ἀνύψουν ἄλλοτε εἰς θαυμάσιον ὕψος γενεαὶ εὐτόλμως εὐσεβεῖς, θέλουσαι ν' ἀνδρῶσωσι τὴν πίστιν των μέχρις οὐρανοῦ. Καταπίπτουσι βαθμηδὸν καὶ οὐδ' οἱ ἐν αὐτοῖς θεοὶ πιστεύουσι πλέον εἰς ἑαυτούς· οἱ ὑπάρχοντες ἐγήρασαν καὶ ὁ αἰὼν μας δὲν ἔχει ἀρκετὴν φαντασίαν, ὥστε νὰ πλάσῃ νέους. Πᾶσα ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἐνυπάρχουσα δύναμις μεταβάλλεται σήμερον εἰς ἔρωτα πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἴσως ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ θρησκεία τῆς ἐποχῆς μας, θρησκεία μὴ διδασκομένη εἰς τοὺς πλουσίους ἀλλ' εἰς τοὺς πένητας, θρησκεία ἔχουσα καὶ ἀποστόλους καὶ μάρτυρας καὶ ἰσκαριώτας.»

Ἀλλ' ἀγνοῶ πῶς κατὰ τύχην, τύχην εὐφροσύνης προφανῶς, ὁ περιηγητὴς μας συναντᾶται πανταχοῦ πρὸς ἕνα οἰονόηποτε φιλισταῖον· αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ φιλισταῖος ὀνομάζεται ὁ κίτρινος ἄνθρωπος.

— «Ἐνθουσιῶδη νεανία, λέγει εἰς τὸν ποιητὴν, δὲν θὰ εὗρῃς ὅτι ζητεῖς. Ἐχεις ἴσως δίκαιον, νομίζων ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι θρησκεία νέα, ἣτις θὰ ἐξαπλωθῇ ἐπὶ πάσης τῆς γῆς. Ἀλλ' ὅπως ἄλλοτε ἕκαστος λαὸς παραδεχόμενος τὸν χριστιανισμόν, μετέβαλλεν αὐτὸν συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὸν χαρακτῆρά του, οὕτως ἕκαστος λαὸς θὰ λάθῃ ἀπὸ τὴν νέαν θρησκείαν μόνον ὅτι συμβιβάζεται πρὸς τὰς ἐπιτοπίους ἀνάγκας καὶ τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα.» Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ κίτρινος ἄνθρωπος παραδίδεται εἰς ἀπείρους παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἀγγλῶν, τῶν Γάλλων, καὶ τῶν Γερμάνων καὶ τῶν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν σχέσεών των συμπεραίνει δὲ ὡς ἑξῆς. «Ὁ Ἄγγλος, λέγει, ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν ὡς γυναῖκα νόμιμον, τὴν κατέχει καὶ δὲν τὴν μεταχειρίζεται μὲν μετὰ μεγάλης τρυφερότητος, ἀλλ' ἠξέυρει ἐν ἀνάγκῃ νὰ τὴν ὑπερασπισθῇ κατ' ἀνδρῶς, καὶ δυσυχία εἰς ἐκεῖνον ὅστις παρεισδύσῃ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ κοιτῶνος, εἴτε ἐραστὴς εἴτε κλητῆρ εἶναι. Ὁ Γάλλος ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν ὡς τὴν μνηστῆν τῆς ἐκλογῆς του, τὴν λατρεῖ, φλογίζεται, γονυπετεῖ ἐνώπιόν της, μὲ ὑπερβολικὰς διαμαρτηρήσεις ἔρωτος, μάχεται θανάσιμως δι' αὐτὴν καὶ δι' αὐτὴν κάμνει χιλίας ἀνοησίας. Ὁ Γερμανὸς ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν ὡς ἀγαπᾷ τὴν γραῖαν μᾶμμην του.»

Ὡς γνωστὸν, ὁ ἄνθρωπος εἶναι παράδοξον πλάσμα· ἐν τῇ πατρίδι παραπονεῖται ἀπαύστως· πᾶσα ἀνοησία, πᾶσα ἀνεπιτηδειότης τὸν παροργίζει, ἐπιθυμεῖ ὡς τὰ παιδία ν' ἀπελευθερωθῇ καὶ νὰ τρέξῃ εἰς τὸν εὐρὺν κόσμον· ἀλλ' ἅμα πραγματικῶς εὐρεθῇ εἰς τὸν εὐρὺν αὐτὸν κόσμον, τὸν εὐρίσκει λίαν εὐρὺν δι' αὐτὸν καὶ ποθεῖ ἐνδομύχως τὰς περιορισμένας ἀνοησίας καὶ τὰς μικρὰς ἀνεπιτηδειότητας τῆς πατρίδος. Αὐτὸ ἔπαθε καὶ ὁ ποιητὴς μας μεταβῆς εἰς τὴν Ἀγγλίαν. «Μόλις ἔπαυσα νὰ βλέπω τὰ παράλια τῆς Γερμανίας, λέγει, καὶ ἀφυπνίσθη ἐντός μου ἀργότερον τοῦ δέοντος παράδοξος ἔρωσ πρὸς τὸν νυκτικὸν πῖλον τῶν Τευτόνων καὶ πρὸς τὸν μεσαιωνικὸν σχηματισμὸν τῆς κόμης των οὗς πρὸ ὀλίγον ἀπεστρεφόμεν· ὅτε οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπώλεσαν τὴν πατρίδα, ἐπανεῦρον αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἡ φωνὴ μου ἐπομένως εἶχέ τι συγκεκριμένον ὅταν εἰς τὸν κίτρινον ἄνθρωπον ἀπεκρίθην·

— «Ἀγαπητέ μοι Κύριε, μὴ κατηγορεῖτε τοὺς Γερμανούς. Ἐὰν βεμβάζωσιν, ὑπάρχουσι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν οἱ ὅποιοι ἐρεμβάσαν τόσον ὠραία πράγματα, ὥςε δυσκόλως ἤθελα ἀνταλλάξῃ αὐτὰ πρὸς τὴν ἐξυπνον πραγματικότητα τῶν γειτόνων μας. Ἀπὸ ὅλοι ἡμεῖς κοιμώμεθα καὶ βεμβάζομεν, δυνάμεθα ἴσως νὰ μὴ ἔχωμεν ἀνάγκην ἐλευθερίας, διότι οἱ τύραννοί μας κοιμῶνται ἐπίσης καὶ ἐπομένως ὄνειροπολοῦσι μόνον τὴν τυραννίαν. Ὅτε οἱ καθολικοὶ Ῥωμαῖοι μᾶς ἐδήμευσαν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ βεμβασμοῦ, τότε μόνον ἐξηγέρθημεν, κατέστημεν ἄνδρες πολέμου, ἐνίκησαμεν καὶ μετὰ ταῦτα ἐκοιμήθημεν πάλιν βεμβάζοντες. Ὡ, Κύριε, μὴ περιγελάτε τοὺς βεμβαστὰς μας, διότι αὐτοὶ ἐνίστοτε, ὡς ὑπνοβάται, λέγουσι θαυμάσια πράγματα κοιμώμενοι, καὶ οἱ λόγοι των καθίστανται τότε σπόροι τῆς ἐλευθερίας. Οὐδεὶς δύναται νὰ προμαντεύσῃ τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων ἴσως Ἄγγλος σπληνιῶν βαρυνθεὶς τὴν σύζυγόν του θέσῃ μίαν ἡμέραν σχοινίον εἰς τὸν πράχηνόν της καὶ ὑπάγῃ νὰ τὴν πωλήσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Σμιθφίλδης. Ὁ κοφρος Γάλλος θ' ἀπιστήσῃ ἴσως εἰς τὴν μνηστῆν του, θὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ καὶ θὰ ὑπάγῃ ψάλλων καὶ χορεύων νὰ προσηλωθῇ εἰς τὴν πρώτην τυχοῦσαν γυναῖκα. Ἀλλ' ὁ Γερμανὸς οὐδέποτε θ' ἀποβάλῃ τῆς οἰκίας του τὴν γραῖαν μᾶμμην του, θὰ φυλάξῃ πάντοτε δι' αὐτὴν μικρὰν τινα θέσιν παρὰ τῇ ἐστίᾳ, ὅπου αὐτὴ θὰ δύναται νὰ διηγῆται παραμύθια εἰς τὰ ἐκθαμβὰ παιδία. Ἄν ποτὲ, ὁ μὴ γένοιτο, ἡ ἐλευθερία ἔχαντο ἐκ τῆς γῆς ὀλοκλήρου, βεμβαστὴς τις Γερμανὸς ἤθελε τὴν ἐπανεῦρει εἰς τοὺς βεμβασμούς του.»

Ἄλλ' ὁ κίτρινος ἄνθρωπος δὲν ἤθελε νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἠττήθη, καὶ ἔκλεισε τὴν συνομιλίαν διὰ τοῦ ἐξῆς ἀπελπιστικοῦ συμπεράσματος·

— « Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης δὲν εὐρίσκονται οὔτε ἐδῶ οὔτε ἐκεῖ ἐπάνω· οἱ ἀστέρες οὗτοι δὲν εἶναι ἴσοι· ὁ εἷς εἶναι μεγαλειότερος καὶ λαμπρότερος τοῦ ἄλλου· ὅλοι ὑπακούουσιν εἰς νόμους διαγεγραμμένους, εἰς νόμους σιδηροῦς... Ἡ δουλεία ὑπάρχει καὶ ἐν οὐρανῷ ὡς καὶ ἐπὶ γῆς.

Ἄλλ' ὡς εἰκὸς ἡ Ἀγγλία δὲν δύναιτο ν' ἀρέσῃ εἰς τὸν ἐνθουν θαυμαστὴν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς Γαλλίας. Ἰπάρχει εἰς Λονδίνον ἄγαλμα προσβάλλον καίριως τὸ νευρικὸν σύστημα τοῦ ποιητοῦ ὁσάκις τὸ βλέπει, καὶ τὸ βλέπει συχνὰ διότι ἡ ἀγγλικὴ εὐγνωμοσύνη ἀνέστησεν αὐτὸ εἰς πᾶσαν πλατεῖαν καὶ ὑπὸ πᾶν σχῆμα. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶναι τοῦ δουκὸς Οὐελιγκτῶνος. Τῷ φέρει τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν ἣν φέρει εἰς τὸν Δὸν Ζουὰν τοῦ ἀριστοουργήματος τοῦ Μότσαρτ τὸ ἄγαλμα τοῦ ταξιάρχου. Δι' αὐτὸ ὁ ποιητὴς μας σπεύδει νὰ φθάσῃ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας, τοῦ τόπου τῶν ὀνειρῶν του, τῆς Ἰταλίας, τοῦ εὐγενεοῦς αὐτοῦ ἀσύλου πάσης εὐγενεοῦς διανοίας.

Οὐδέποτε καλλιτέχνης συνήνωσεν εἰς ἓν ψέλιον πολυτιμότερους λίθους, οὐδέποτε Σουλτάνος ἔκλεισε εὐωδέστερα ἄνθη εἰς τοὺς κήπους του ἢ ὁ Ἕϊνος εἰς τὰς σελίδας, ἃς ἀφιερῶ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἄν ἡ Ἰταλία εἶναι ὡς λέγουσιν ὁ κήπος τοῦ κόσμου, βεβαίως ὁ Ἕϊνος ἔγλυψε τὰς πύλας τοῦ κήπου τούτου· δυστυχῶς αἱ πύλαι αὐταὶ θὰ μείνωσι κεκλεισμέναι εἰς ἡμᾶς, διότι ὑπερέβημεν ἤδη κατὰ πολὺ τὰ ὄρια, ἐν οἷς ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἡ σπουδὴ αὐτῆ.

Ὁ ποιητὴς ἤρχισε τὸ ποιητικὸν του στάδιον διὰ τοῦ βιβλίου τῶν ἀσμάτων, στόνου ἔρωτος· τὸ ἔκλεισε διὰ τοῦ βιβλίου τοῦ Λαζάρου, στόνου ὀδύνης.

Πόσαι πλάνας καὶ πόσαι ἀπογοητεύσεις χωρίζουσι τὰ δύο ταῦτα ἔργα· ἐκεῖνος ὅστις ἐνόμισεν ἑαυτὸν θεὸν, ἐπὶ τῇ διαβεβαίωσει τοῦ Ἐγγέλου, κατέστη ἄνθρωπος, ἦττον ἢ ἄνθρωπος, σκιά, σκελετός. Πρὸ ὀκτώ ἐτῶν στενάζει ἐπὶ κλίνης βασιάνων, ἀναγκασζόμενος ν' ἀνεγείρῃ διὰ τῆς χειρὸς τὰ βλεφάρια, ὅταν θέλῃ νὰ ἰδῇ τὸ φῶς, αὐτὸς ὅστις ἄλλοτε ἠσώτευσεν αὐτὴν πανταχοῦ. Κατὰ τὴν μακρὰν αὐτὴν ἀγωνίαν παριστᾷ τὸ ἔκτακτον φαινόμενον ψυχῆς ζωῆς ἄνευ σώματος, διανοίας ὑπαρχούσης ἄνευ τῆς ὕλης· τὸσον ἡ ἀσθένεια κατέφαγε τὸ σῶμά του, σῶμα ἀγάλματος· ὁμοιάζει τὸν Λαζάρου ἐξερχόμενον τοῦ τάφου του, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔτι εἶναι ὠραῖος

διότι ἡ μεγαλοφυΐα ἀναγεννᾷ τὴν νεκρὰν του μορφήν καὶ δὲν καταλείπει ἄχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τὸν ἐκλεκτὸν τῆς. Ἰπὸ τὰ κεκμηκότα βλεφάρια του ἡ ζωὴ ἐξακολουθεῖ νὰ τοξεύῃ ἀστραπὰς φαινάς καὶ τὰ μεμαραμένα χεῖλη του εὐρίσκουσι πάντοτε φωνὴν διὰ νὰ ψιθυρίσωσι σελίδας θελκτικὰς, διὰ νὰ πλάσωσι στροφὰς πτερωτάς, διὰ νὰ οἰκτείρωσι ἢ κωμωδήσωσι ὅλα καὶ ὅλους, καὶ τὰς ἰδίας ἔτι βασιάνους. Ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ μὲν ὀρθίος, ἢ νοσοκόμος του ἠναγκάζετο νὰ τὸν κρατῆ, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγέ ποτε πρὸς φίλον, ἐρωτῶντα περὶ τῆς ὑγείας του· « Δὲν εἶμαι πολὺ κακὰ· καθὼς βλέπεις, αἱ γυναῖκες μὲ θωπεύουσι πάντοτε ». Οὕτως ἐλάλει ὀλίγας πρὸ τοῦ θανάτου του ἡμέρας.

Ὁ Ἕϊνος ἀπέθανε τὴν 17 Φεβρουαρίου 1856.

Ἡ καλύπτουσα τὰ ὀστά του πλάξ ἀντὶ παντὸς ἐπιταφίου φέρει τὰς δύο λέξεις « Ἐρρίκος Ἐϊνος » ἀρκουσιν αὐταί, διότι πᾶς ἔπαινος εἶναι περιττός.

Ἡ Δυσσελδὸρφ, ἡ εὐφυῆς πατρίς του, σκέπτεται ἀκόμη, ἂν πρέπη νὰ μετακομίσῃ τὴν κόνιν του ἐν Γερμανίᾳ· καὶ ὁ Βολταῖρος ἀργὰ ἀνεπαύθη εἰς τὸ Πάνθεον. Μόνον ὅταν ὁ ἥλιος τοῦ 1789 λάμψῃ ἐπὶ τῆς Γερμανίας, θὰ ἐνοήσῃ αὐτὴ πόσος νοῦς καὶ πόση καρδιά περιέχεται ὑπὸ τὴν πλάκα, ὅπου ἐχάραχθησαν αἱ δύο λέξεις: Ἐρρίκος Ἐϊνος.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΔΕΩΠΙΟΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ.

ΑΙ ΔΥΩ ΕΡΩΜΕΝΑΙ.

(Συνέχεια ἰδὲ φύλ. 4).

VI.

Δὲν εἶχον παρέλθει ἕκτοτε περισσότεραι τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν, καὶ ὁ Βαλεντίνος, ἐξερχόμενος ἐκ τῆς Κυρίας Δελωναί, ἐλησμόνησε τὸ ρινόμακτρον του ἐπὶ μιᾶς ἑδρας. Ὅταν ὁ νέος ἀνεχώρησεν, ἡ Κυρία Δελωναί ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ ρινόμακτρον, καὶ παρατηρήσασα τυχαίως τὸ ἐπ' αὐτοῦ κέντημα, εἶδεν ἐν I καὶ ἐν II λεπτῶς ἐνουφασμένα. Τὰ γράμματα ταῦτα δὲν ἦσαν τὰ ἀρχικά τοῦ ὀνόματος τοῦ Βαλεντίνου· εἰς ποῖον λοιπὸν ἀνῆκε τὸ ρινόμακτρον; Τὸ ὄνομα τῆς Ἰσαβέλλης Πάρνης ποτὲ δὲν τοῦ εἶχεν ἀκούσει προφερόμενον· ὅθεν ὁ νοῦς τῆς χήρας ἀπλανᾶτο εἰς ματαίως εἰκασίας. Περιέστρεφε καθ' ὅλα τὰ μέρη τὸ ρινόμακτρον, καὶ παρετήρει πότε τὸ ἐν του ἄκρον, πότε τὸ ἄλλο, ὡς ἂν ἤλπιδε ν' ἀνα-

καλύψῃ πάντοτε τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ ἰδιοκτητοῦ.

Καὶ διατί, θὰ μὲ ἐρωτήσητε, τὴν περιέργειαν διὰ τὸσον ἀπλοῦν πρᾶγμα; Καθ' ἑκάστην δανειζόμεθα ρινόμακτρον ἀπὸ φίλους καὶ ὅμως ποσάκις δὲν τὸ χάνομεν; Καὶ τί ἔκτακτον ἔχει τοῦτο; καὶ ὅμως ἡ Κυρία Δελωναί παρετήρει μὲ πολλὴν προσοχὴν τὸ λεπτὸν ὕφασμα τοῦ ρινόμακτρον, εὐρισκεν ὅτι εἶχε τι γυναικεῖον, καὶ ἔσειε τὴν κεφαλὴν. Ἐγνώριζεν ἀπὸ κεντήματα, καὶ τὸ ρινόμακτρον τῇ ἐφαινετο τὸσον πλουσίως κεντημένον ὥστε δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἀνήκεν εἰς ἄνδρα. Ἐντούτοις ἐνδειξίς τις ἀπροσδόκητος τῇ ἀπεκάλυψε τὴν ἀλήθειαν. Ἐκ τῶν πτυχῶν τοῦ ρινόμακτρον ἐγνώρισεν ὅτι ἐν τῶν ἄκρων αὐτοῦ εἶχε δεθῆ ὥστε ν' ἀποτελῇ βαλάντιον διὰ χρήματα, ὁ τρόπος δ' αὐτοῦ τοῦ φυλάττειν τὰ χρήματα εἶναι μόνον γυναικεῖος, ὡς γνωρίζετε. Ὄχρισεν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην καὶ ἀφοῦ ἐπὶ τινα χρόνον προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ ρινόμακτρον βλέμματα σκεπτικά, ἠναγκάσθη δι' αὐτοῦ νὰ σπογγίσῃ ἐν δάκρυ βέρον ἐπὶ τῆς παρεΐας τῆς.

Ἐν δάκρυ! σκέπτεσθε ἴσως ἀπὸ τώρα ἐν δάκρυ! Ναι, ἀλλοίμονον! ἔκλαιε, Κυρία μου. Τί εἶχε συμβῆ λοιπὸν; Σὰς τὸ λέγω ἀμέσως· ἀλλὰ χρειάζεται πρὸς τοῦτο νὰ παλινδρομήσωμεν ὀλίγον.

Ἦρπευε νὰ ἠξέυρητε ὅτι, τὴν ἐπομένην ἡμέραν τοῦ χοροῦ, ὁ Βαλεντίνος εἶχεν ὑπάγει εἰς τῆς Κυρίας Δελωναί. Ἡ μήτηρ τῆς ἀνοίξασα τὴν θύραν τῷ εἶπεν ὅτι ἡ θυγάτηρ αὐτῆς εἶχεν ἐξέλθει. Μετὰ ταῦτα ἡ Κυρία Δελωναί ἔγραψε μακρὰν ἐπιστολὴν εἰς τὸν νέον, ἐν τῇ ὁποίᾳ τῷ ἀνεμίμησε τὴν τελευταίαν τῶν συνομιλίαν, τὸν ἰκέτευε νὰ μὴ ἔλθῃ πλέον νὰ τὴν ἰδῇ καὶ τῷ ἔλεγεν ὅτι εἶχε πεποιθῆσιν εἰς τὸν λόγον του, εἰς τὴν τιμὴν του καὶ εἰς τὴν φιλίαν του· ἡ ἐπιστολὴ τῆς δὲν τὴν ἐδείκνυε παρωργισμένην καὶ δὲν ἀνέφερε τίποτε περὶ τοῦ χοροῦ. Ἐνὶ λόγῳ ὁ Βαλεντίνος ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους καὶ δὲν τὴν εὗρε κατ' οὐδὲν ὑπερβολικὴν, μήτε πάλιν ἀσθενεστέραν τοῦ πρέποντος. Ἠσθάνθη ἑαυτὸν συγκινούμενον καὶ θὰ ὑπῆκουεν εἰς τὰ παραγγελλόμενα, ἂν δὲν ἦτον ἡ τελευταία λέξις διαγεγραμμένη ἐλαφρῶς. « Ἰγίαινε, ἔλεγεν ἡ χήρα εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς τῆς, ἔσο εὐτυχής. »

Νὰ λέγῃ μία ἐρωμένη πρὸς ἐραστὴν ἀποπεμπόμενον Ἐσο εὐτυχής, πῶς σὰς φαίνεται τοῦτο, Κυρία; Δὲν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν φράσιν Ἐγὼ δὲν εἶμαι εὐτυχής; Ὅταν ἐφθασεν ἡ παρασκευὴ, ὁ Βαλεντίνος ἐδίστασε πολὺ ἂν ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ ἢ ἔχι εἰς τοῦ συμβολαιογράφου. Μολονάτι ἦτο νέος καὶ

ἀπερίσκεπτος, ἡ ἰδέα τοῦ νὰ προξενήσῃ βλάβην εἰς οἰονδήποτε τῷ ἦτον ἀφόρητος. Δὲν ἤξευρε τί ν' ἀποφασίσῃ, ἀλλ' ἤλθε πάλιν εἰς τὸν νοῦν του τὸ: Ἔσο εὐτυχής! καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ συμβολαιογράφου.

Διατί ἡ Κυρία Δελωναί εὐρίσκετο ἐκεῖ; Ὅταν ὁ ἦρωας μας εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, εἶδε τὴν ὠραίαν χήραν νὰ συστέλλῃ τὰς ὀφρῦς τῆς μὲ ἦθος ἀλλόκοτον. Οἱ τρόποι τῆς εἶχον φιλαρέσκειαν τινα βεβαίως· ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας, ἡ Κυρία Δελωναί ἦτον, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, ἀπλουστέρα καὶ ἀπειροτέρα. Ἰδοῦσα τὸν κίνδυνον ἀπειραθῆ εὐτόλμως νὰ τὸν ἀποκρούσῃ, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὰ ἀναγκαῖα ὄπλα διὰ ν' ἀντισταθῇ, προκειμένου περὶ πάλης συστηματικῆς. Ἠγνόει ἐντελῶς τὰ ἐπιδέξια ἐκεῖνα τεχνάσματα, τὰ πάντοτε ἔτοιμα ἐκεῖνα ἐπινοήματα διὰ τῶν ὁποίων μία γυνὴ ἀγχείους κατορθώνει νὰ χειραγωγῇ τὸν ἔρωτα καὶ ἐναλλάξ νὰ τὸν ἐφέλκῃ ἢ νὰ τὸν μακρύνῃ. Ὅταν ὁ Βαλεντίνος τῆς εἶχεν φιλήσει τὴν χεῖρα, ἡ Κυρία Δελωναί εἶπε καθ' ἑαυτήν:—Ὁ νεανίας αὗτος εἶναι ἐπικίνδυνος καὶ πιθανώτατα ἡμπορῶ νὰ ἐρωτευθῶ· πρέπει λοιπὸν ν' ἀναχωρήσῃ παρευθύς. Ἀλλ' ὅταν εἶδεν αὐτὸν εἰσερχόμενον εἰς τοῦ συμβολαιογράφου εὐθύμως καὶ ἀκροποδητῆ, μὲ τὸν σφικτὸν λαιμοδέτην του καὶ μὲ τὸ μειδίημα εἰς τὰ χεῖλη, καὶ χαιρετῶντα αὐτὴν, παρὰ τὴν ἀπαγόρευσίν τῆς, μὲ εὐτράπελον σέβας, εἶπε καθ' ἑαυτήν:—Ἰδοὺ ἄνθρωπος μᾶλλον ἐπίμονος καὶ μᾶλλον πονηρὸς ἀπὸ ἐμέ· δὲν θὰ ὑπερισχύσω ἀνταγωνιζομένη πρὸς αὐτὸν καὶ, ἀφοῦ ἐπανάρχεται, μὲ ἀγαπᾷ ἴσως.

Δὲν ἠρνήθη τὴν φράσιν ταύτην νὰ χορεύσῃ τὸν ἀντίχορον τὸν ὁποῖον τῇ ἐζήτησεν ὁ Βαλεντίνος· ἐκ τῶν πρώτων λέξεων παρετήρησεν οὗτος ἐν αὐτῇ μεγάλῃ ἀνοχὴν καὶ μεγάλην ἀνησυχίαν. Εἰς τὸ βάθος τῆς δειλῆς ταύτης καὶ ἀδόλου ψυχῆς, ὑπῆρχε κόρος τις τοῦ βίου· καὶ τοι ἐπιθυμοῦσα τὴν ἡσυχίαν, εἶχε βαρυνθῆ τὴν μόνωσιν. Ὁ Κύριος Δελωναί ὅστις ἀπεβίωσε νεώτατος δὲν τὴν ἠγάπα διόλου· τὴν εἶχε νυμφευθῆ ὡς διευθύντριαν τῆς οἰκίας τοῦ μᾶλλον παρὰ ὡς γυναῖκα. Τὴν οἰκονομίαν, τὴν εὐταξίαν, τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ, τὴν φιλίαν τοῦ συζύγου τῆς, τὰς οἰκιακὰς ἀρετὰς ἐνὶ λόγῳ, ταῦτα μόνον ἐγνώρισεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἡ Κυρία Δελωναί. Ὁ Βαλεντίνος εἶχεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου Ἀνδελφὸς ὑπόληψιν ὅσῃν δύναιτο νὰ χαίρῃ παρὰ τινι συμβολαιογράφῳ πᾶς νέος ἔχων ἐπιτήδειον ράπτῃν. Τὸν ἐθεώρουν ὡς καλλωπιστὴν συγχάζοντα εἰς τοῦ Τορτόνη, καὶ αἱ ἀνεψαῖα τοῦ οἰ-

κοδεσπότου διεγούντο κρυφίως μεταξύ των παραδόξους τινάς ιστορίας περί τοῦ Βαλεντίνου. Εἶχε καταβῆ δια τῆς ἐξίας εἰς τὸν θάλαμον μιᾶς βαρωνίδος, εἶχε πηδήσει ἀπὸ τοῦ παράθυρον μιᾶς δουκίσσης κατοικοῦσης εἰς τὸ πέμπτον πάτωμα, καὶ ὅλα ταῦτα ἀπὸ ἔρωτα καὶ χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε κτλ., κτλ.

Ἡ Κυρία Δελωναὶ εἶχεν ἀρκετὴν φρόνησιν ὥστε νὰ μὴ δίδῃ ἀκρόασιν εἰς τοιαύτας μωρολογίας ἀλλ' ἴσως θὰ ἔκαμνε καλλήτερά νὰ τὰς ἀκροάζετο, παρὰ ν' ἀκούῃ λέξεις τινὰς ἐξ αὐτῶν κατὰ τύχην. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται συχναίς, εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἐκ τῆς στάσεως μὲ τὴν ὁποίαν παρουσιάζεται τις. Διὰ νὰ ὀμιλήσωμεν ὡς οἱ μαθηταί, ὁ Βαλεντίνος τῆς εἶχε πάρει τὸν ἀέρα. Διὰ νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ ὅτε ἦλθεν, ἐπερίμενον αὐτὴ νὰ τῆς ζητήσῃ συγγνώμην. Ἄλλ' ὡς ἐνοεῖτε, ἐκεῖνος ἐπρόσθετε νὰ μὴ πῆσῃ εἰς τοιοῦτον σφάλμα. Ἄν ὁ Βαλεντίνος ἦτον ὅπως ἐνόμιζεν αὐτὸν ἡ Κυρία Δελωναὶ, ἀνθρώπος δηλαδὴ ἐρωτικῶν θριάμβων, δὲν θὰ ἐπετύγχανεν ἴσως πλησίον τῆς, διότι τότε θὰ ἠσθάνετο αὐτὴ τὴν μεγάλην του ἐπιτηδειότητα καὶ τὴν πολλὴν του εἰς ἑαυτὸν πεποιθήσιν· ἀλλ' αὐτὸς ἔτρεμεν ὅτε τὴν ἤγγιζε καὶ τὸ τεκμήριον τοῦτο τοῦ ἔρωτος, ἠνωμένον μὲ ὀλίγον φόβον ἐτάραττε συνάμα τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν καρδίαν τῆς νέας γυναικός. Δὲν ὀμίλησαν ποσῶς περὶ τοῦ ἐστιατορίου τοῦ συμβολαιογράφου, ἀλλ' ἀμφότεροι ἐφαίνοντο ὅτι τὸ ἐλησμόνησαν· ὅταν ὁμοῦ ἐδόθη τὸ σύνθημα τοῦ χοροῦ καὶ ὁ Βαλεντίνος ἦλθε νὰ προσκαλέσῃ τὴν χήραν, ἐχρειάζετο ἐξ ἀνάγκης νὰ τὸ ἐνθυμηθῶν.

Ὁ Βαλεντίνος μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι πῶποτε δὲν εἶχεν ἰδεῖ ὠραιωτέραν μορφήν ἀπὸ τὴν τῆς Κυρίας Δελωναὶ, ὅταν ὑπῆγε νὰ τὴν προσκαλέσῃ. Τὸ μέτωπον καὶ αἱ παρειαί τῆς κατεκαλύφθησαν ἀπὸ ἐρύθημα· ὅλον δὲ τὸ αἶμα τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τὴν καρδίαν ἀνέβρευσεν περὶ τῶν μεγάλων τῆς μαύρων ὀφθαλμῶν, ὡς διὰ νὰ καταστήσῃ ζωηροτέραν αὐτῶν τὴν φλόγα. Ἀνηγέρθη κατὰ τὸ ἥμισυ, ἐτοίμη νὰ δεχθῆ τὴν πρόσκλησιν ἀλλὰ μὴ τολμῶσα· ἐλαφρὰ φρικίσας συνετάραξε τοὺς ὤμους τῆς οἵτινες τῶρα δὲν ἦσαν γυμνοί. Ὁ Βαλεντίνος τῆς ἐκράτει τὴν χεῖρα· τὴν ἐσφιγξε ἐλαφρὰ ἐντὸς τῆς ἰδικῆς του, ὡς διὰ νὰ τῆ εἴπῃ: Μὴ φοβεῖσαι πλέον τίποτε· αἰσθάνομαι ὅτι μὲ ἀγαπᾷς.

Ἐσυλλογίσθητε ποτὲ τὴν θέσιν γυναικός ἣτις συχωρεῖ τὸ φίλημα τὸ ὁποῖον τῆ ἔκλεψαν; Ὅταν ὑπόσχεται νὰ τὸ λησμονήσῃ πράττει περὶ τοῦ τῆ αὐτὸ ὡς ἐάν τὸ ἐχορήγει. Ὁ Βαλεντίνος ἐτόλμησε νὰ ἀπευθύνῃ ἀλίγα παράπονα εἰς τὴν Κυρίαν Δελω-

ναὶ διὰ τὴν ὄργην τῆς διεμαρτυρήθη ἐναντίον τῆς αὐστηρότητός τῆς, καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως ὅπου τὸν εἶχε τιμωρήσει ἕως τότε· τέλος, ἂν καὶ μετὰ τινος δισταγμοῦ, τῆ ἐζήτησε νυκτερινὴν συνέντευξιν ἐντὸς μικροῦ τινος κήπου κειμένου ὅπισθεν τῆς οἰκίας του, τόπου ἐρήμου, ὅπου κανεὶς πολυπράγμων ὀφθαλμὸς δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ. Δροσερὸν καταπίπτον βῆμα, διὰ τοῦ κελάρυσματος τοῦ ἐπροστάτευσεν τὴν συνδιάλεξιν, ἡ δὲ ἐρημία τὸν ἔρωτα. Κανεὶς θόρυθος, κανεὶς μάρτυς, κανεὶς κίνδυνος. Νὰ ὀμιλῇ τις περὶ τοιούτου μέρους ἐν μέσῳ πλήρους συναναστροφῆς, ἡκούσης τῆς μουσικῆς, ἐντὸς τοῦ κροβίλου τῆς διασκεδάσεως, πρὸς νέαν γυναικᾶ ἣτις ἀκροάζεται, ἣτις δὲν λέγει οὔτε ναὶ οὔτε ὄχι, ἀλλ' ἀφίνει νὰ λέγουν καὶ μειδιᾷ.— Ἄ! Κυρία μου, νὰ ὀμιλῇ τις οὕτως περὶ τοιούτου μέρους εἶναι τερπνότερον ἴσως παρὰ νὰ εὐρίσκεται εἰς αὐτό.

Ἐνῶ ὁ Βαλεντίνος ἐξωμολογεῖτο ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ἡ χήρα ἤκουε χωρὶς νὰ σκέπτεται. Ἄλλοτε μὲν ἀντέταττε δειλὴν τινα ἔνστασιν εἰς τὰς φλογεράς ἐπιθυμίας, καὶ ἄλλοτε ἐπροσποιεῖτο ὅτι δὲν ἤκουε πλέον· καὶ ὁμοῦ ἂν τῆ διέφευγε καμμία λέξις, ἐρυθριῶσα ἠρώτα τί εἶχεν εἰπεῖ ὁ Βαλεντίνος. Ἐπροσπάθει ἡ χεῖρ τὴν ὁποίαν ἐσφιγγεν ὁ Βαλεντίνος, νὰ ἦναι ψυχρὰ καὶ ἀκίνητος, καὶ ὁμοῦ αὐτὴ ἔκαεν. Ὅταν δὲ εὐρέθησαν πάλιν μόνοι εἰς τὸ ἐστιατόριον, ὁ Βαλεντίνος οὔτε ἐσυλλογίσθη κἄν νὰ ταραξῆ τὸν βρεμβασμὸν τῆς χορεύτριας του καὶ, ἀντὶ ἐπιθυμίας, ἡ Κυρία Δελωναὶ εἶδεν ἔρωτα. Τί νὰ σὰς εἴπῃ; ἡ συστολὴ ἐκείνη, καὶ ἐνταυτῷ ἡ τόλμη τοῦ Βαλεντίνου, τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο, ὁ χορὸς, τὰ πάντα τέλος συνέτρεχον εἰς τὸ νὰ αἰχμαλωτισθῆ ἡ κομψὴ χήρα. Ἡμιέκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐστέναξε... καὶ δὲν ὑπεσχέθη τίποτε.

Ἰδοὺ, Κυρία μου, διὰ ποῖον λόγον ἡ Κυρία Δελωναὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ ὅταν εὗρε τὸ βινόμακτρον τῆς Μαρκησίας.

(Ἀκούουθε.)

ALFRED DE MUSSET.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΠΟΡΟΝ.*

Τῆς ΚΥΡΙΑΣ Γ.

Εἶχον τὴν εὐτυχίαν, Κυρία μου, νὰ σὰς συνοδεύσω εἰς Πόρον, ὅστις εἶναι τόσον ὠραῖος, ὥστε

* Ὁ Κ. Μαρξίνος Βρετὸς ἐξακολουθεῖ τρίτον τοῦτο ἔτος ἐν

καὶ χωρὶς τούτου ἔδυνατο νὰ κινήσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν μου. Βλέπουσα, καί, ὡς ὑποπτεύω, συμμεριζομένη αὐτὸν, εἶχετε τὴν ἐπιείκειαν νὰ ζητήσητε παρ' ἐμοῦ σύντομον περιγραφὴν τῆς ὁδοιορίας μας, καὶ εἶχον τὴν ἀπερισκεψίαν νὰ τὴν ὑποσχεθῶ. Ἀλλὰ παρετήρησα ὅτι ὁσάκις ἐλάμβανον τὸν κάλαμον νὰ περιγράψω τὸν Πόρον, πᾶν ἄλλο περιέγραφον ἢ αὐτόν. Τότε, ἐν τῷ φόβῳ μου μὴ φανῶ παραβάτης τοῦ λόγου μου, καὶ ἐν τῷ ἔτι μείζονι μὴ σὰς παροργίσω, ἠνέφεξα τὰς παλαιὰς σημειώσεις μου, καὶ ἐν αὐταῖς εὗρον σελίδας τινὰς ἀναφερομένας εἰς ἀρχαιοτέραν μου ἐκεῖ ἐκδρομὴν, καὶ προσδιωρισμένας εἰς πρόχειρον μὲν ἐφόδιον τοῖς μέλλουσιν ἴσως ν' ἀκολουθήσωσι τὰ ἴχνη μου, εἰς μικρὰν δὲ, — μικροτάτην τῷ ὄντι, — ἀποζημίωσιν τοῖς προτιμῶσι νὰ ὁδοιπορῶσι χωρὶς νὰ μετακινῶνται ἐκ τῆς γωνίας των.

Ταύτας εὐαρεστήθητε νὰ δεχθῆτε εἰς λύσιν τῆς ὑποσχέσεως. Ὁ Πόρος ἦτον καὶ τότε τοιοῦτος οἶον τὸν εἶδατε, ἂν ὄχι καὶ οἶον τὸν εἶδα, ὅταν τὸν ἐβλεπον συνοδεύων σας.

Α. Ρ.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀτμοπλοικὴ εἰταιρία δὲν ὑφίστατο τότε εἰσέτι ἑκτακτον δ' ἀτμοκίνητον, δι' οἷον δῆποτε λόγον ὑπηρεσίας εἰς Πόρον σταλὲν, ἐπέτρεψε καὶ εἰς ἄλλους τινὰς, καὶ εἰς ἐμὲ, νὰ ἐπιβασθῶμεν. Ὁ ἥλιος ἀνέτελλε μόλις, ὅταν ἀνεσπῶμεν τὴν ἀγκυραν, καὶ εἶχε τι μαγικῆς ὀπτασίας ἡ λευκὴ πόλις ὡς ἀναδυομένη ἐκ τῶν ὑδάτων, καὶ ἡ στιλπνὴ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης, ἐφ' ἧς τὰ πλοῖα καταπτρίζοντο, καὶ ἐφαίνοντο μαγικῶς ὀλισθαίνοντα, καὶ ὅσον βραδέως ἡμεῖς χωροῦντες τὰ παρηλάττομεν.

Καὶ ἐγὼ καὶ οἱ λοιποὶ ἐπιβάται ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἰστάμενοι, ἐβόσκομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ὠραῖον τοῦτο θέαμα, καὶ διεκοινοῦμεν πρὸς ἀλλήλους τὰς πρατηρήσεις ἡμῶν.

— Καὶ ὁμοῦ, εἶπον ἐγὼ, ὅταν πρὸ τριακοντα ἔτων εἶδα κατὰ πρῶτον τὸν Πειραιᾶ, ἐν μόνον ἀ-

Παρισίους τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου ἣν ἀνέλαβε μετ' εὐγενούς καὶ ἀξιοπαύου ζήλου. Τὸ ἐφετινὸν Ἡμερολόγιον ὑπερτερεῖ τῶν προγενεστέρων καὶ κατὰ τῶν εἰκόνων τὴν πληθὺν καὶ τὴν ἐντέλειαν, καὶ κατὰ τῆς ὕλης τὴν τερπνότητα καὶ τὴν παικιλίαν. Δυστυχῶς ὁμοῦ ὀλίγοι εἶναι οἱ ἐν Ἑλλάδι ἐννοῦντες τὴν διαφορὰν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου ἀπὸ τοῦ συνήθους Καζαμιάς, καὶ διὰ τοῦτο τὸ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον δὲν εὗρε πολλοὺς ἀναγνώστας ἐν Ἑλλάδι. Νομίζοντες ἄδικον νὰ μένωσιν ἀγνωστοὶ τὰ κειμήλια τὰ ὅποια ἐγκλείει, ἐτολμήσαμεν ν' ἀποσπάσωμεν ἐξ αὐτοῦ τὸ ἀνωτέρω διήγημα τοῦ Κ. Α. Ραγκιᾶ. Σ. Α.

λιευτικὸν πλοῖάριον ἦτον ἠγκυροβολημένον ἐντὸς τοῦ λιμένος, καὶ δύο ἐρείπια καλυθῶν ἴσταντο εἰς τὴν ἔρημον παραλίαν.

— Ὅπου, ἀπήντησεν ἄλλος, ὃν ὀλίγον ἐγνώριζον, πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ἦτον πόλις πολὺ τῆς παρούσης ἐπισημοτέρα, πλήρης ζωῆς καὶ κινήσεως, πλήρης ναῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομημάτων.

— Καὶ τῆς πόλεως ἐκείνης ἰδοὺ ἴσως τί μόνον μένει, εἶπε τὰ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀκατοικίτου πλευρᾶς τοῦ λιμένος σωζόμενα ἐρείπια εἰς ἐμὲ δεικνύουσα ἢ σύζυγος τοῦ προλαλήσαντος, ἣν θέλω ἀρκεσθῆ ὀνομάζων διὰ μόνου τοῦ κυρίου αὐτῆς ὀνόματος, Κυρίαν Ἀγγελικὴν. Τὴν Κυρίαν ταύτην ἐγνώριζον ἔτι ὀλιγώτερον τοῦ ἀνδρός τῆς. Ἦτον δὲ νέα, πρὸ δύο, νομίζω, ἐτῶν νυμφευθεῖσα, καὶ ἡ ὠραιότατη τῶν συνοδοιπόρων ἡμῶν. Ἰσως τοῦτο δικαιολογεῖ τὴν σπουδὴν μετ' ἧς τῆ ἀπάντησα, ὅτι τὰ τεῖχη ἐκεῖνα δὲν ἀπετέλουσαν μέρος τῆς πόλεως, ἀλλ' ὅτι οἱ Τριάκοντα τύραννοι ὠχύρωσαν δι' αὐτῶν τὴν Ἡετιωνεῖαν λεγομένην ἄκραν, ὅπως, καταπροδίδοντες τὴν πατρίδα των, παραδώσωσι τὸ φρούριον εἰς τοὺς φίλους των καὶ ἐχθροὺς αὐτῆς, τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἀλλὰ μεταξὺ λέγων, μετεμελήθη ὅτι, ὅπως παρατείνω τὴν εὐχαρίστησιν τῆς μετ' αὐτῆς συνδιαλέξεως, ἐφωρόμην σχολαστικῶς εἰς αὐτὴν ἱστορικὰς γνῶσεις ἐπιδεικνύων, εἰς ἃς βεβαίως ὀλίγον ἐνδιεφέρετο.

Πόσον ἤμην ἠπατημένος! Μόλις εἶδεν ὅτι ἐγνώριζόν τινα περὶ τούτων, καὶ ὅτι δὲν ἐβαρυνόμην νὰ τὰ λέγω, τοῦλάχιστον εἰς αὐτὴν, καὶ δὲν ἔπαυεν ἐρωτῶσα, ὡς ὁμολογῶ, ὅτι οὐδ' ἐγὼ ἔπαυον ἀπαντῶν, εἰ καὶ λίαν ἀμφίβολον, ἂν ἀπάντων πάντοτε ἀκριβῶς πρὸς τὰς ἐρωτήσεις. Οὕτως ἀνακρινόμενος, τῆ εἶπον ἀλληλοδιαδόχως, ὅτι ἡ πόλις ἐξετείνετο κατὰ τὸ βάθος καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ λιμένος, ὅτι τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἐκαλεῖτο Ἀλκιμος, ὅτι ὠχυρώθη ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ ὅτι διετῆρει πολλὰ ἔτι καὶ ἐπίσημα λείψανα τοῦ ἀρχαίου τεύχους.

— Ἡ δὲ καλὴ Τερψιθέα δὲν μοι λέγετε, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, τί ἦτον τὸ πάλαι; Εἶχον εἰς αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι παγωτὰ καὶ μουσικὴν, ὡς εἶχομεν χθὲς τὸ ἐσπέρας; Συνέφρεεν εἰς αὐτὴν πλῆθος ὠραίων Κυριῶν;

— Παγωτὰ, ἀπεκρίθη, ὄχι· μουσικὴν ἴσως εἶχον· πλῆθος δ' ὠραίων Κυριῶν συνέφρεεν πιθανότατα. Ἐκεῖ, ἢ ἐκεῖ πλησίον, ἴστατο περίφημος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἐπικληθείσης *Εὐπλοίας*, ἀνεγερθεὶς ὑπὸ Κόνωνος μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Κνίδου, ἡ

ὑπὸ Θεμιστοκλέους, μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμίνας.

— Ἀλλὰ δὲν μοι φαίνεται, παρετήρησεν ἡ Ἀγγελικὴ, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη καταπατεῖ ὀλίγον ξένα διακωμάματα; Πόθεν αὐτὴ Εὐπλοία; Τί ἐπεμβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὰς ναυμαχίας;

— Πρῶτον, εἶπα, θάλασσα ἢ ξηρὰ, τὰ πάντα ὑπόκεινται εἰς αὐτὴν ἢ εἰς τὸν υἱὸν τῆς· δευτέρου ἤξευρέτε ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἐγεννήθη ἐκ τοῦ θαλασίου ἀφροῦ· καὶ τρίτον ἡ Κνίδος, ὅπου ὁ Κόνων κατεναυμάχησε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἦτον πόλις εἰς τὴν Ἀφροδίτην ἀφιερωμένη.

— Καὶ τέταρτον, προσέθηκεν εἰς κομψεύμενος νεανίας πλησίον μου, ὅταν ἡ Ἀφροδίτη ὁδοιπορῇ δι' ἀτμοπλοίου, ἀπὸ θεᾶς τῶν οὐρανῶν μεταβάλλεται εἰς θεὰν τῆς θαλάσσης.

Ὁ ἀνοῦσιος οὗτος χαριεντισμὸς ὡς νὰ μὴ δυσηρέστησεν ὅσον περιέμενον τὴν Ἀγγελικὴν, καὶ τὸ βλέμμα δι' οὗ ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν δὲν μοι ἐφάνη φιλαρέσκου τινὸς ἐκφράσεως ἀπηλλαγμένον. Ἐκ τούτου ἐνθαρρυνθεὶς ὁ νέος ἐρμηνευτής, ὅταν διηρχόμεθα τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ἔλεγε πρὸς τὴν Ἀγγελικὴν·

— Φαντασθῆτε, Κυρία, ὅτι εἰς τοὺς τεχνητοὺς τούτους σκοπέλους, ὅπου σήμερον ἔχομεν δύο φανούς διὰ νὰ ὀδηγῶσι τὰ πλοῖα διὰ νυκτός, οἱ ἀρχαῖοι εἶχον στήσει δύο φοβεροὺς λέοντας, ὡς ἂν ἤθελον νὰ φάγωσιν ἢ νὰ διώξωσι τοὺς εἰσπλέοντας. Δὲν ἦσαν σοφοὶ ἄνθρωποι οἱ ἀρχαῖοι;

— Παράδοξος ἡ ἰδέα των! εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, ἀπειθυνομένη πρὸς ἐμὲ, ὡς ἂν μ' ἐθεώρει ὑπεύθυνον ὅλων τῶν ἀτοπιῶν τῶν ἀρχαίων.

— Παράδοξος ἴσως, ὄχι ὅμως καὶ ἀληθής, ἀπεκρίθη ἐγὼ, φιλεκδίκως πως διακείμενος πρὸς τὸν ψυχρολόγον ἐκεῖνον νεανίαν, καὶ πρὸς τὴν εὐμενῶς δεχομένην τὰς ψυχρολογίας του.

— Πῶς ὄχι ἀληθής; ἀνέκραξεν οὗτος. Οἱ δύο λέοντες, Κύριέ μου, εἶναι εἰς τὸν ναύσταθμον τῆς Βενετίας, ὅπου τοὺς ἔφερον οἱ Βενετοὶ ὅταν κατέκτησαν τὰς Ἀθήνας. Καὶ δὲν ἤξευρέτε, ὅτι ἀπ' αὐτῶν ὁ Πειραιεὺς ὡς πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ὠνομάζετο *Δράκος*;

— Τὸ ἤξεύρω, ἀπεκρίθη ἐγὼ ὀλίγον ξηρῶς, ἀλλ' οἱ λέοντες εἰς τὸν ναύσταθμον τῆς Βενετίας εἶναι τρεῖς καὶ ὄχι δύο· καὶ ἐξ αὐτῶν ἓνα μόνον ἔλαθεν ὁ Μοροζίνης ἐκ Πειραιῶς, τοὺς δ' ἄλλους δύο ἀλλαχόθεν τῆς Ἀττικῆς· καὶ ὁ ἐν Πειραιεὶ δὲν ἴστατο ἐφ' ἐνός τῶν σκοπέλων τούτων, ἀλλὰ κατὰ τὸν μυθὸν τοῦ λιμένος, περὶ τὴν ἀποδοθῆσαν ἐκεῖ πρὸ τῆς πλατείας τοῦ Ὁθωνος.

— Ἔστω ὅπως θέλετε, εἶπεν ὁ νεανίας, ὡς ὀλίγον δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῆς ἀντιρρόησεως. Δὲν ἐπαγγέλλομαι τὸν ἀρχαιολόγον. Χάρισμά σας ἡ ἀρχαιότης, ὅταν ἔχω ἐνώπιόν μου τὰ θέληγτρα τῆς νεότητος.

Καὶ τὰς ὁπωσοῦν προπετεῖς ταύτας λέξεις ἀπῆλθον δι' ἐνός κατακτητικῶν βλέμματος πρὸς τὴν Ἀγγελικὴν, ἣτις ὅμως τὴν φωνὴν ταύτην ἔμεινε σοβαρὰ, καὶ ἐκ τούτου ἠθέλησα νὰ συμπεράνω ὅτι δὲν ἦτον ἐντελῶς ἐστερημένη τῆς λεπτότητος τοῦ αἰσθήματος, ἦν δίδωσιν ἢ εὐγένεια τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀγωγῆς. Νομίζω μάλιστα ὅτι ἐπίτηδες ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἀπετάθη εἰς ἐμὲ καὶ οὐχὶ εἰς ἐκεῖνον, καὶ μὲ ἠρώτησε ποῦ εἶναι ὁ τάφος τοῦ Ἀνδρέου Μιαούλη, καὶ ποῦ ὁ τοῦ Θεμιστοκλέους.

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τῆ ἐδειξα αὐτοῦς, τὸν μὲν ἀφανῆ ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἀκτῆς, τὸν δὲ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς αὐτοῦ λείψανα σώζοντα ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ *Αἰκίμου* ἄκρας, κατέναντι τοῦ ὑδροῦ σταδίου τῆς ἐνδοξοῦ του ναυμαχίας· καὶ τῆ παρετήρησα πόσον λαμπρῶς ἤξευρον οἱ ἀρχαῖοι νὰ ἐκλέξωσι τὸν τάφον τοῦ ἥρωος τῶν θαλασσῶν.

— Ἐκεῖ, τῆ εἶπον, εἰσπέων δι' αἰῶνων δροσερὰν τοῦ πελάγους τὴν αὔραν, ἀκούει τ' ὄνομά του ἀντηγοῦν εἰς πᾶν θραυόμενον κύμα. Ἐκεῖ βεβαίως ὀρθία καὶ μεγάλη ἡ σκιά του τὴν νύκτα ἐπισκοπεῖ τὴν θάλασσαν χρυσῆν ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ βλέπει ἐν αὐτῇ φερόμενα τὰ ναυάγια τῶν Περσῶν, καὶ διαφορῶστεφεῖς τὰς Ἑλληνικὰς τριήρεις καταπλευούσας εἰς Πειραιᾶ.

Τὸν ὁπωσοῦν πεφουσημένον τούτον διθύραμβον ἔλεγον ὅμως παίζων μᾶλλον ἢ σπουδάζων, καὶ ἤμην ἔτοιμος νὰ δεχθῶ στωϊκῶς τοὺς δικαίους χλευασμοὺς τῆς Ἀγγελικῆς, ὅταν μετ' ἐκπλήξεως τὴν ἤκουσα ἀπαντῶσαν·

— Ἄν οἱ ξένοι θέλουν νὰ ἐννοήσουν τίς ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἡμῶν καὶ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀρκεῖ νὰ ρίψουν ἐν βλέμμα ἐδῶ, εἰς τοὺς δύο τούτους τάφους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Μιαούλη. Τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐθνῶν νομίζω ὅτι δύναται νὰ μετρηθῇ πρὸς τὴν τιμὴν, ἣν ἀποδίδουσιν εἰς τοὺς μεγάλους των ἀνδρας.

Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγεν, ἐρύθημα ἀνέβη ζωηρότερον εἰς τὰς παρειάς τῆς, αὐξήσαν τὴν ἀνθοῦσάν τῆς καλλονῆν, καὶ φανέν μοι ὡς οἰωνός· ὅτι ἐνυπῆρχεν εἰς τὸν χαρακτῆρά τῆς καὶ τι ἐνθουσιῶδες, ἐξαγοράζον κατὰ τι τὰ σπέρματα τῆς φιλαρεσκείας, ἃ εἶχον νομίζει ὅτι παρετήρησα εἰς αὐτόν.

Ἐν τούτοις δὲ προύχωρει τὸ ἀτμοκίνητον, καὶ

παρεπλεύσαμεν πρῶτον τὴν ξηρόνησον *Λεῖφοκουτάλαν*, τὴν ἀρχαίαν *Ψυττάλειαν*, ἐφ' ἧς κατὰ τὴν μεγάλην ναυμαχίαν ἦν τεταγμένος ὁ Ἀριστείδης· μετ' αὐτὴν διήλθομεν ἐμπρὸς τῆς ἐπὶ πλείστον τραχείας ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς Σαλαμίνας· ἔπειτα δὲ προσεπελάσαμεν εἰς τοὺς κυματοῦντας κρημνώδεις ἢ χλοερούς λόφους τῆς Αἰγίνης, καὶ ἐφ' ἐνός αὐτῶν εἶδαμεν γραφικῶς ἰστάμενον τὸ ὠραῖον ἐρείπιον τοῦ ναοῦ.

— Ὡς βλέπομεν τώρα ἐντεῦθεν τὴν Αἴγινα, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, τοὺς ποικίλους αὐτοὺς λόφους, καὶ τοὺς διεσπαρμένους λευκοὺς οἰκίσκους μεταξὺ τῶν δασῶν, καὶ τὸν στέφοντα αὐτοὺς μετὰ τοσούτου μεγαλείου ἐκεῖνον ναὸν, χωρὶς, ἐκ τῆς ἀποστάσεως, οὐδὲν ἴχνος νὰ φαίνεται τῆς νεᾶς ζωῆς, δὲν ἤμποροῦμεν νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι μετέβημεν αἰφνης εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, καὶ ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν μίαν τῶν ὠραιότερων αὐτῆς σκηνογραφῶν;

Ἡ Ἀγγελικὴ εἶχε δίκαιον. Αὐτὸ τοῦτο ἦσθαι νόμην καὶ ἐγὼ, χωρὶς νὰ ἤξεύρω νὰ τὸ ἐκφράσω. Ὅλοι δὲ οἱ συνοδοιπόροι συνελθόντες, παρετηροῦμεν τὸν ναὸν εἴτε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, εἴτε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, καὶ ἐδιδάσκειν ἀλλήλους, ὅτι ἦν αὐτὸς ἀφιερωμένος τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ οὐχὶ, ὡς τινες τὸν νομίζουσι, τῷ Πανελληνίῳ Διὶ, ὅτι ἠεροδομήθη ἢ ἀνφοδομήθη ἀμέσως μετὰ τὰ μηδικὰ, ὅτι πολλὰ αὐτοῦ ἀγάλματα, περιεργότατα διὰ τὴν ἀρχαϊκὴν των γλυφίδα, ἀνεσκάφησαν περὶ αὐτὸν δέκα ἔτη πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὅτι ἀγορασθέντα ὑπὸ τοῦ φίλου καὶ θαυμαστοῦ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας, κοσμοῦσι σήμερον τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ Μονάχου Μουσεῖον.

Ἀλλὰ περὶ μόνον ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα δὲν περιεστρέφοντο πᾶσαι ἡμῶν αἰ συνδιαλέξεις. Ἡ συναναστροφή, ἐξ ἀτόμων πάσης ἡλικίας, πάσης διαθέσεως καὶ παντὸς γένους ποικίλη, ἦτον φαιδρὰ καὶ εὐάρεστος, καὶ ἡ ζωηρότης τῶν διαλόγων ἐβράχυνεν ἐτι μᾶλλον τὸν βραχὺν διάπλου. Μεταξὺ δὲ τῶν κυριῶν ἦσαν τινες καὶ νεότητος καὶ κάλλους καὶ εὐφύας οὐχὶ ἀδικαιολόγητον ἀξίωσιν ἔχουσαι. Τὸ κατ' ἐμὲ ὅμως, ὑπὲρ πάσας ἐσυμβιβαζόμεν μετὰ τῆς Κυρίας Ἀγγελικῆς. Αὐτῆς ἡ καλλονὴ ἦτον ἐξοχος, καὶ ὅταν ἔβλεπον τὴν νεαράν, καὶ οὕτως εἶπειν αἰθερίαν ἐκεῖνην μορφήν διαγραφομένην ἐπὶ τῆς κυανῆς θαλάσσης, μοι ἐπήρχετο ὅτι δὲν εἶπε τόσον κοινὸν λόγον ὁ νεανίας ἐκεῖνος, ὅσον κατ' ἀρχὰς μοι ἐφάνη, ὅταν ὠμίλησε περὶ τῆς Ἀφροδίτης ὁδοιπορούσης διὰ τοῦ ἀτμοκινήτου. Ἡ φαιδρότης τοῦ χαρακτῆρός τῆς ἦν ἀνεξάντλητος,

καὶ σπανιώτατα συνεσκίαζεν αὐτὴν λεπτότατον νέφος, τκιὰ ἀδιηράτου εὐαισθησίας, φωλευούσης εἰς τὰ ἐνδοτάτα τῆς καρδίας τῆς βάθη. Τὸ δὲ πνευμάτης, κεκοσμημένον δι' ἀναγνώσεων, εἶχε καὶ τινα πρωτοτυπίαν, ἣτις ἐνίοτε ἐξέπληττε καὶ πάντοτε ἤρεσκε.

Καὶ ὅλα μὲν ταῦτα καλὰ, καὶ μὲ εἴλικον, ὡς εἶπον, πρὸς αὐτὴν μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς ἄλλας συνοδοιπόρους· ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω τί παθὼν τὴν ἐκάκιζον ὀλίγον δι' ὃ ὑπώπτευσα μικρὸν σύμπτωμα φιλαρεσκείας εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς.

— Ὡ! δὲν βλέπετε, μοι εἶπεν, ὅταν ἤμεθα ποτὲ μόνον, δὲν θαυμάζετε ἀρκούντως τὴν λαμπρὰν αὐτὴν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης! (Εἶναι ἀληθές ὅτι ἔβλεπον τότε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς). Ἰδέτε! Δὲν σὰς φαίνεται βευστὸς σάπφειρος; Δὲν εἶναι ὡς ἂν ἐξείνετο ὁ γλαυκὸς οὐρανὸς καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας μας; Βεβαίως τοιαύτην δὲν ἔβλεπε τὴν θάλασσαν ὁ κακὸς ἐκεῖνος ἀρχαῖος, ὅστις ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ τὴν μεγάλην ἀθάδειαν *Θάλασσα, πῦρ καὶ γυρῆ, κακὰ τρία*.

— Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη ἐγὼ χαιρεκακῶν, καὶ δραττόμενος τῆς εὐκαιρίας τοῦ νὰ τὴν τιμωρήσω δι' ὅτι ἀληθῶς οὐδὲν εἶχον ἐγὼ δικαίωμα νὰ παραπονῶμαι. Τὸ κατ' ἐμὲ, νομίζω ὅτι τοιαύτην ἐντελῶς ἔβλεπε τὴν θάλασσαν ὅταν εἶπε ταῦτα ὁ ἀρχαῖος ἐκεῖνος.

— Ὡ! τῷ ὄντι! ἀνέκραξε φαιδρῶς γελῶσα ἡ Ἀγγελικὴ. Εἶμαι περίεργος ν' ἀκούσω πῶς τὸ πιστεύετε καὶ πῶς τὸ δικαιολογεῖτε.

— Διότι, ἔσπευσα ν' ἀπαντήσω, τώρα μάλιστα ἡ θάλασσα εἰκονίζει τὸν χεῖριστον χαρακτῆρα τῆς γυναικός.

— Καὶ ποῖος ν' ἀκούσωμεν, εἶναι οὗτος ὁ χεῖριστος τῆς γυναικός χαρακτῆρ, ὅστις ὁμοιάζει τὴν ὠραίαν ταύτην θάλασσαν;

— Τῆς φιλαρέσκου, Κυρία μου. Ἐπιφάνεια ἀκτινοβολοῦσα, ἀντανακλῶσα τοῦ οὐρανοῦ τὸ μειδιάμα, ἀλλὰ κρύπτουσα ἀχανῆ πυθμένα, ὑπουλον ρεῦμα, καὶ θάνατον. Δὲν εὐδύνατο ὁ ἀρχαῖος, ἂν παρέβαλλε πρὸς φιλαρέσκον γυναῖκα τὴν θάλασσαν, νὰ μὴ καταριθμήσῃ αὐτὴν μετὰ τῶν μεγίστων κακῶν, ὅσα συντελοῦσιν εἰς τῶν ἀνθρώπων τὸν δυστυχίαν.

— Μεγάλη, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγγελικὴ μετὰ τινος μορφασμοῦ, εἶναι ἡ ἀυστηρότης σας πρὸς ὅτι ὀνομάζετε φιλαρέσκειαν· ἀμφιβάλλω δὲ ἂν ἦναι καὶ πολὺ δικαία.

— Χαριεντιζομένη ἡ καλὴ νεάνις, ἐξηκολούθησα ἐγὼ, πρὸς μικρᾶς γυναικείας φιλαυτίας ἱκανο-

ποίησιν ἐνδύεται πάντα τ' ἀκαταμάχητα ὄπλα της, πληροὶ ἀκτίνων τὸ βλέμμα της, μέλιτος τὸ μειδιάματά της, καὶ μελωδιῶν τὴν φωνὴν της, μιμείται καταψευδομένη τὴν μουσικὴν τοῦ γνησιωτέρου αἰσθήματος, καὶ, ἀφ' οὗ εἰς τὸν χρυσὸν της ἰστὸν ἐμπλέξῃ τὸ ἀνύποπτον θυμὸς της, τὸ βλέπει ἀδιαφόρως σπαίρον καὶ βασανιζόμενον, αὐτὴ ἥτις ἀποστρέφεται τῆς ὁδοῦ της μὴ πατήσῃ τὸν μύρμηκα, ἥτις κλαίει ἂν ἰδῇ εἰς ῥύακα πνιγομένην τὴν μυῖαν. Ἀπερισκέπτως ἢ χαιρεκάκως, ἅμα ἰδῆ θάλλουσαν ὑπαρξίν, ἐκτείνει τὴν χεῖρά της νὰ τὴν θραύσῃ, καὶ πρὸ πάντων χαίρει συντριβούσα τὰς καρδίας, αἵτινες εἰσὶ πλήρεις ἀφοσιώσεως δι' αὐτήν. Καὶ τί ἄλλο νομίζετε, ἠνίττοντο αἱ Σειρήνες, τὰ μυθολογούμενα ἐκεῖνα τέρατα, ἅτινα ἔφαλλον τοσοῦτον ἐντέχνως μόνον ὅπως θέλῃσιν τὸν θαλασσοπόρον καὶ τὸν καταποντισώσιν;

— Εἶθε ἀμείλικτος εἰς τὰς κρίσεις σας, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ. Ἴδού, ἤδη μᾶς παραβάλλετε καὶ πρὸς τέρατα.

— Ἄπαγε τῆς βλασφημίας, Κυρία μου, ἀπεκρίθη. Μόνον τὰς φιλαρέσκους γυναίκας ἀφορᾷ ἡ παραβολὴ ἐκείνη.

Εἰς ταῦτα ἡ Ἀγγελικὴ ἐδάγκασε χαριέντως τὸ χεῖλος, καὶ μ' ἠπέλιψε διὰ τοῦ δακτύλου κατὰ τρόπον ὅστις, ἂν ἤμην μᾶλλον οἰηματίας, ἐδύνατο νὰ μοὶ φανῇ νέον δείγμα φιλαρέσκείας. Μὴ θέλων ὅμως ὅπως δῆποτε νὰ τὴν ἀφήσω ν' ἀπαλλαγῇ τόσον εὐθυνα, ἐξηκολούθησα ἐπιμένων·

— Ἄν ἀρπάσῃ τις ἄλλου βαλάντιον, λέγεται κλέπτῃς, φονεὺς λέγεται, ἂν ἐν βρασμῷ πάθους ἢ ἐξ αἰσχροκερδείας, ἀφαιρέσῃ ἄλλου ζωὴν. Ἀλλὰ τί θέλετε νὰ λέγηται εἰ τις διὰ τεχνασμάτων κλέπτει ἄλλου τὴν εὐδαιμονίαν χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην αὐτῆς, καὶ καταστρέφει αὐτὴν ἄνευ πάθους, ἄνευ συμφορῆτος, καὶ δηλητηριάζει τὴν ζωὴν, καὶ δίδει τὸν θάνατον; ἢ νομίζετε ὅτι ὅστις εὖρε ψυχρὸν ἐγώισμὸν ὅπου ἤλπιζεν ἀγγέλου ἀγαθότητα καὶ συμπάθειαν, τὸν ἄδην ὅπου περιέμενε χαρὰς παραδείσου, ὅστις καύσας εἰς λατρείας θυμίαμα ὅ,τι εὐγενές, ὅ,τι τίμιον ἐνέκλειεν ἢ καρδίᾳ του, εἶδε τὴν τέφραν αὐτῆς διαρρίπτομένην μετ' ἀδιαφορίας καὶ χλεύης, ὅτι οὗτος, ἀφ' οὗ εἰς βάσανον τῷ ἔγινεν ἢ αἰσθησις καὶ ἢ ζωὴ εἰς φορτίον, δὲν ζητεῖ ν' ἀποσείσῃ αὐτὸ ὅπως δῆποτε, καὶ δι' αὐτοχειρίας προσέτι, ἂν δὲν προλάβῃ ἢ θλίψῃ τὸ ἔγκλημα;

— Θερμῶς συνηγορεῖτε, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ. Μὴ δικάζετε ἰδίαν σας δίκην;

— Ἴδιαν ἐμοῦ ὄχι, ἀπεκρίθη, ἀλλὰ τὴν γενικὴν δίκην πάντων τῶν ὁμοφύλων μου.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἀνεκάγχασεν, ἀλλ' ἅμα τὸ πρόσωπόν της ἐγένετο σοβαρὸν, καὶ ἐκαλύφθη ὑφ' ἐνός τῶν αἰφνιδικῶν ἐκείνων νεφῶν, ἐξ ὧν εἶχον ἤδη εἰκάσει ὅτι ἡ καρδία της εἶχε περισσότερον βάθος ἢ ὅ,τι ἐδείκνυε τὸ εὐτράπελον ἦθος της.

Ἄλλ' ἐν τούτοις ἐφθάνομεν εἰς Πόρον, καὶ οἱ ἀπότομοι κρημνοὶ οὗς παραπλέομεν πρὶν ἢ στραφῶμεν πρὸς τὸν λιμένα, μᾶς ἀπέσπασαν τῆς ἠθικολογίας εἰς ἣν εἶχομεν βυθισθῆ. Παρατήρουν δὲ κατ' ἐμαυτὸν, ὅτι ἡ ἀγρία αὐτῶν γυμνότης, ἀφ' ἧς ἀπεστρεφον τὸ βλέμμα μετὰ δυσαρεσκείας οἱ πλείστοι τῶν ἐπιβατῶν, ἀπετέλει ἐξ ἐναντίας ἐντύπων ἐπὶ τῆς Ἀγγελικῆς, καὶ ἐκ τούτου ἔκρινα αὐτὴν ἰκανὴν νὰ ἐνοῇ πᾶν εἶδος φυσικῆς καλλονῆς, τὴν σοβαρὰν καὶ ὑψηλὴν οὐχ' ἤττον ἢ τὴν φαιδρὰν καὶ γλυκεῖαν. Ἡ φύσις ἐν γένει τὴν συνεκίνει ὡς παιδίον. Μετὰ θαυμασμοῦ μοὶ ἐδείκνυε τὸν πλοῦτον τῶν χρωμάτων ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὡς ὅπου αὐτὴ εἰσεχώρει εἰς τῶν βράχων τὰς ἐντομάς, καὶ ἀπὸ λαμπροῦ σαρφείρου μετεβάλλετο εἰς χυτὸν σμάραγδον, ἐν ᾧ τὰ ἐλαφρὰ κύματα, θραυόμενα ἐπὶ τῶν πτερῶν, ἔστεφον αὐτὰς διὰ στιλπνῶν ἀδαμάντων.

— Θαυμάζω, τῇ ἀπεκρίθη, μετὰ πόσης εὐουλίας μεταβάλλει μορφὰς καὶ χρώματα αὐτὴ ἡ θάλασσα. Εἶναι ὁ ἀληθὴς χαμαιλέων τῆς φύσεως.

Ἡ Ἀγγελικὴ μὲ ἠτένισε δι' ἀμφιβάλλοντος ὀφθαλμοῦ, καὶ ἔπειτα, ἐπαναλαχμδάνουσα τὸ ἀπειλητικὸν τοῦ δακτύλου σχῆμα·

— Νομίζω, εἶπεν, ὅτι σὰς ἐννοῶ. Δὲν εἶναι ἀσφαλὲς ν' ἀψηφᾷ τις τὴν ὀργὴν τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ, προσέξατε! οὔτε τῶν γυναικῶν.

Ἐν τούτοις δ' ἐκάμψαμεν τὸ ἀκρωτήριον, καὶ τὸ ἐξαίσιον τῆς θέας εἰλκυσε πάντων ἡμῶν τὴν προσοχὴν. Ἐπροχωροῦμεν μεταξύ ὄρεων καὶ λόφων χαριεστάτων, τῶν μὲν τῆς Πελοποννήσου, τῶν δὲ τῆς νήσου Καλαυρίας, ἀπέναντι ἡμῶν ἔχοντες τραχεῖαν ἄκραν ἐκ τῆς νήσου ταύτης προέχουσαν, καὶ διαίρουσαν τὸν κόλπον εἰς δύο. Ἀφ' οὗ δὲ παρηλάσαμεν μικρὰν ἔρημον νήσον, φέρουσαν ἐρείπιον φρουρίου, ὃ μᾶς εἶπον ὅτι ὠκοδόμησεν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὁ στρατηγὸς Εἰδὲκ, εἶδομεν πρὸς τὰ δεξιὰ, εἰς θέσιν γραφικωτάτην, ἐπὶ τῆς συδένδρου τοῦ ὄρους πλευρᾶς, μέγα λευκὸν οἰκοδόμημα, περὶ οὗ ἐμάθομεν ὅτι ἦτον τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος. Κατ' εὐτυχῆ δὲ συγκυρίαν συνεπέσεν ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη νὰ ἦναι ἡ ἑορτὴ αὐτῆ τοῦ μοναστηρίου, δι' ἣ καὶ, ἅμα ἐφάνη τὸ ἀτμόπλοον, πᾶμπολλοὶ λέμβοι τῶν πανηγυριζόντων, ἀναχθεῖσαι ἐκ τῆς παραλίας, ἤλθον πρὸς ἡμᾶς, καὶ παραλαβοῦσαι πολ-

λοὺς τῶν ἐπιβατῶν, ἐν οἷς καὶ ἐμὲ, μᾶς ἔφερον εἰς τοῦ μοναστηρίου τὴν ἀποβάθραν, ἀκριβῶς τέσσαρας ὥρας ἀφ' οὗ ἀπεπλεύσαμεν ἐκ Πειραιῶς. Τὸ δ' ἀτμόπλοον, ἀποβιβάσαν τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πόρου, ἀπῆλθεν εἰς Ναύπλιον, ὅθεν ἐμελλε νὰ ἐπανέλθῃ τὴν ἐπιούσαν νύκτα διὰ νὰ μᾶς παραλάβῃ.

Ἀπὸ τῆς ἀποβάθρας δ' ἀνέβημεν ἀνάβασιν οὐ μικρὰν διὰ καταφύτου κοιλάδος, καὶ πανταχόθεν ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπνητῶμεν, τὰ ἑορτάσιμά των ἐνδεδυμένας, τὰς πανηγυριζούσας οἰκογενείας, ὧν αἱ μὲν παρεσκευάζον τὰ τοῦ γεύματος, αἱ δὲ ἤδον, αἱ δὲ ἐχόρευον, καὶ πολλὴ ἦν τοῦ θεάματος ἡ ποικιλία καὶ ζωηρότης.

Τὸ μοναστήριον, κείμενον ἐφ' ὑψηλοῦ, ὅθεν θαυμασίαν ἔχει τὴν ἀποψιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἀντιπέραν, περιεστοιχισμένον δ' ὑπὸ τεχνητῶν ἅμα καὶ φυσικῶν κήπων, κατεῖχετο, πᾶν, αὐλὴ καὶ κελία, ὑπὸ προσκυνητῶν, οἵτινες, περατωθείσης τῆς λειτουργίας, διετίθεντο ἤδη πρὸς τὸ κοσμικώτερον μέρος τῆς ἑορτῆς. Κατὰ ζῆλον αὐτῶν καὶ ἡμεῖς, ἀφ' οὗ προσεκυνήσαμεν τὴν ἡδὴ ἔρημον ἐκκλησίαν, καὶ περιήλθομεν τὰς ὠραιότερας τῶν περὶ τῆς θέσεως, ἐξελεξάμεθα μίαν ἐξ αὐτῶν, εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τῆς κοιλάδος ὑπὸ πυκνὴν σκιὰν παρὰ τὴν πηγὴν, ἧς τὸ ψυχρότατον ὕδωρ θεωρεῖται, καὶ ὅσον ἐκ τῆς γέυσεως εἰκάσαι, τῷ ὄντι εἶναι, ἐν τῶν ἀρίστων τῆς Ἑλλάδος, καὶ περὶ τὴν ῥίζαν πίτυος καθεσθέντες, ἀπηλάυσαμεν ἐπὶ μίαν ὥραν πάσης εὐχαριστήσεως, ἣν δύναται νὰ παρέξῃ ἀπαράμιλλος φύσις, εὐθυμος συναναστροφή καὶ ἐκλεκτὸν πρόγευμα.

« Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσις καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο, »

ἀφ' οὗ δηλαδὴ ἔφαγον καὶ ἔπιον οἱ σύντροφοί μου τρεῖς ἔσον τρώγουσι καὶ πίνουσιν εἰς τὰς συνήθεις ἐποχὰς τῆς ζωῆς, κατέβησαν εἰς τὰς λέμβους, ὅπως μεταβῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πόρου, ὅπου οἱ μὲν εἶχον γνωρίμους καὶ ὑποθέσει, οἱ δὲ φιλοξενούμενοι, ἤθελον ν' ἀναπαυθῶσι μέχρι τῆς δειλῆς, ὅταν ἐμέλλομεν νὰ δειπνήσωμεν εἰς τοὺς κήπους τοὺς ἀντιπέραν.

Ἄλλ' ἐγὼ ἄλλα εἶχον σχέδια. Ἦθελον νὰ ἰδῶ τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, δι' ὃν οἱ μὲν τῶν συντρόφων μου ἠδιαφόρουν, οἱ δὲ προθύμως θὰ τὸν ἐβλεπον, ἂν ἦτο δυνατόν ὁ ναὸς νὰ ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς, ἀντὶ αὐτοῦ ν' ἀπέλθωσι πρὸς ἐκεῖνον. Δι' ὃ, χωρισθεὶς ἀπ' αὐτῶν, ἐνοικίασα ὑποζύγιον ἐνός τῶν πανηγυριζόντων, καὶ ἀνέβην πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου, διευθυνόμενος πρὸς βορρᾶν.

Ποικίλας διήλθα ἐπὶ μίαν ὥραν κοιλάδας, ἐν αἷς ἡ συκὴ φύεται πολλακίς παρὰ τὴν κερκτεῖαν, καὶ ἡ λειμονία παρὰ τὴν πίτυν, καὶ ἐφθασα εἰς ὑψηλὸν ὄροπέδιον, ὅθεν ἡ ὄρασις ἐκτείνεται ἐπὶ πάντα τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, ἐπιβλέπουσα τὸν μέλανα ἠφαίστειον ὄγκον τῶν Μεθάνων, καὶ μετ' αὐτὴν τὴν Αἴγινα, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τὰ Μέγαρα, τὴν Σαλαμίνα, λευκὴν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἀποστάσει, καὶ κυανὴν τὴν Ἀττικὴν μέχρι τοῦ Σουνίου, καὶ μετὰ τὸ Σούνιον ἀχανὲς τὸ Αἰγαῖον μετὰ τῶν Κυκλάδων ὡς ἐνεσπαρμένων σκιῶν. Εὐρὺς κύκλος κατεστραμμένου τοίχου εἶναι ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ, περὶ ὃν συνήρχετο ἐν ἀπωτάτοις χρόνοις ἀμφικτυονία περιλαμβάνουσα καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὃν ἀπηναντίσσε τοῦ Δημοσθένους ὁ θάνατος. Ἐντεῦθεν ὁ φιλόπατρις καὶ ἀπτόητος ῥήτωρ ἠτένιζε διὰ δύοντος ὀφθαλμοῦ τὴν δουλωθεῖσαν πατρίδα του, καὶ ἔπεμπεν αὐτῇ τὸν ἔσχατον ἀσπασμὸν, ὅταν, ῥοφῶν τὸ δηλητήριον τοῦ καλάμου του, ἦνοιγεν εἰς τὴν ψυχὴν του διὰ τοῦ θανάτου ὁδὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

Ἐκεῖ ἐκαθέσθην ἐπ' ἀρχαίου λίθου, ἀναλογιζόμενος τὴν τύχην τοῦ μεγάλου πολίτου, ὅστις, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἐπίπετε γονυκλινῆς ἐνώπιον τῶν κατακτητῶν, μόνος ἴστατο ὄρθιος, τελευταῖος μοιρομάχος τοῦ λόγου, καὶ θὰ μετεβάλλε τῆς Ἑλλάδος τὴν τύχην, ἂν ἡ Ἑλλὰς ἦτον ἐτι ἀξία ν' ἀκολουθήσῃ τὰς ἀνδρικές συμβουλὰς του, ἢ νὰ πέσῃ εὐγενῶς ὡς αὐτός.

Εἰς τοιαύτας σκέψεις ἤμην βεθυθιμένος, ὅταν αἴφνης ἤκουσα, δὲν ἠξέυρω πόθεν, ἐκ τῶν πετρῶν ἢ ἐκ τῶν δένδρων ἐξερχόμενον ἄσμα θλιβερόν, παράδοξον, ἀκατανόητον μελωδίας, καὶ ψαλλόμενον δι' ὑποτρεμούσης καὶ σχεδὸν θρηνώδους φωνῆς. Ὁ τόνος αὐτῆς εἶχε τι τὸ βαθεῖος τὴν ψυχὴν συγκινοῦν, καὶ ἐκπλήξας με κατ' ἀρχὰς, με εἰλκυε μέχρι τέλους ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὅλος εἰς αὐτὸν προσηλώθην, καὶ λαβὼν τὸ χαρτοφυλάκιόν μου, ἐσημείωσα τοὺς ἐπομένους στίχους εὐκόλως, διότι ὁ ψάλτης τοὺς ἐπρόφερον εὐκρινῶς, καὶ ἐπανέλαθε δις τὴν κατ' ἀρχὰς διαφυγοῦσάν με πρώτην στρόφην·

Νέον ἄθος ἔβαλλον
Ἄγγελος μ' ἐπίλησε
Φίλημα πικρὸν
Μ' ἔδραψε καὶ μ' ἔβριψε,
Κ' εἰς κρημνὸς μ' ἐκύλισε
Χειμαῖβος νεκρὸν.

Κύνος χιονόπτερος,
Ν' ἀναθῶ ἠθέλησα
Εἰς τὸν οὐρανόν,

Πλήν χρυσή μ' ἐκέντησε
Κεκρυμμένη μέλισσα,
Κ' ἔπεσα θανάων.

Φωτοβόλοι μ' ἔφεγγον
Ἔρωσ καὶ διάνοις,
Ἰερὰ θυάς.
Φεῦ! ἀγρία ἔσθησε
Τ' ἄστρα τὰ οὐράνια
Λαίλαψ ποντίας.

Κάρτης ὁ θεόγραφτος
Τῆς εὐρείας πλάσεως
Μ' ἦτον ἀνοικτός·
Πλήν μοι τὸν ἀφῆρσαν
Ἀπὸ τῆς ὁράσεως
Κάλυμμα νυκτός.

Περιφέρω ἔκτοτε,
Τὴν ψυχὴν ἀόμματος,
Βλέμμα σκοτεινόν
Εἰς κενὴν τὴν ἔκτασιν
Τ' οὐρανίου δώματος,
Εἰς τὸ πᾶν κενόν.

Τὸ παράμυσον τοῦτο ἄσμα, καὶ ἡ παρατράγωδος αὐτοῦ μουσική, οὕτως αἰφνιδίως προσπεσοῦσά μοι, τοσοῦτον ἐκλόνησε τὰ νεύρά μου, ὥστε ἐπλήσθησαν δακρύων οἱ ὀφθαλμοί μου. Ἐν ᾧ δὲ περιεβλεπόμεν, ἔρευων πόνθεν τὸ ἄσμα προήρχετο, εἶδα αἰφνης ἐμπρός μου ἄνθρωπον ἄγριον τὴν ὄψιν, μέλαιναν ἔχοντα τὴν κόμην, δασύν καὶ βακενδύτην, εἰς στίβαράν δὲ στηριζόμενον βάρβον, καὶ τὸν ἕνα πόδα γυμνόν, τὸν δ' ἕτερον ὑποδεδεμένον δι' αὐτοσχεδίου τινὸς ἀρχαίου σανδάλου.

— Σεῖς, φίλε μου, ἐτραγωδεῖτε; τῷ εἶπα, χαιρετῶν αὐτὰ ἐλαφρῶς. Ὡραῖον ἦτο τὸ ἄσμα σας.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας οἱ ὀφθαλμοί του ἤστραψαν ὡς ἄνθρακες, καὶ μετὰ πυρετώδους ταχύτητος ὀμιλῶν

— Φίλος! ἀνέκραξε. Τίς εἶπεν ὅτι εἶμαι φίλος σου; Ἄν τὸ πιστεύης, φύγε λοιπόν, πρὶν μ' αὐτὴν τὴν βάρβον σοὶ κατάξω τὴν κεφαλὴν. Δὲν ἤξεύρεις, δεῖλαιε, ὅτι οἱ φίλοι πνίγουσιν, ὅτι οἱ φίλοι φονεύουσιν; Ἄν εἶμαι φίλος σου, πρέπει νὰ σὲ λακτίσω ἀπὸ τοῦ ὕψους τούτου κατὰ τῶν κρημνῶν, νὰ συντριβῆς ὡς ὕελος διὰ νὰ γελάσω.

Φεῦ! παράφρονα εἶχον ἐμπρός μου! καὶ ἡ παχύτης τῆς βάρβου του, καὶ τὸ νευρώδες τῶν μελῶν του ἠγγυῶντο ὅτι εὐκόλως ἐδύνατο νὰ μεταβῇ ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς εἰς ἔργον. Ἡ πρώτη μου ἰδέα ὑπῆρξε ν' ἀκολουθήσω τὴν φρόνιμόν του συμβουλὴν, καὶ νὰ φύγω. Ἀλλ' ὅταν αὐτὸς ἀνέβλεψα, καὶ παρετήρησα εἰς τὸ μέτωπόν του βαθεῖας ρυτίδας, ἃς δὲν εἶχε σκάψει ἡ ἡλικία, καὶ εἰς ὅλην τὴν φυσιογνωμίαν του γλυκὴ

τι καὶ συμπαθὲς, καὶ ἔκφρασιν βαθυτάτης ψυχικῆς ἀλγηθόνος, τότε οἶκτος διεδέχθη ἀμέσως τὸν φόβον.

— Δὲν φεύγω, τῷ ἀπεκρίθη ἡπίως, διότι τὸ ἡξεύρω, κακὸς δὲν εἶσαι, εἶσαι δυστυχής.

— Δυστυχής! . . . ἐπανελάβε βραδέως, καὶ ὡς προσπαθῶν ν' ἀναπολήσῃ τι διαφεύγον τὴν μνήμην του. Δυστυχής! . . . Ποῦ ἦρες τὴν λέξιν αὐτὴν; Ναι, ἐνθυμοῦμαι; Ἦτο καιρὸς ὅταν ἄλλην δὲν εἶχον εἰς τὰ χεῖλή μου. Καὶ ἦτον ἡ λέξις μαγικὴ ἄνοιγε τὴν ψυχὴν μου καὶ ἔλλαυα, καὶ τότε ἀνέπνεα. Τώρα μ' ἐπῆραν, βλέπεις, τὴν πνοήν, καὶ περιφέρομαι νεκρὸς ἄταφος. Διατί δὲν με θάπτουν, ἀφ' οὗ εἶμαι νεκρὸς; Ὅστις εἶναι νεκρὸς, δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς τὸν τάφον; Βλέπεις, ἂν μ' ἔθαπτον, ἡ πνοὴ δὲν θὰ μ' ἐχρειάζετο.

— Καὶ τίς σ' ἐπῆρε τὴν πνοήν; τὸν ἠρώτησα μειδιάσας, ἂν καὶ ἡσθάνομην πιεζομένην ἰσχυρῶς τὴν καρδίαν μου.

— Γελᾷς! ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος, καὶ ἀνετινάχθη ὡς ὑπ' ἐλατηρίου, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἀνέλαμψαν. Γελᾷς, ἄρα μὲ προδίδεις. Γελᾷς ὡς ὅλοι ἐκεῖνοι, καὶ ἴσως θέλεις καὶ σὺ νὰ μὲ δειρῆς. Ὡ! μὴ μὲ δειρῆς, μὴ μὲ δειρῆς, σὲ παρακαλῶ. Δὲν ἤξεύρεις πῶς μὲ πονεῖ.

— Νὰ σὲ δειρῶ! τῷ εἶπα, καὶ ἡ φωνὴ μου ἔτρεμε. Τίς ἔχει τὴν κακίαν, τίς ἔχει τὴν θηριωδίαν νὰ σὲ δειρῆ;

— Ναι, κακοὶ ἄνθρωποι εἶναι, ἀπήντησεν. Ὅταν ἔλεγα ὅτι εἶμαι δυστυχής, μ' ἔδερνον διὰ νὰ σιωπήσω.

— Ὅποια βάρβαρος ἀπανθρωπία! ἀνέκραξα ἀγανακτῶν. Καὶ δὲν ἔχεις κἀνένα γνώριμον, κἀνένα οἰκεῖον; Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν γῆν κἀνεὶς νὰ σὲ ἀγαπᾷ;

— Νὰ μ' ἀγαπᾷ, εἶπεν ἀνακαγχάσας. Νὰ μ' ἀγαπᾷ! Δὲν μ' ἀγαποῦσαν ὅταν ἤμην ζῶν, καὶ θὰ μ' ἀγαποῦν τώρα ὅταν ἤμην σκύλλος; Ἐμὲ, ἤξεύρεις, μ' ὀνομάζουν σκύλλον τοῦ μοναστηρίου. Τὸν σκύλλον ὁμως τὸν ἀγαποῦν, καὶ ἐμὲ μὲ λακτίζουν. Εἶμαι τὸ ἀντικείμενον τῆς κοινῆς ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἀποστροφῆς. Πρέπει νὰ ἤμην πολὺ κακὸς ἄνθρωπος, ἂν καὶ ἐνόμιζα ὅτι εἰς κἀνένα κακὸν δὲν ἔκαμα. Νὰ μ' ἀγαποῦν; Δὲν μὲ λέγεις ὅτι εἶσαι παράφρων!

Καὶ ἐπανελάθεν ἡχηρότερον τὸν σπασμωδικὸν γέλωτά του, ὅστις μοὶ ἐσπάραττε τὴν καρδίαν, διότι τὸ κάτωχρον πρόσωπόν του, οἱ τρόποι του, οἵτινες καὶ ἐν τῇ ἀτοπία τῶν δὲν ἐστεροῦντο τινος ἀξιοπρεπείας, καὶ αὐτὴ ἡ ἀσυνάρτητος γλώσσά του,

ἐν ἡ πολλὰκις παρετήρουν ἐπιτήδευσιν τύπων καὶ λέξεως, μ' ἔπειθον ὅτι εἶχον νέον ἐμπρός μου καὶ ἀγωγῆς καὶ παιδείας λαχόντα, θῆμα δὲ δεινῆς νόσου, προελθούσης ἴσως ἐκ παθήματος ἠθικοῦ, καὶ ἔτι μᾶλλον θῆμα τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς σκαιοτήτος τῶν ἀνθρώπων, εἰς ὧν τὴν ἐπιμέλειαν ἦτον ἐμπειστευμένος. Λαβὼν δ' αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν, ἔσφιγγον αὐτὰς, καὶ ἠτένιζον τὸ μελαγχολικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, ἐφ' οὗ ὁ γέλωσ ἐλάμβανε τὴν ἔκφρασιν τῆς ὀδύνης.

— Εἰπέ μοι τί πάσχεις, τῷ εἶπα. Ἄνοιξον, ἂν ἤμπορῆς, τὴν καρδίαν σου εἰς ἐμὲ, καὶ θέλεις εὐρεῖ παρηγορίαν, ἂν παρηγορῇ ἡ συμπάθεια.

Καὶ ταῦτα λέγων, ἡσθάνθη τὸς ὀφθαλμούς μου δακρύοντας.

Αἰφνης ἀποσπῶν βιαίως τὰς χεῖράς του ἀπὸ τῶν ἐδικῶν μου

— Κλαίεις, ἀνέκραξε. Κλαίεις! Ἐνόμιζον ὅτι δὲν ὑπάρχουσι πλέον δάκρυα εἰς τὴν γῆν. ἤξεύρεις ὅτι μόνοι οἱ ἄγγελοι κλαίουσιν, καὶ τὰ δάκρυά των εἶναι δρόσος τοῦ παραδείσου. Ἄλλ' οἱ ἄγγελοι γίνονται δαίμονες, καὶ τὰ δάκρυά των γίνονται φλόξ βρυστῆ, καὶ τρώγουσι τὰς καρδίας. Ἐπικατάρτατοι οἱ ἄγγελοι ὅταν μειδιοῦν διὰ ν' ἀπατήσουν, ἐπικατάρτατα τὰ δάκρυα ὅταν βρῶν διὰ νὰ πνίξουν!

Τὰς λέξεις ταύτας ἐπρόφερε μετὰ πλείστης ἐξάψεως, ἥτις ὁμως διὰ μιᾶς ἐκόπασε, καὶ, ὡς δι' αἰφνιδίας ἀντιδράσεως, ἰσχυρὰ διεδέχθη αὐτὴν νευρικὴ συγκίνησις. Οἱ πόδες του ἐκλονίσθησαν, καὶ ἐγείρας αὐτὸς τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τοὺς ἐδικούς μου, καὶ ἀναγνούς συμπάθειαν εἰς αὐτούς, ἐβρίβη μετ' ὀρμῆς εἰς τὸ στήθος μου, καὶ ἐκρυψε τὴν κεφαλὴν εἰς αὐτὸ, ὡς παιδίον εἰς τὸν κόλπον μητρὸς, καὶ ἔκλαυσεν ὀλοφυρόμενος. Οὕτως ἐμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, κατ' ἃς ἐγὼ τὸν καθησυχάζον, θωπεύων αὐτὸν διὰ τῆς χειρὸς. Ὅταν δ' ἠγέρθη, ἔρρεον ἐπὶ τὰ δάκρυά του, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐφαίνετο, ἀντὶ τῆς πρῶν ἀγρίας φλογός, ἀνατείλασα ἀμυδρὰ νοημοσύνης ἀκτίς.

— Ἔσο εὐλογημένος, μοὶ εἶπεν, ἐναγκαλιζόμενός με. Ἐλυσας τὸν πάγον τῆς καρδίας μου. Εἶχα τόσα ἔτη νὰ κλαύσω! Ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς εὐτυχίας. Τότε ἔκλαια, διότι τότε ἠλπίζα.

— Ἐχε θάρρος, τῷ εἶπα, ἀρχίζον νὰ συλλαμβάνω ἐλπίδας ὅτι συνελθὼν μ' ἐνοεῖ. Μὴ παραδίδου εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Πλησίαζε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θὰ ἰδῆς ὅτι σὲ ἀγαποῦν. Μὴ παραδίδου εἰς τὰς θλιβεράς σκέψεις σου. Διατί ἔρχεσαι μόνος εἰς ταύτην τὴν ἐρημίαν;

— Ἐρημίαν λέγεις αὐτὴν; ἀνέκραξε. Καὶ δὲν εἶδες ὅτι εἶναι σκοτεινὸς ὁλος ὁ ἄλλος κόσμος; Ἐκεῖνος εἶναι ἀκατοίκητος. Ἐδῶ κατοικεῖ . . . Ἀλλὰ σίωπα! Μὴ σ' ἀκούσῃ κἀνεὶς. Θὰ μ' ἀφαιρέσουν καὶ αὐτὴν τὴν χαρὰν μου.

— Τίς κατοικεῖ; ἠρώτησα. Εἰς ἐμὲ ἠμπορεῖς νὰ τὸ εἰπῆς. Δὲν μ' ὑποπτεύεις ἐμὲ καθὼς τοὺς ἄλλους.

— Ὅχι, εἶπε, σὲ δὲν ὑποπτεύω. Εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος. Ἐκλαυσας δι' ἐμὲ. Ἐκεῖνη κατοικεῖ ἐδῶ. Κατ' ἡμέραν φεύγω ἀπὸ τὸ μοναστήριον καὶ ἔρχομαι καὶ τὴν βλέπω. Ἐκεῖ κἀθηται, εἰς τῆς Ἀκροπόλεως τὴν σκιάν. Νομίζεις ὅτι εἶναι ἀγαλμα Πραξιτέλους ἐκεῖν' ὅπου βλέπεις. Ὅχι, εἶναι ἐκεῖνη. Ἰδὲ, μειδιᾷ. ἤξεύρεις ὅμως; . . . Ἀλλὰ μὴ τὸ εἰπῆς εἰς κἀνένα. Εἶναι ψευδὲς τὸ μειδιάμα. Μὲ νεύει πάντοτε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ διὰ τῆς χειρὸς. ἤξεύρεις διατί μὲ νεύει; Διὰ νὰ πέσω εἰς αὐτοὺς τοὺς κρημνοὺς καὶ διὰ νὰ γελάσω.

— Καὶ ποία εἶναι ἐκεῖνη; Ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά της; ἠρώτησα, ὀλιγώτερον ἐκ περιεργείας ἢ ἐκ τῆς ἐλπίδος νὰ μάθω τι θετικώτερον περὶ τοῦ δυστυχούς, καὶ νὰ τῷ τείνω, εἰ δυνατόν, χεῖρα βοήθειας.

— Τ' ὄνομά της, εἶπε, κινῶν τὴν κεφαλὴν, εἰν' ἐδῶ γεγραμμένον εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ δὲν ἐβγαίνει πλέον, διότι ἡ καρδία μου ἔκλεισε.

— Καὶ σὺ, δὲν μὲ λέγεις πῶς ὀνομάζεσαι; ἐπέμεινα ἐρωτῶν.

— Ἐγὼ; ἀπεκρίθη γελῶν κατὰ τρόπον ὅστις ἀπεδεικνυεν, ὅτι αἱ φρένες του ἤρχισαν πάλιν συσκοτιζόμεναι. Ἐγὼ ὀνομάζομαι ὁ ζῶν νεκρός. Ἐκεῖνος ὁμως δὲν ἤξεύρουσιν, καὶ μ' ὀνομάζουν ὁ σκύλλος τοῦ μοναστηρίου.

Ἐπέμεινα δὲ μάτην εἰς τὰς δύο ἐρωτήσεις μου ταύτας, διότι πάντοτε σταθερῶς τὰς ἰδίαις μοὶ ἐδιδεν ἀπαντήσεις.

— Ἀλλὰ, τῷ εἶπα τέλος, ἴσως τὴν ἀδικεῖς, ἴσως εἶσαι ἠπατημένος καὶ σὲ ἀγαπᾷ.

Πλησιάσας τότε εἰς ἐμὲ, ὡς ἂν εἶχέ τι σπουδαῖον νὰ μ' ἐμπιστευθῇ

— Ὅχι, μοὶ εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἐκεῖνος ἦτον εὐμορφος, ἐγὼ ἄσχημος, ἐκεῖνος εὐφυῆς, ζωηρός, ἐγὼ δὲν ἤξευρα νὰ ἀρῶσω, ἐκεῖνος πλούσιος καὶ ἐγὼ πτωχός. Ἐκεῖνος τῇ ἐπρόσφερον οἶκος, κτήματα καὶ ἀμάξας, ἐγὼ μόνον εἶχα τὴν πτωχὴν μου καρδίαν. Ἐβρίβη τὴν καρδίαν, καὶ ἔλαβε τοὺς οἶκος καὶ τὰς ἀμάξας. Εἶχε δικαίον δὲν παραπονοῦμαι. Ἀφ' οὗ ὁμως ἤθελε νὰ τὴν βίβη, διατί τὴν ἐζήτησεν ἡ διατί τὴν ἐδέχθη; Ἐπειτα ἐν σκέ-

πομαι, και δεν ἔμπορῶ νὰ τὸ ἐννοήσω. Ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ἡ καρδία μου, ἀπέθανα βεβαίως καὶ ἐγώ. Διατί λοιπόν δεν με θάπτουν; Διατί μ' ἀφήνουν νὰ περιφέρωμαι ζῶν νεκρός; Δεν ἤξεύρουν, δεν ἐνοοῦν πόσον εἶναι ὀδυνηρόν; Ἡ μήπως πρέπει νὰ εἶμαι πλούσιος διὰ ν' ἀγοράσω καὶ τοῦ τάφου τὴν ἡσυχίαν;

Αἱ λέξεις αὗται μοὶ ἐσπάραττον τὴν καρδίαν δι' ὃ καὶ θέλων νὰ συντέμω τὸν καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὸν δυστυχῆ ἀναμφιδόλως ἐκείνον θλιβερόν τοῦτον διάλογον, ἠγέρθη, καὶ σφίγγας σιωπηλῶς τὴν χεῖρά του, ἀνέβη εἰς τὸ ζῶν μου, καὶ ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω, περίλυπος ὅτι τὸν ἐγκατέλειπον ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ πνεύματος καταστάσει, ἀλλ' ἐννοῶν ὅτι οὐδὲν ἐδυνάμην τότε πρὸς ἀνακούφισίν του, καὶ ἐπιφυλαττόμενος κατόπιν νὰ σκεφθῶ τί ἐνεδέχετο νὰ γείνη ὑπὲρ αὐτοῦ. Μόλις ὅμως ὀλίγαν προὐχώρησα, καὶ, στρέψας τὴν κεφαλὴν, τὸν εἶδα ἐν σιωπῇ μὲ παρηκολούθει, ὡς τὸ κυνάριον ἀκολουθεῖ τὸν δεσπότην του, καὶ βραδύνας τὸ βῆμα, τὸν ἀφῆκα νὰ με πλησιάσῃ, καὶ συνέδεσα πάλιν μετ' αὐτοῦ ὀμίλιαν, προσπαθῶν ὅτ' ἐμὲ νὰ τὸν παραμυθῶ, ὅτ' ἐμὲ ν' ἀρυσθῶ ἀκριβεστέρως περὶ αὐτοῦ πληροφορίας, ἄς νὰ μεταλλεύσω ποτὲ πρὸς ὄφελός του. Ἀλλὰ μετὰ λύπης μου παρετήρησα ὅτι ἡ ἀχλὺς εἶχεν αὐθις πυκνωθῆ ἐπὶ τοῦ νοός του, καὶ μόνον ὅταν ἐλαφρῶς καὶ ἐπιτηδεῖως κατῶρθον νὰ θίξω τὴν χορδὴν τῆς καρδίας του, τότε παροδικῆ τις ἀκτίς ἀνέτελλεν ἐν τῇ διανοίᾳ του, καὶ ὡς ἀστραπὴ ἔλαμπε καὶ ἐσθίνετο. Ὡστε καθ' ὅλην τὴν ὀδοπορίαν, ἣτις περὶ τὴν μίαν διήρκεσεν ὥραν, πολλάκις μὲν νομίζω ὅτ' ἐκατῶρθον νὰ σταλάξω σταγόνας τινὰς παρηγορίας εἰς τὴν ἀλγοῦσαν ψυχὴν του, πολλάκις ν' ἀναβιάσω πρᾶνοντα δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλ' ἐκ τῶν κατ' αὐτὸν οὐδὲν περαιτέρω κατῶρθον νὰ ἐξακριβώσω. Ὅταν δ' ἐφθασα εἰς τὸ μοναστήριον, ἠρώτησα τὸν ἄνθρωπον εἰς ὃν ἀπέδωκα τὸ ὑποζύγιον, τί γνωρίζει περὶ τοῦ παράφρονος; ἀλλ' οὗτος οὐδὲν ἄλλο ἤξευρεν, ἐκτός ὅτι εἶναι ὁ μουρλὸς τοῦ μοναστηρίου. Ἀπετάθην μετὰ ταῦτα εἰς ἕνα τῶν μοναχῶν, ὅστις καὶ αὐτὸς μοὶ εἶπε γελῶν, ὅτι τὸν ἀνομάζουσιν εἰς τὸ μοναστήριον τὸν μουρλὸν, ἢ καὶ τὸν σκύλλοκ τοῦ μοναστηρίου ὅτι εἶναι ἐντελῶς εἰς βῆρος τοῦ κοινοῦ, ἄκνηρός, μὴ ἐργαζόμενος χωρὶς ξύλου, ἀλλὰ πάντοτε χάσκων καὶ λέγων στίχους ἢ ἄλλας ἀνοησίας ὅτι δὲ καὶ ὁ ἠγούμενος, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐκοιμάτο μετὰ τὸ ἄριστον, περισσότερα περὶ αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίζῃ,

διότι τὸν μουρλὸν εἶχε φέροι ἐξ Ἀθηνῶν ὁ προκάτοχος τοῦ ἠγούμενου τούτου, ἀποβιώσας ἐκτοτε. Βλέπων ἐπομένως ὅτι ἐματαιοῦν ζῆτων ἐνταῦθα πληροφορίας, παρεκάλεσα τὸν ἅγιον πατέρα νὰ συστήσῃ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς φιλόφρονες καὶ χριστιανικὴν συμπεριφορὰν πρὸς τὸ δυστυχὲς τοῦτο πλάσμα, τὸ ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔδωκα ὀλίγα τινὰ κερμάτια πρὸς περίθαλψιν αὐτοῦ, προσθεὶς ὅτι μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου εἰς Ἀθήνας θέλω φροντίσει νὰ βελτιώσω τὴν τύχην του.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ἌΛ. Ἰ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΟΥΜΒΟΛΔΟΣ.

Πᾶσα μεγαλοφυΐα, εἰς οἰονδήποτε κλάδον καὶ ἂν ἀνήκει, ἔχει δικαίωμα πολιτογραφήσεως εἰς τὴν σειράν τῶν βιογραφῶν τῆς Χρυσῆς Ἀλλίδος. Μετὰ τὸν βίον τοῦ Μυσσέ, τοῦ Βελλίνη, τοῦ Βερνέ, τοῦ Σατωβριάν, διηγούμεθα σήμερον τὸν βίον τοῦ Οὐμβόλδου. Μετὰ τὸν ποιητὴν τοῦ ὁποίου οἱ στίχοι μᾶς ἐθαυκάρισαν καὶ ἀπεκοίμισαν τὰ δεινά μας, μετὰ τὸν μουσικὸν τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ ἀνέλυσε εἰς ἁρμονίαν, μετὰ τὸν ζωγράφον τοῦ ὁποίου ἡ γραφὴς ἔθελε τὰ ἔλθαμβά ὀμματά μας, ἦλθεν ἡ σειρά τοῦ σοβαροῦ ἐπιστήμονος, τοῦ βαθέος φιλοσόφου, τοῦ ἀκαμάτου περιηγητοῦ ὅστις ἐδόξασε τὴν Πρωσσίαν.

Ὁ βαρῶνος Ἀλεξάνδρος Οὐμβόλδος, γόνος ἀρχαίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, ἐγεννήθη εἰς Βερολίνον τὴν 2 Σεπτεμβρίου 1769. Ὁ πατὴρ του ταγματάρχης τοῦ πρῶσιου στρατοῦ, ἐπέστησε πολὺ τὴν προσοχὴν του ἐπὶ τοῦ παιδός, καὶ ἡ πρώτη του ἀνατροφή ὑπῆρξε λίαν ἐπιμελετημένη ὁ οἰκογενειακὸς φίλος Κάμπης, ὁ συγγραφεὺς τοῦ Νέου Ῥομβισῶνος, τῆς Ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τῶν ἄλλων μαγευτικῶν συγγραμμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ θέλωσιν ἐπ' αἰῶνας τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, διέθυσεν τὰς πρώτας τοῦ Οὐμβόλδου σπουδὰς ἢ πολυμάθεια καὶ ἡ εὐφυΐα του καθίστων τὴν μάθησιν ἐπαγωγὸν εἰς τὸν παῖδα καὶ τῷ ἐνέβαλλον τὴν ἀκέρεστον ἐκείνην ἀγάπην πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, ἢ ὁποῖα ὑπῆρξε κυρία αἰτία τῆς δόξης του.

Διαμείνας ἔτη τινὰ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Φραγκφούρτης, μετέβη μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Γοτίγγην, ὅπου συνδέθη διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ Γεωργίου Φόρστερ, ὅστις εἶχε συνα-

δεῦσε τὸν πλοίαρχον Κοὺκ εἰς τὸ δεύτερον αὐτοῦ ταξίδιον περὶ τοῦ κόσμου οὗτος διὰ τῶν συνομιλιῶν του ἤναψεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Οὐμβόλδου ἀκέρεστον ἔρωτα πρὸς τὰς περιηγήσεις, καὶ ἤρχισαν ἀμφοτέροι ἀσχολούμενοι ἀπὸ κοινοῦ εἰς σπουδάς ἐπιστημονικὰς, ἀναπόφευκτον ἐφόδιον πρὸς μακρυνὰς περιηγήσεις.

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός του (1796) ἐπώ-

χίας τῆς Βενζουέλης, καὶ ἐπλευσαν ἐπὶ ἑβδομήκοντα πέντε ὄλας ἡμέρας διὰ δερματίνης λέμβου Ἰνδικῆς, τὸν ἀκάθεκτον ποταμὸν Ὀρενόκον, ἐφθασαν εἰς τὴν Ἀγοστουραν ὅπου ἀνεπαύθησαν καὶ ἐσημείωσαν τὰς παρατηρήσεις των, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρξαν πολύτιμοι διὰ τὴν ἐπιστήμην. Διέτρεξαν ἔπειτα ὀλόκληρον τὴν Ἀμερικὴν, διέπλευσαν ὅλους τοὺς ποταμούς καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰ ὑψηλότερα ὄρη, ἰδίως δὲ εἰς τὰ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΟΥΜΒΟΛΔΟΣ.

λησε τὰ κτήματά του καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ πρῶτόν του ἐρευνητικὸν ταξίδιον. Γνωστὸς ἦδη ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν πρώτων του ἔργων, μετέβη πρὸς ἀγορὰν χρησίμων τινῶν ἀστρονομικῶν ὀργάνων εἰς Παρίσιον, ὅπου οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸν ὑπεδέχθησαν εὐμενῶς, καὶ εἰς Μαδρίτην ὅπου ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν ἀδειαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἰσπανικὰς ἀποικίας καὶ νὰ κάμῃ ὄλας τὰς παρατηρήσεις ὅσας ἠθελε κρίνει ἀναγκαίας. Ὑπὸ τοὺς αἰτίους αὐτοὺς οἰωνοὺς, ἀπέπλευσε τὴν 5 Ἰουνίου 1799 ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Καρούνης φέρων μετ' ἑαυτοῦ ὡς συνταξιδιώτην τὸν Κύριον Aimé Bonpland, νέον ἐπιστήμονα, ὃν εἶχε γνωρίσει εἰς Παρίσιον, καὶ ὅστις συμμετέχε τῶν ἔργων, τῶν κινδύνων, καὶ τῆς δόξης τοῦ Οὐμβόλδου. Οἱ δύο περιηγηταί, ἀφοῦ περιέτρεξαν πάσας τὰς ἐπαρ-

Κιμποράγον, εἰς ὕψος τὸ ὁποῖον οὐδεὶς περιηγητὴς ἔως τότε εἶχε τολμήσει νὰ φθάσῃ. Ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων ἄς τοῖς ἐπροξένει τὸ ἀνυπόφορον ψῦχος, ἔκαμαν ἡσύχως τὰς ἀναγκαίας παρατηρήσεις καὶ δὲν κατέβησαν εἰμὴ ὅταν ἔλαβον τὰς καταμετρήσεις ὧν εἶχον ἀνάγκην.

Μετὰ 5 ἐτῶν συνεχεῖς σχεδὸν πλανήσεις, ὁ Οὐμβόλδος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην φέρων μετ' ἑαυτοῦ πλουσιωτάτας καὶ παντοειδεῖς συλλογὰς, ἄς εἶχε συλλέξει μετ' ἀπιστεύτου ἐπιμονῆς καὶ ἐπιμελείας ἄλλ' ὁ κυριώτερος αὐτοῦ πλοῦτος ἦτον αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις ἄς εἶχε κάμει, αἱ σπουδαῖαι παρατηρήσεις ἄς εἶχεν ἐξακριβώσει καὶ ἰδίως τὰ πολύτιμα αὐτοῦ χειρόγραφα, τῶν ὁποίων τὴν τύπωσιν ἐπεχείρησεν ἅμα φθάσας εἰς Παρίσιον. Περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1807 ἐδημοσιεύθη εἰς δύο

μεγάλους τόμους τὸ κλοσσιαῖον αὐτοῦ σύγγραμμα, *Περιηγήσεις εἰς τὰς περὶ τὸν Ἰσημερινὸν χώρας τοῦ νέου κόσμου ὑπὸ τῶν ΚΚ. Οὐμβόλδου καὶ Aimé Bonplian*, ἐν ἑκ τῶν ὠραιότερων μνημείων τῆς ἐπιστήμης κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Τὸ μέγα αὐτὸ σύγγραμμα, οὗ μέρος μὲν συνεγράφη λατινιστῶν, μέρος δὲ γαλλιστῶν, διαιρεῖται εἰς ἕξ μέρη, πραγματευόμενα ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν τὰς ἐπισκεφθείσας χώρας καὶ περιέχει πληθὺν σχεδίων καὶ εἰκόνων πολυτίμων, τὰ ὅποια τὸ καθιστῶσι δυσ-ἀπόκτητον.

Τέλος, κατὰ τὸ 1827, ὁ Οὐμβόλδος ἐνέδωκεν εἰς τὰς συνεχεῖς προτροπὰς τοῦ φιλομούσου ἡγεμόνου του, καὶ ἀποχωρισθεὶς μετὰ λύπης τοῦ Κυβιέρου, τοῦ Ἀραγῶν, τοῦ Γαυλιουσκῶν, μετέβη εἰς τὸ Βερολίνον ὅπου τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον ἐδίδαξε τὴν περίφημον σειρὰν τῶν μαθημάτων του περὶ τοῦ Κόσμου. Ἀλλὰ ταχέως ἤρχισε πάλιν νὰ διψᾷ νέας ὁδοιπορίας καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐπεχείρησε τὸ δευτερον μέγα ἐπιστημονικὸν ταξιδιὸν του εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, τῆ γενναία συνδρομῇ τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου καὶ τῆ συνεργείᾳ δύο σοφῶν, τοῦ Γουτταύου Ρόζ καὶ τοῦ Ἐρεμβέργ. Πεδιάδας καὶ ὄρη, λιμένας καὶ ἡραίστρια, στέππας καὶ παράλια, μεταλλεῖα, βρύματα ὕδατος, φυσικὰ φαινόμενα, προϊόντα ἐκάστου τόπου, πάντα ἐξήτασε μετὰ λεπτομεροῦς ἐπιμελείας καὶ συνέλεξε συλλογὰς, αἱ ὅποια ἐπλούτισαν τὰ διάφορα μουσεῖα τῆς Εὐρώπης. Καρπὸς τῆς περιηγήσεως ταύτης, ἣτις συνέτεινε πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν νόμων τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, ὑπῆρξε τὸ σύγγραμμά του τὸ ἐπιγραφόμενον: *Κεντρικὴ Ἀσία*. Ἐκτοτε ὁ Οὐμβόλδος ἐξῆσεν ἡσυχος ὅτε μὲν εἰς Παρισίους, ὅτε δὲ εἰς Βερολίνον, ὅπου ὁ βασιλεὺς ἐτίμα αὐτὸν διὰ τῆς φιλίας του καὶ τῷ ἐνεπιστεύθη ἐπανειλημμένως διαφόρους σπουδαίας ἀποστολάς. Καίτοι ὑπέργηρος πλέον, ἐξηκολούθει σπουδάζων καὶ ἐξέδιδε καθ' ἐκάστην νέας ἐπιστημονικὰς πραγματείας, ὧν δύσκολον εἶναι νὰ ἀναφέρῃ τις καὶ τὰ ὀνόματα μόνον· ἀλλ' ἐνόησε ὅτι τὰ διεσπαρμένα ταῦτα ἔργα δὲν εἶχον μετὰ τῶν τὴν ἀπαιτουμένην ἐνάτητα, καὶ ἀπεφάσισε νὰ δαψιλεύσῃ εἰς ἕν ἀντικείμενον εὐρὺ, ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῶν ὑπερανθρώπων σπουδῶν του. Τῆς σκέψεως ταύτης προῖον ὑπῆρξεν ὁ *Κόσμος*, δοκίμιον φυσικῆς περιγραφῆς τοῦ κόσμου, ἐν ἑκ τῶν μεγαλητέρων ἔργων τοῦ αἰῶνος· ἀληθὲς πανόραμα τοῦ κόσμου, ὡς ἐπωνομάσθη, ἀπεικόνισις μεγαλοπρεπῆς τῆς φύσεως ὀλοκλήρου, μὲ τὴν διπλὴν

αὐτῆς ἀντανάκλασιν εἰς τὸν φυσικὸν καὶ τὸν ἠθικὸν ὀργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς δόξης τὸν Οὐμβόλδον, καὶ ἐδικαίωσε πληρέστατα τὸν τίτλον τοῦ « Παγκοσμίου ἀναμορφωτοῦ τῶν ἐπιστημῶν », ὃν πρὸ πολλοῦ ἡ κοινὴ γνώμη τῷ εἶχεν ἀποδώσει.

Ἐργάτης ἀκάματος ὁ Οὐμβόλδος, εὐτύχησε νὰ λάβῃ ζωὴν τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἔργων του· οἱ βασιλεῖς ὅλων σχεδὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τῷ ἀπένευμαν εὐμενῆ δειγμάτων ὑπολήψεως, καὶ ὅλαι αἰ ἀκαδημαῖαι ἐθεώρησαν τιμὴν τῶν νὰ τὸν κατατάξωσι μετὰ τῶν μελῶν των. Ἡξευρε συγχρόνως νὰ ἐφελέκῃ τὸν θαυμασμὸν διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς παιδείας του, καὶ τὴν ἀγάπην διὰ τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς εὐφύας. Τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου τοῦ Οὐμβόλδου, καίτοι συσκοτισθέντα ὑπὸ τῶν ἀθλιότητων τοῦ γήρατος, δὲν ἐξησθῆνσαν τὴν ἀκατάβλητον φύσιν του· καὶ πάσχω ἐτι ἡσχολεῖτο ἀνεκδότως, καὶ ἐκπνέων ὑπηγόρευε σελίδας πλήρεις πολυμαθείας. Ὁ θάνατός του ἔφερε γενικὸν πένθος· ἔξοχα δειγμάτων σεβασμοῦ ἀπεδόθησαν εἰς τὴν μνήμην του, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων διέταξε διὰ διατάγματος περιφήμου νὰ ἀνεγερθῇ ὁ ἀνδριὰς τοῦ Οὐμβόλδου εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν Βερσαλλίων.

B.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

(Μετάφρασις I. E. Γιαννοπούλου.)

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Παραδέχομαι λοιπὸν εὐχαρίστως, ὅτι παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τῆς κράσεως ταύτης, τῆς λίαν γήϊνου, ἡ μουσικὴ δύναται νὰ λυσιτελέσῃ, ἐξεγείρουσα ἐκ τοῦ προχείρου αἰσθήματα εὐγενέστερα, καὶ τὸν πόθον ὑπάρξεως ἄλλης ἠθικῆς. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, τῶν ὁποίων τὸ αἷμα, κατάπλεον ἐξ ὑγροῦ, ὡθεὶ πρὸς τὸν θορυβώδη γέλωτα καὶ τὴν χυδαίαν φαιδρότητα, θὰ αἰσθανθοῦν, ἐξεστηκότες διὰ τῆς μουσικῆς, δακρύορεκτα τὰ βλέφαρά των. Διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς αἱματώδους κράσεως εἶναι κυρίως καλὸν τὸ *flexibile nescio quid*... μὴ εἶδέναι κλαίειν... Ἀλλὰ καὶ ἡ κρᾶσις αὕτη ἐξέλιπε σχεδὸν ὀλοσχερῶς. Ὅποῖοι τινὸς δέονται τὰ νεῦρα τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, τὰ ὅποια πάλλουσιν ὡς λύραι διὰ τῆς ἐλαχίστης πνοῆς, διὰ νὰ συκινηθῶσι, νὰ ἐξιλεωθῶσι καὶ νὰ ἐκλεπνυθοῦν; Εἶναι ἤδη ἄγαν ἐπιφύρεπῃ

πρὸς τὰ δάκρυα, τὴν ὀργὴν καὶ τὴν μελαγχολίαν φρονεῖς ὅτι ἡ μουσικὴ εἶναι φάρμακον ἱαματικὸν διὰ τὰ δεινὰ ὅσα πάσχουσι; Μόνον ψυχολόγος τῆς ὁμοιοπαθητικῆς μεθόδου δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τοιαύτην γνώμην. Ὅχι, δὲν ζητοῦσι φάρμακον ἐν τῇ μουσικῇ, ἀλλ' ἠδυπάθειαν θωπεύουσιν τὰ ἐξησθησμένα νεῦρα των, τὰ προδιατεθειμένα διὰ τῆς νόσου νὰ αἰσθανθῶσι καλεῖτερον τὰς γλυκύτητας αὐτῆς. Καὶ πιστεύεις ὅτι ἡ πρὸς τὴν μουσικὴν ἐφῆσις εἶναι χαρακτήρ ἠθικῆς προαγωγῆς; ἰδὲ μᾶλλον ὅτι τοῦτο εἶναι σημεῖον γενικῆς παραλυσίας τῶν χαρακτήρων, καὶ καταπτώσεως τοῦ ἀρβηνικοῦ ὀργασμοῦ. Κρεῖττονα ἔχοντες τὴν διάπλασιν, καὶ τὴν ἠθικὴν ὑγείαν στερρώτερον τεθεμελιωμένην, οἱ σύγχρονοι ἡμῶν δύνανται ν' ἀντιστῶσι μακρότερον κατὰ τῆς διαβολικῆς αὐτῆς τέχνης, καὶ νὰ νοήσωσι δυσχερέστερον τὴν γοητείαν τῆς. Τὰ πορώδη ἀγγεῖα ἀπορόφωσι τὰ ὑγρὰ διὰ μείζονος ἀπληστίας, καὶ τὰ νοσαλέα καὶ νωθὰ σώματα εἶναι μᾶλλον τρωτὰ ὑπὸ τῆς ἡδονῆς οὕτω καὶ αἱ ψυχαι, ὅταν ὦσιν ἐκκελυμένα, προσβάλλονται ταχύτερον ὑπὸ τοῦ γοήτρου τοῦ ἀμαρτήματος.

Ὁ μέγας ποιητὴς Σαικσπῆρος περιέγραψε, λανθάνων ἑαυτὸν, τὸ θέαμα τὸ δραματιζόμενον ὑπὸ τῶν ψυχῶν τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, ὅταν γίνωνται ἔρμαιον τῆς μουσικῆς φρενηλασίας, διὰ τῶν θαυμαστῶν στίχων ἀφ' ὧν ἄρχεται ποιητικώτατα τὸ δράμα τοῦ *Ἰουλιέτου*. « Ἐὰν ἡ μουσικὴ εἶναι ἡ τροφὴ τοῦ ἔρωτος, ἐξακολουθεῖ νὰ παιζῆς· δός μοι τὴν τροφὴν αὐτὴν εἰς μέγιστον ποσόν, δός μοι τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὥστε ἐπὶ τέλους τὸ πάθος μου νὰ μὴ δυνθῆ νὰ τὴν χωνεύτῃ, καὶ ν' ἀποθάνῃ ἐκ δυσπεψίας... Αὐτὸν τὸν ἦχον, ναί, ἀκόμη αὐτὸν τὸν ἦχον! θνήσκει ὡς ἀγγέλου πνοή!... ὦ! ἐθώπευσε τὴν ἀκοήν μου ὡς ἡ γλυκεῖα αὔρα ἡ πνέουσα ἐπὶ λειμῶνος ἴων, καὶ ὑποκλέπτουσα ἡ ἐγγύουσα τὸ ἄρωμα... ἀρκεῖ, μὴ πλέον! ὁ νέος αὐτὸς ἦχος δὲν εἶναι γλυκὺς ὡς ὁ ἄλλος» — Ἀκούεις τὴν φωνὴν αὐτὴν τὴν ἐκλυτον τῆς ἐπιβούλου γοητείας; Ἐὰν δύνασαι νὰ τὴν ἐννοήσῃς, σοὶ ἐξηγεῖ σύνολον τὸ μυστήριον τῆς μουσικῆς, καὶ τὴν ἐπιρροὴν τὴν ἐπὶ τῶν θνητῶν ἀσκουμένην. Περὶ τίνος ὀμιλεῖ ὁ ἠθοποιὸς τοῦ ποιητοῦ; ἐξηγεῖ τὴν ἐπενέργειαν τῆς μουσικῆς, ἡ διαδραματίζει τὰς διαδοχικὰς φάσεις ἠδυπαθοῦς συναισθήσεως; Δυνατὸν κατὰ τοῦτο ν' ἀπατηθῇ τις, καὶ ἀληθῶς δικαίως ἀπατάται, διότι ἀδύνατον εἶναι, διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τις τὴν ἠδυπάθειαν, νὰ μεταχειρισθῇ ἄλλας λέξεις καὶ ἄλλους τόνους, ἢ ἐκεῖνους τοὺς ὁποίους ὁ δημιουργὸς

ποιητῆς ἐκφράζει λίαν ἀκριβῶς περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μουσικῆς.

Ὁ θέλων νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν νευρικὴν αἰσθητικότητα τῶν συγχρόνων, ὁμοιάζει τὸν θέλοντα νὰ δώσῃ ἀνδρίαν εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα, δυστυχήματα εἰς τὸν Ἰῶβ, ἀμφιβολίας εἰς τὸν Ἄμλετ καὶ μελαγχολίαν εἰς τὸν Βέρθερον. Τοιαύτη εἶναι ἀκριβῶς ἡ παράλογος ἐπιρροὴ τῆς μουσικῆς, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐπέχω νὰ καταδικάσω τὴν διαφείρουσαν ταύτην τέχνην ὡς ἐνοχον τῆς ἐξασθενήσεως τῶν καθ' ἡμᾶς χαρακτήρων. Ἐλεγεσ πρὸ μικροῦ, καὶ ἄγαν ἐπιτυχῶς, ὅτι καὶ ἂν διατελῇ τις ἀναίσθητος, οὐχ ἦτον ἡ ῥοπή τῆς μουσικῆς εἶναι ἰσχυρά. Καὶ ἔχαιρες ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἐγὼ θλίβομαι. Διότι ἀληθῶς δὲν ἀφίνει τις ἀδιαφόρος τὴν ψυχὴν του νὰ βαπτίζεται εἰς τὴν θάλασσαν τῶν ἠχῶν· ἅπαξ ἡ δις ἐκτελεῖ τὸ πείραμα, καὶ ἐξέρχεται εἴτα φαιδρὰ καὶ ὀλόχαρος, τὴν δὲ δεκάτην φορὴν ἀναδύεται μεμαρασμένη ὕλως, ἢ *trellaméne*. Πρόσθετε, πρόσθετε τολμηρῶς τὴν νεωτέραν μουσικὴν μεταξὺ τῶν ἀρτεσισάκτων ἢ ἀρτιχρησίων ναρκωτικῶν, ὅσα οἱ σύγχρονοι περὶ πολλοῦ ποιοῦνται, τοῦ καπνοῦ, καὶ τοῦ ὀπίου — ἡ μουσικὴ εἶναι κραταιότερα ὅλων αὐτῶν. —

— Λοιπὸν, κατὰ σέ, ὑπέλαβον ἐγὼ, ἡ καλεῖτέρα ἠθικὴ ὑγιεινὴ εἶναι φυσικῶς ἡ συντελοῦσα οὐχὶ εἰς τὴν ἀπάλυνσιν καὶ τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ψυχῶν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀποσκήρυνσιν αὐτῶν, καθιστῶσα τὰς ἦττον δεκτικὰς τοῦ ἐλέου, τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ ἔρωτος, καὶ ἐπανάγουσα εἰς τὴν ἀρχαῖκην ἐκείνην στερρώτητα, ἀφ' ἧς διὰ μεγίστου κόπου ἀπηλλάγησαν. Φοβεῖσαι τὴν ἀβρότητα μᾶλλον ἢ τὴν θηριωδίαν, καὶ ἐκτιμᾷς τὴν αἰσθητικότητα ἥσσον τῆς δραστηκότητος. Φοβοῦμαι κ' ἐγὼ μήτοι ἡ ἐκλογὴ σου, καίτοι πηγάζουσα ἐξ ἠθικωτάτης προθέσεως, εἶναι οἰκτρὰ ἐκλογὴ. Ἄπιστῶ πρὸς τὴν δραστηκότητα τὴν ἄμοιρον αἰσθητικότητος, καὶ ἐτι μᾶλλον τὴν ἀπεχθάνομαι διὰ τῆς ἰσχυροτάτης παρ' ἐμοὶ ἀντιπαθείας. Τοιαύτη ἀτελής ἀρετὴ μοὶ φαίνεται κτηνωδία, ὡς ἡ ῥώμη μὴ ἀντιζυγομένη πρὸς τὴν δικαιοσύνην καθίσταται ἀπανθρωπία. Ἐὰν ἀπαραιτήτως, καὶ διὰ πάσης θυσίας ὀφείλω νὰ ἐκλέξω, προτιμῶ, ἐν ἀμαρτίᾳ ὁμολογουμένη, τὸν νευρόλυτον ἠδυπαθῆ, τὸν ἀνήσυχον, τὸν μαρασμοφανῆ, ἀλλ' ἦπιον καὶ εὐαίσθητον, παρὰ τὸ δραστηκὸν κτηνός, τὸ ἀδικον καὶ ἀσπλαγγον. Ἐὰν ἀληθῶς ἡ μουσικὴ εἶναι, ὡς λέγεις, ὄργανον τοῦ Ἐωσφόρου, ἔχει καλῶς προτιμῶ τοὺς δαίμονας τοὺς ὑπ' αὐτῆς στελλομένους, παρὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν ἀρχαίαν ἀνθρωπότητα· προτιμῶ τὴν Ἀστάρτην καὶ τὸν Ἄσμο-

δαίον, και τὸν Μολόχ και τὸν Βελιάλ· ἀλλ' εὐτυχῶς ἢ ὅλως νεωτέρα αὕτη ἐκρηξίς τῆς αἰσθητικότητος, καθ' ἧς πνυραπονεῖσαι, εἶναι γεγονὸς οὐχὶ διαβολικόν, ἀλλὰ τῆς θείας προνοίας και προπαρασκευασμένον ὑφ' ὅλης τῆς ἀνθρωπίνου ἱστορίας. Εἶναι νέα φάσις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τελειοποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνου ταύτης ψυχῆς, ὑπὲρ ἧς φοβεῖσαι μέχρι τρόμου. Ἐν ἀρχῇ, ἀληθῶς, ἡ ψυχὴ ὠμοίαζεν ἀδάμαντα ἐγκλειστον ἐντὸς ἐλύτρου παχέος στερέβου και ῥυτιάδους. Ἐδέθησαν αἰῶνες και ἀγῶνες ἡρωϊκοὶ διὰ τὴν ἐλευθερώσασαν ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ αὐτῆς δεσμοτηρίου. Χίλιοι λιθοτόμοι κατέτεμον θρυμματίζοντες τὸ περιτύλιγμα τοῦτο, και ἐπὶ τέλους ὁ ἀδάμας ἐξεφάνη λαμπρὸς, ἀλλὰ ψυχρὸς, τραχὺς ἀδάμαστος ὑπὸ τῶν τεμνόντων ὀργάνων. Πρόκειται τώρα τὸ ἄθλον νὰ καταστήσωμεν τὸν λίθον αὐτὸν εὐαίσθητον, νὰ τὸν μεταμορφώσωμεν εἰς μαργαρίτην ζῶντα, εἰς ἀδάμαντα ὅστις ἄδει, δέεται και γεννάει, εἰς τὸν ἀδάμαντα ἐκεῖνον ὅστις εἶναι ἀληθῶς μεμορφωμένος ἐπὶ τῷ ἰνδάλματι τοῦ αἰωρίου μαργαρίτου (margherita eterna), ὃν ὁ μέγας τῆς Ἰταλίας ποιητῆς ἐθεώρησεν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς οὐρανίου λαμπρότητος. Τὸ πᾶν σήμερον ἐργάζεται πρὸς τὸν ὑψηλὸν τοῦτον σκοπὸν· ἀλλὰ μεταξύ τῶν ἐπιβρόδων αἰτίνες δρῶσι πρὸς ἐπιτυχῆ τέλεσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ δημιουργήματος, οὐδεμία ὑπάρχει δραστηκωτέρα τῆς μουσικῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἐνοχοποιεῖς.

Και ἔπειτα, εἶναι ἀληθές, εἶπέ μοι, ὅτι ἡ ἀνθρώπινος ψυχὴ κατέστη τοσοῦτον εὐαίσθητος, τοσοῦτον εὐερέθιστος, και τοσοῦτον μαιέγγικτος, ὥστε πρέπει νὰ φοβώμεθα περὶ τῆς ἀπωλείας τῆς δραστηκότητος αὐτῆς; Ἄς ὁμιλήσωμεν περὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐὰν εὐαρεστεῖσαι. Πιστεύεις λοιπὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὔτε κτηνώδεια, οὔτε ἀλαζονία ἀνήμερος, οὔτε σκληρότης μωρᾶ; Σοὶ βεβαιῶ τούναντίον ὅτι εὐερέθιστον ἄνευ μερίμνης πολλῆς, θεαταὶ εἰς ἀριθμὸν ἱκανὸν νὰ πληρῶσιν τὸ μέγιστον τῶν ἵπποδρομιῶν ἐὰν εἴχομεν σήμερον χριστιανούς νὰ ρίψωμεν βορὰν εἰς τὰ θηρία. Ἦκουσες ποτὲ ἀφήγησιν τῶν κακιῶν, ὅσαι κρύπτονται εἰς τὰς ῥυπαρὰς κοίτας, ὅπου οὐ ποτὲ δὲν θὰ εἰσέλθῃς, ὅλας τὰς βδελυρὰς ἡδυπαθείας ὅσαι κυλῖονται εἰς τὰ σκοτεινὰ ἄντρα τῶν πόλεων ἡμῶν, ὅλας τὰς ἀνάδρους δολοφονίας ὅσαι τεκταίνονται ὑπὸ τὸ σκότος και τὴν σιγῇ; Ὅλα ταῦτα, δολοφονία, κακία, και ἡδυπαθεία οὐδὲν ὀφείλουσι, πιστευσόν μοι, εἰς τὴν ἀδρόνουσαν ἐπίδρασιν τῆς μουσικῆς. Καὶ δὲν ὑπάρχουσι λοιπὸν παρὰ τῷ ὄχλῳ

μήτε ρήξεις αἱματώδεις, μήτε ὀργὴ κτηνώδης, μηδ' ἐτοιμότης εἰς τὴν ἐπίθεσιν; Ἄντι νὰ φρονῶ ὅτι αἱ σύγχρονοι ψυχαὶ εἶναι λίαν ἀβραὶ τούναντίον φρονῶ ὅτι εἰσὶν ἔτι λίαν ἰσχυραὶ. Μικρὰ τις ἀρρένοποίησις, καλῶς ἐννοουμένη δὲν μοι ἀπαρέσκει. Ἀλλὰ ποῖα τέχνη δύναται προσφύστερον τῆς μουσικῆς νὰ φέρῃ τὴν ἡθικὴν ταύτην ἀρρένοποίησιν; Ἀρτίως συνέστησαν αἰθούσας δημοτικὰς κλασσικῆς μουσουργίας, και βεβαιουσι, παρὰ τὴν γενικὴν προσδοκίαν ὅτι ὁ λαὸς ὀρέγεται ἤδη τὰ μουσικὰ ἀριστουργήματα. Ἰδοὺ μὰ τὴν ἀλήθειαν γεγονὸς ἀξιοσημείωτον, διότι τίς δύναται νὰ ὀρίσῃ ἀπὸ τοῦδε τὴν ἐπιβρόδον τὴν ὁποίαν ἡ ἔξις τοιούτων εὐγενῶν ἡδονῶν δύναται νὰ ἔχῃ μετὰ τινος γενεᾶς ἐπὶ τοῦ συρφετοῦ τῶν ὄχλων; Ἐλπίζω ὅτι διὰ τῆς ἐξεως αὐτῆς θ' ἀποβάλωσιν ὀλοσχερῶς πᾶν ὅ,τι κτηνώδες και θηριώδες παρ' αὐτοῖς. Τὰ ποτὲ ἀγροῖκα ἦθη, τὰ ὁποῖα ἐξημερώθησαν ἤδη πολὺ, θὰ ἐκλείψουν, και ὅ,τι ἀπομείνει ἐξ αὐτῶν ἔσται τερατώδης ἐξαιρέσις. Αἱ μελωδίαὶ τοῦ Ροσσίνι σοὶ φαίνονται ἀναμφισβόλως ἢ ἀποθέωσις, ὅσῳ λαμπρὰ, τόσῳ και σκανδαλώδης τῶν ἡδυπαθειῶν τῆς σαρκός, ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ καθαρισμὸς σου ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὐτὰ θὰ ἦσαν ἀληθῆς κοινωνικὴ εὐεργεσία ἐὰν βαθμηδὸν ἀντικαθίστων τ' ἄσμενα τραγῳδία τὰ ὁποῖα ἀτιμάζου ἀκόμη τὰ ἐργαστήρια και τὰς τριόδους ἡμῶν. Τίς, ὀρεγόμενος ἤδη τὴν γλυκεῖαν μουσικὴν τοῦ Μοζάρ, δύναται πλέον ν' ἀρέσκειται εἰς βλασφημίας μωρᾶς, και νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν χρῆσιν αἰνιγματώδους γλώσσης ἐμποιοῦσης τὴν φρίκην; Δυστυχῶς ἡ μουσικὴ πολλὰ ἔχει ἔτι νὰ πράξῃ, ἵνα φέρῃ τὰ ἦθη ἡμῶν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς ἐκλεπτύνσεως, τὴν ὁποίαν φοβεῖσαι. Ἐπάρχουσι ἀκόμη ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν τόση θηριωδία και χαμερπεῖς ὀργασμοὶ, ὥστε δυνάμεθα, ἐπ' ἀπειρον, καταστρέφοντες αὐτοὺς νὰ βραδύνωμεν τὴν ἐπικρατήσιν τῆς διαβολικῆς και ἐπιπλαβοῦς ταύτης ἐπιρρείας τὴν ὁποίαν καταγγέλλεις.

Πιστεύω ὅτι ἀγαπῶμεν ἀπλήστως τὴν μουσικὴν, διότι θεωπεύει τὴν νευρικὴν ἰδιοσυγκρασίαν τὴν παρ' ἡμῖν σήμερον ἐπικρατοῦσαν, ἀλλὰ δὲν ἐξηγεῖται καλεῖτερον ἢ ἀλήθεια αὕτη, ἂν εἴπωμεν, ὅτι μεταξύ τῶν τεχνῶν ὄλων, ἡ μουσικὴ ἀντιστοιχεῖ ἐντελέστερον πρὸς τὸ ἰδιάζον ἡμῖν πνεῦμα; Ἡ μουσικὴ εἶναι ἡ ἀρίστη νεωτέρα τέχνη, ἡ τέχνη τοῦ Ἰο' αἰῶνος. Τὴν ἀγαπῶμεν, οὐχὶ διότι μᾶς θεωπεύει και μᾶς διαφθεῖρει, ἀλλὰ διότι ἀφηγεῖται πρὸς ἡμᾶς τὰ ἴδια ἡμῶν αἰσθήματα, τὰ πάθη, τὴν ἡθικὴν ἱστορίαν ὀλόκληρον. Αἱ λοιπαὶ εἰκαστικαὶ τέχναι

ἐξαντλῶσι τὴν δὲν αὐτῶν εἰς μιμήσεις ἀγόνους, ἢ εἰς νεωτερισμούς ἔτι μᾶλλον στεῖρους. Ἡ ζωγραφικὴ και ἡ γλυπτικὴ, φερ' εἶπεῖν, τί λέγουσι περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν ζωῆς; Οὐδὲν, ἢ σχεδὸν οὐδέν. Ὀμιλοῦσιν ἡμῖν, ὡς πρὸς Ἕλληνας, περὶ τῆς ἐξόχου μορφῆς, ἢ ὡς πρὸς παῖδια κοινωνίας ἀρχαϊκότητος περὶ τῶν ἐξόχων ἐκ παραδόσεως ἀρετῶν. Ἐπαναλαμβάνουσι τ' ἀπρηχαιωμένα μαθήματά των, και δὲν βλέπουσι ὅτι πρὸ χρόνου μακροῦ οἱ ἀνθρωποὶ ἀπέμαθον τὰς εὐγενεῖς γυμνάσεις τοῦ γυμνασίου, τοὺς ἀγῶνας τῶν ἐφήβων ἀθλητῶν, και τὰ ἱπποδρόμια τῶν Ὀλυμπίων· και δὲν βλέπουσι ὅτι ἡμεῖς, τέκνα τοῦ αἰῶνος τούτου, ἐγεννήθημεν χθές, και δὲν δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὰς παραδόσεως τὰ μυστήρια ζωῆς ἡθικῆς τὴν ὁποίαν αὐταὶ δὲν ἐγνώρισαν.

Και ἄλλος χαρακτήρ ἀναδεικνύει τὴν μουσικὴν ἀληθῆ δύναμιν τοῦ Ἰο' αἰῶνος. Εἶναι ἡ ἀρίστη δημοκρατικὴ τέχνη, και ἀνταποκρίνεται θαυμασίως, ἢ μᾶλλον εἶπεῖν ἐκ θείας Προνοίας, εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς δημοκρατίας. Ἡ ζωγραφικὴ και ἡ γλυπτικὴ εἶναι τέχναι κατ' οὐσίαν ἀριστοκρατικαὶ και ἀπαιτοῦσι διὰ τὴν ἐννοηθῶσι, μακροχρόνιον ἐξοικείωσιν μετὰ παντός ὅ,τι μέγα και ὑψηλόν. Τὰ μυστήριά των εἰσὶν ἀγνωστα παρὰ τῷ πτωχῷ και ἀδαεῖ, και διὰ τὴν ἐκφρασθῶ γενικώτερον, παρὰ τοῖς πρωτοπέροις εἰς τὴν ζωὴν και τὴν φρόνησιν· ἀπαιτοῦσι θέατρον ἐκ ψυχῶν γηραιῶν, ὠρῶμων, σπουδαίων και σοβαρῶν ψυχῶν αἱ ὁποῖαι γνωρίζουσι τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς ἀποτελέσματα, διότι αἱ τέχναι αὐταὶ εἰσὶν ἐπίσης ἀποτελέσματα πολιτισμοῦ και ζωῆς ἡθικῆς· ἐπιμαρτυροῦσι τὴν πείραν και τὴν φρόνησιν τῶν εἰδημόνων, και οὐδὲν δύνανται νὰ διδάξωσι τοὺς μὴ εἰδότας. Τούναντίον ἡ μουσικὴ εἶναι μυσταγωγὸς καθ' ἑαυτὴν· οὐδεὶς ἐξ αὐτῆς διδασκόμενος δεῖται μακρᾶς προπαρασκευῆς, και μαθήσεως βαθείας και σοβαρᾶς, διότι αὕτη δὲν ζητεῖ σχολαστικῶς νὰ τὴν ἐννοῦσιν, ἀλλὰ μόνον νὰ τὴν αἰσθάνωνται, και νὰ τὴν ἀγαπῶσι. Ἀρκεῖ νὰ παρασαθῆς μόνον, διὰ τὴν ἀκροασθῆς τοὺς τόνους τῆς με ψυχῆν ὅλως νέας, και τοὶ οὐδόλως συνδεόμενος μετὰ τοῦ παρελθόντος, και τοὶ καθόλου συγγενεῶν μετὰ τῆς ἱστορίας. Δὲν θὰ σοὶ προξενήσῃ οὐδὲν ἐρῶθημα διὰ τὴν ἀμάθειάν σου, διὰ τὴν κοινωνικὴν ὀρφανίαν, ἢ τὸν χθές ἀποκτηθέντα πλοῦτόν σου, διότι σοὶ ὁμιλεῖ γλῶσσαν μὴ γεννηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ χρόνου, και καταληπτήν καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς και καθ' ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος. Τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐκδηλούμενα αἰσθήματα γεννῶνται καθ' ἡν

στιγμὴν τὰ ἀκούεις, και φαίνονται ἀπορρέοντα ἐκ χώρας, ὅπου τοῦ χρόνου αἱ διαίρεσεις εἰσὶν ἀγνωστοί. Φυσικῶς ἄρα ἡ μουσικὴ, δημοτικὴ οὔσα ἐξακτεῖ μεγίστην ἐπιβρόδον ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· ὁ δὲ ἐκ τούτου πηγάζων θαυμασμὸς ἔσται παιδαγωγῶδης ὅσον και ὁ θαυμασμὸς διὰ τὴν δύναμιν τῆς θρησκείας· και ἡ ἐξομώσις αὕτη δὲν εἶναι βλάτφημος, διότι ἡ μουσικὴ ἔχει ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ὑπεροχὴν, ἣν ἔχει ἡ θρησκεία ἐπὶ τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων. Ὡς ἡ θρησκεία, εἶναι και αὕτη μυστηριώδης, κεκαλυμμένη, ἢ μᾶλλον εἶπεῖν ἀπόκρυφος τὰ μυστήρια και αἱ ἀρχαί τῆς διατελοῦσιν ἀδιάγνωστα εἰς τοὺς μὴ μεμνημένους, και ὅμως οἱ πάντες δύνανται, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς, ἐθνότητος, πατρίδος, ἀνατροφῆς, και προσέτι ἀρετῆς, και ἡθικῆς νὰ συμμετάσχωσι τῶν εὐεργετιμάτων αὐτῆς. Ἀνοίγει τὰς πηγὰς τῆς ἡθικῆς ζωῆς, ὡς ἡ θρησκεία, μὴ ἐξηγοῦσα πῶς και διατὶ τὰς ἀνοίγει· ἵνα δὲ ἐξευγενίσῃ και συγκινήσῃ οὐδεμίαν δεῖται κατανοήσεως. Ἐκπέμπει πρὸς ἡμᾶς τὴν φωνὴν τοῦ πνεύματος, και δὲν λέγει ποθεν ἔρχεται και ποῦ πορεύεται. Συμβουλεύει νὰ πιστεύωμεν, νὰ ἀγαπῶμεν, ἐλπίζωμεν και ἀφῆνης οἱ μὴ πιστεύοντες, οἱ μὴ ἀγαπῶντες μηδὲ ἐλπίζοντες, ἐμπνέονται αἰσθάνονται τὴν πεποιθῆσιν, και πληροῦνται ὡς εἶπεῖν ἐκ θεοῦ τινος μαγνητικοῦ ῥευστοῦ. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι ἀπαιτοῦσι προπληρωμὴν τῶν μαθημάτων αὐτῶν δι' ἀγῶνων διανοίας, διὰ καρτερίας, ἐργασίας, ὑπομονῆς και ἐπιμελείας μακρᾶς· ἀλλ' ἡ μουσικὴ, και ἡ θρησκεία, προσφέρει ἄνευ ὄρων ὅλας τὰς ἡθικὰς ἀρετὰς εἰς τὰς καρδίας ὅσας ἐπισκέπτεται, και ἂν αἱ καρδία αὐταὶ ὦσιν κατ' ἐλάχιστον ἀξίαι τῆς ὑποδοχῆς ταύτης.

Ὅταν ὁ Θεὸς ἐθήκε τὸν ἀνθρώπον, δημιουργήμα ἐλεύθερον ἐν τῷ κόσμῳ, ἐξελεθόντα τῶν χειρῶν αὐτοῦ, εἶδεν ὅτι, θὰ ἦτον ἀληθῶς ὑπὲρ τὸ μέτρον δυστυχῆς, ἐὰν διετέλει ἀγωνιζόμενος μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων, και ἂν ὤφειλε ν' ἀνακαλύψῃ και νὰ κατακτήσῃ τὰ εἰμαρμένα, μόνον διὰ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Τότε ἀνέλαβε τὴν ψυχὴν του, ἀπέσπασεν αὐτῆς μέρος, και τὸ διετήρησεν ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ διὰ τὴν ἀποδόσῃ εἰς τὸν θνητὸν ὄψεποτε αὐτὸς ὁ Θεὸς ἤθελε, ἵνα τὸν μὴ ἐνότιε εἰς τὰ τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου. Ἠθέλησε νὰ ὑπάρχῃ μέρος τι τοῦ ἀνθρώπου δρῶν ἐν αὐτῷ ἄνευ τῆς θελήσεώς του, ἀποταμιευμένον ἐκεῖ ὡς πλοῦτος ἡθικῶς, και ὡς δύναμις ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς αὐθαίρετου αὐτοῦ βουλήσεως. Τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς θείας εὐνοίας οἱ φιλόσοφοι ἐξηγοῦσι διὰ τῆς

ἀντιθέσεως τῆς μεταξύ τῶν αὐτομάτων καὶ τῶν βουλομένων δυνάμεων τῆς ψυχῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ θεοῦ τούτου ἐλέου; ὁ ἄνθρωπος ὑποδέχεται δυνάμεις ἀγνώστους αὐτῷ, καὶ δρώσα; ἀνευ οὐδεμιᾶς αὐτοῦ συμμετοχῆς.

Λιφνηδία καὶ ἀπότομος γίνεται συνήθως ἡ ἐπιφανίσις τῶν δυνάμεων τούτων. Εἰσδύουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ἀνευ προαγγελίας, τὴν πληροῦσι φλογῶν, λάμπειν καὶ ἀρωμάτων, τὴν περιάγουσι κατ' ἀρέσκειαν εἰς χώρας ἀγνώστους καὶ θαυμασιώτας, καὶ ἀνοίγουσιν ἐνώπιόν τῆς ὀρίζοντας ὄλως ἀπροσδοκῆτους. Καὶ ταῦτα πάντα τελοῦνται ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ἀνευ συμμεθέξεως αὐτοῦ, καὶ τόσον ἡρέμα ὥστε ὁ ἐλάχιστος λογισμὸς πάλης οὐδόλως εἰσδύει εἰς τὸ πνευμά του, κ' ἐνίοτε τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε πᾶς ἀντίστασις ἀποβαίνει ματαία.

Τῶν τριῶν τούτων δυνάμεων τῶν ἀπροσελλομένων παρὰ τοῦ θεοῦ ἐλέου, καὶ εἰσερχομένων ἀδιακρίτως εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τρεῖς εἰσὶν αἱ κραταιότηται, ἡ θρησκεία, ὁ ἔρωσ καὶ ἡ μουσική. Εὐτυχῆς, ἐσαεὶ εὐτυχῆς, ὅποια καὶ ἂν ᾧσι τὰ βᾶσανα τῆς ἀποδημίας του, ὁ προσκυνητῆς ὅστις ἐδέχθη ἐν τῇ ζωῇ του τὰ τρία ταῦτα κραταιὰ πνεύματα! Δυστυχῆς, πλέον ἢ ὅσον θνητοῦ γλῶστα δύναται νὰ ἐκφράσῃ, ἐκείνος ὅστις οὐδέποτε ἐγνώρισε μηδὲν τῶν τριῶν. Οὗτος, δὲν ἐλπίζει πλέον εἰμὴ εἰς τέταρτόν τι πνεῦμα μὴ λείπων ἀληθῶς οὐδένα ἄνθρωπον καὶ τὸ ὅποιον εἶναι καὶ αὐτὸ ἐπίσης ὠραῖος παρήγορος ἄγγελος, ἔχων τὸ πρόσωπον σπουδαῖον, γλυκὺ καὶ τεθλιμμένον, καὶ ὀνομαζόμενον θάρατος!

Ἐγὼ λοιπὸν, ἀντὶ νὰ θεωρῶ, ὡς σὺ, τὴν μουσικὴν τεχνουργήμα τῆς διαβολικῆς διπλωματίας, τὴν ἐκτιμῶ τούναντίον ὡς δῶρον τοῦ θεοῦ ἐλέου, ὡς δῶρον ἀπλήρωτον καὶ αὐτόματον πρὸς ἀντιστήκωσιν τῶν ἐπὶ γῆς στερησῶν καὶ τῆς οἰκίας, καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῆς ἐλευθέρως ἡμῶν βουλήσεως πρὸς τὴν κατὰκτισιν τῆς ἡθικῆς ζωῆς.

EMILE MONTEGUT.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΑΣΜΑ ΠΑΡΑΦΡΟΝΟΣ.*

«Μὲ ποιεῖ ἡ κεραλή μου, ἄχ, πῶς μὲ ποιεῖ!
«Εἶναι ἀσθενῆς βαρέως, ἀσθενεῖ πολὺ...
«Ἐχει ζάλην, ζάλην ἔχει — ὅλα λησμονεῖ—
«Ἀπὸ τότε εἶναι ἄλλη... Ἐγείναι τρελλή...»

* Τὸ ἄσμα τοῦτο εἶναι ἀπόσπασμα ποιήματος ἀνεκδότου.

«Εἰς τοὺς ἰατροὺς ἐπήγγα, εἶπα· «ἰατροί!
«Δὲν εἶμαι ἐγὼ, ὁ νοῦς μου ἐγείναι τυφλός...
«Κ' ἔκλαια, ὅμως ἐκείνοι, ἄνθρωποι σκληροί,
«Ἐψιθύριζον γελῶντες — «Ἐγείναι τρελλός,
«Ἐγείναι τρελλός!»

«Παναγία μου Παρθένε! Σὺ ποῦ μ' ἀγαπᾷς
«Περισσότερον ἀπ' ὅλους, μήτηρ θελακτικῆ,
«Σὺ θὰ μοῦ εἶπῃς τί ἔχω... ὅμως σιωπῆς...
«Ὡς αὐτὴ μὴ μετεβλήθῃς κ' ἐγείναι κακῆ;...
«Ὅμως τοῦτο, Δέσποινά μου, θέλεις τὸ σκεπθῆ.
«—Καλὸς ἦμην ὅταν βόβα σ' ἔφερον, καλὸς!
«Πλὴν μὲ ἄνθη ὁ βωμὸς σου πλέον ἂν σκεπθῆ,
«Ἐνὰ στίχον ἂν σοῦ γράψω, νὰ γενῶ τρελλός,
«Νὰ γενῶ τρελλός...»

«ὦ! εἰ νῦν φρικτὴ! φοβοῦμαι... πλὴν καλὸς καιρὸς
«Διὰ γάμον... ὡς ἡ ἄλλη νῦν ἡ μισητῆ...
«Μὴ θὰ νυμφευθῆ ἐκ νέου; ἤλθεν ὁ γαμβρός;
«Ἐγὼ δὲν τὴν θέλω — Τώρα δὲν εἶναι αὐτὴ!
«Γυνὴ ἔγενε, μὲ λέγουν, καὶ νὰ σὰς εἶπω
«Ἦ ἀπεμώθη κόρη σώμα, κ' ἡ ψυχὴ πηλός...
«—Δὲν τὰς ἀγαπῶ τὰς νύμφας, δὲν τὰς ἀγαπῶ! —
«Θέλω ἄνθη, διὰ τ' ἄνθη γίνομαι τρελλός,
«Γίνομαι τρελλός.»

«Διηγούνται εἰς τὴν χώραν, ὅμως μυστικῶς,
«Πῶς ὁ σύζυγος ἐκείνης τὴν παρενοχλεῖ.
«Διηγούνται ὅτι εἶναι δύσμορφος, κακός,
«Δι' ἐμὲ, πῶς εἶμ' ὠραῖος καὶ καλὸς πολὺ...
«Μὲ τὰ εἶπαν, τὰ ἤξεύρω... Εἶν' ἀληθινά...
«Ἐχω ὀφθαλμοὺς ὠραίους κ' εἶμαι ὑψηλός...
«Κάμνω ὅτι δὲν ἀκούω, πλὴν πολὺ συχνά
«Ἦκουσα πολλὰς νὰ λέγουν — «Ἐύμορφος τρελλός,
«Ἐύμορφος τρελλός.»

«Ἦλθ' εἰς τὸν ναὸν μὲ ἓνα ἄνθρωπον κακόν,
«— Ἄφρὸς ἦτον ἡ στολή τῆς, κίματος ἀφρὸς —
«Ὅπισθεν στηλῶν κρυμμένος ἔκλαια λευκῶν,
«Τὴν συνώθειν καὶ ἄλλοι κ' ἐψάλλον φαιδρῶς...
«Ἐἶπ' ὁ ἱερεὺς: «τὸν θέλεις;» ἀπεκρίθη «ναί.»
«Μή!» ἀνέκραξα ὀρμητῶς πρὸ αὐτῆς τυφλῶς.
«Μάλιστα, αὐτὴ τὸ εἶπε... — γῆ καὶ οὐρανὸς! —
«Καὶ νομίζω ἀπὸ τότε ἔγεναι τρελλός,
«Ἐγείναι τρελλός.»

«Χθὲς αἱ παῖδες τοῦ χωρίου ἐπαίζον ἐκεῖ...
«Ἐμπροσθεν αὐτῶν διηλθον ἔντρομος, δεξιός.
«Μόλις μ' εἶδον, ἡ χαρὰ τῶν ἦτο γενικῆ,
«Κ' ἔκραζον, κ' ἐβάνον ὄλοι: «Ἦλθεν ὁ τρελλός!»
«— Σιωπὴ λοιπὸν,» τοὺς εἶπα· «ἔλεος ζῆτῶ!»

ὁ ἦρωσ, νέος ποιητῆς, βεβῆδος καὶ περιπαθῆς, ἀγαπῶν τὸν οὐρανόν, τὰ ἄνθη καὶ ὑπὲρ πάντα τὴν Μαρῖαν, παραφρονεῖ, βλέπων νυμφευομένην τὴν κόρην, τὴν ὅποιαν ἐλάτρευε δεξιῶς εἰς τὸ βᾶθος τῆς καρδίας. Ἦ ἐξήγητις αὕτη εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἐντελεῖ κατανόησιν τῶν ἀνωτέρω στροφῶν, αἰτινες ἀσυμμάχητοι, ὀδυνηραὶ καὶ περιπαθεῖς συνάμα, εἶναι ἡ πιστὴ ἀπαικόνισις διανοίας νουσύσης καὶ καρδίας τεθραυσμένης.

«Σιωπῆ, τὸ ἄλλον στόμα κλείσατε καλῶς,
«Μὴ τὸ μάθη ἡ Μαρία τ' ὄνομα αὐτό,
«Κ' εἰς τὴν θέαν μου φωνάζη καὶ αὐτὴ πρελλός,
«Καὶ αὐτὴ πρελλός...»

«Καὶ μ' ἐδίωκον φωνῶντες: «ὁ τρελλός!» ὁμοῦ,
«Καὶ τὸ νέον ὄνομά μου ἔτρεγε πατῶν,
«Καὶ μ' ἐλιθοβόλου ὄλοι, ὄλοι κατ' ἐμοῦ...
«— Ἄχ! πονοῦν οἱ λίθοι, πόνον προξενοῦν φρικτόν! —
«Ἐνας μ' ἔφρον εἰς τὸ στήθος, λίθος τρομερός...
«Μοῦ ἐβάνη ὁ ὄρξων σκοτεινός, θολός,
«Κ' ἔπεσα αἱματωμένος, κ' ἔπεσα νεκρός,
«Ὅμως ἤκουον ἀκόμη: «ἔπεσ' ὁ τρελλός,
«ἔπεσ' ὁ τρελλός.»

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΒΥΡΩΝΟΣ ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ.

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Τρίτου Ἰσμοτος.
Μετάρρασις ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΟΣΙΟΥ.

Α'.
Χώρα θεῖα κυκλομένη ὑπὸ νήσων μυροβόλων,
«Ὅπου ἡ Σαπρὸ ἠγάπα κ' ἐμελῶδει φλογερά,
«Ἀναπήδησεν ἡ ἀήλος, ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων...
«Δοξασθεῖσα εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς μάχας φοβερά!
«Ἀκατάπαυστα τὸ ἔαρ σὲ στολίζει, σὲ θερμαίνει,
«Ναί! ἀπώλετα τὰ πάντα ἀλλ' ὁ ἥλιός σου μένει.

Β'.
Καὶ ἡ μουσα ἡ τῆς Χίου καὶ ἡ μουσα ἡ τῆς Τέου,
«Τῶν ἠρώων ἡ κηθὰρα τῶν ἐρώτων ὁ αὐλός,
«Ἐργον εἰς ξένους τόπους κ' ἐγκατέλιπον τὴν ἔω
«Ἐπειδὴ δὲν τὰς ἐτίμα ὁ ἐδῶ αἰγιαλός.
«Εἰς αὐτὰς σιγοῦν τὰς νήσους, νήσους πάσαι τῶν Μακάρων
«Κ' ἐξ αὐτῶν ἤχει ἡ δύσις, χώρα τότε τῶν βαρβάρων.

Γ'.
Τὰ βουνὰ τὴν πεδιάδα βλέπουσι τοῦ Μαρθάωνος,
«Καὶ ὁ Μαρθάων τὸν πόντον τῆς θαλάσσης θεωρεῖ.
«Ὡν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν ἐβουλόγηζέμην μόνος
«Ὅτι τῇ Ἑλλάδι νὰ γίνῃ ἐλευθέρη ἠμπορεῖ!
«Ἐπειδὴ, ἐπρόνοιον, ὅστις τῶν Περσῶν πατεῖ τοὺς τάφους
«Δὲν ἠδύνατο νὰ ζῆτῆ ἐπὶ δουλικῷ ἐδάφους.

Δ'.
Ἐπὶ τῆς Σαλαμῖνος εἰς πετρηρεφεῖς βραχάδας
«Βασιλεὺς τις ἐθρονίσθη πρὸς αὐτὴν παρατριῶν.
«Ἐβλεπε δὲ εἰς τὰ κάτω πολλὰς πλοῖων μυριάδας,
«Ἀναρίθμητα τὰ πλήθη τῶν στρατῶν τῶν κρατερῶν.
«Τὰς δυνάμεις αὐτὸς εἶχεν ἀριθμήσει ἀπ' ἡμέρας
«Δὲν μοι λέγετε ποῦ ἦταν αὐτὰ ὄλοι τὸ ἐσπέρας;

Ε'.
Καὶ ποῦ εἶναι;... Καὶ ποῦ εἶσαι σὺ αὐτὴ πατὴρ γλυκεῖα;
«Εἰς τὴν ἔρημον ἀκτὴν σου τώρα πλέον δὲν ἤχει
«Τῶν ἠρώων σου τὸ ἔπος, ἐπειδὴ τώρα καμμία
«Τῶν ἠρώων δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ τέκνα σου ψυχῆ.
«Ἐπρεπεν αὐτὴ ἡ λύρα, ἀπ' αἰῶνων θεῖα λύρα,
«Εἰς ἐμοῦ νὰ καταστήτῃ τοῦ βεβήλου φεῦ! τὴν χεῖρα;

ΣΤ'.

Καλὸν, δεῖ ἐπὶ τούτου τοῦ ἐνδόξου τώρα τόπου
«Ὅπου τὸν λαόν πέζει τῶν τυράνων ὁ ζῆγός,

Τὴν αἰδῶ τοῦ πατριώτου ὄλην ἐπὶ τοῦ προσώπου
«Κᾶν αἰσθάνεται ὁ φίλος τῆς πατρίδος αἰδός;
«Ἄν φανῆ τοιοῦτος τώρα εἰς τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων,
«Διὰ τοὺς κοκκινίζει δι' ἐκείνην χύνει θρήνον.

Ζ'.
Ἄλλ' ἀρκεῖ νὰ κοκκινίξῃ, νὰ θρηγῆ τὸ μεγαλεῖον,
«Ἐνθ' ἐπιπτον εἰς μάχας αἱ προσάτερες ἡμῶν;
«Ἄνοιξον, ὦ γῆ τὰ σπλάγγνα κ' ἐκ τοῦ βᾶθους τῶν μνημείων
«Ὀλιγίστους τῶν ἀρχαίων στεῖλ' ἐδῶ Σπαρτιατῶν.
«Τρεῖς ἐκ τῶν Τριακασίων στρατιώτας μόνον στεῖλ' ε
«Καὶ μὲ νέαν δόξαν θέλων λαμπρυνθῆ αἱ Θερμοπύλαι.

Η'.
Πῶς! ἀπόκρισις, καμμία; σιγῆ ἄκρα τῶν θανόντων;
«Ὅχι, ὄχι, νὰ, ἀκούω φθόγγους κάτωθεν φωνῶν,
«Ὡς μακρὰς βροντὰς χαιμαῖφρον ἐρχομένων καὶ βοῶντων.
«Κεφαλήν αἰ ἀνυψώσῃ μόνον εἰ τῶν ζωντανῶν,
«Καὶ ἐρχόμεθα δρομαῖοι, καὶ ἐρχόμεθ' ὀπισθεμένοι.
«Φεῦ! οἱ ζῶντες σιωποῦσιν. Ἄντοί εἰν' ἀποθαμμένοι.

Θ'.
«Ὅλα μάταια! — Ἄς φαύσω χορδὰς πλέον εὐφροσύνους.
«Φέρετε τῆς Σάμου οἶνον, χύνετε αὐτὸν πολὺν,
«Οἱ Ἄγαρνοι αἰ θέλουσ τοὺς πολέμους, τοὺς κινδύνους.
«Ἡμεῖς θέλομεν τὸ αἶμα ἀπὸ χιαν σταφυλῆν.
«Ἴδε, ἴδε, πῶς ὀρθοῦται ἡ ἀγάλη τῶν ἀρχαίων,
«Καὶ πῶς τρέχει ἀπαντώσα εἰς τὸ βακχικὸν σημεῖον.

Ι'.
Ἦμεῖς ἔχετε τοῦ Πύρρου καὶ νῦν εἶ τὰς ὀρχήσεις
«Καὶ δὲν ἔχετε τοῦ Πύρρου φάλαγγα πολεμικὴν.
«Διατὶ ἀπὸ τὰς δύο ὁμοῖς ταύτας τὰς ἀσκήσεις
«Δὲν ἐσώζετε τὴν πλέον εὐγενῆ καὶ ἀνδρικήν;
«Ἐχετε τοῦ Κάδμου εἶ τὴν γραφὴν σεις τὴν ἰδίαν,
«Σὰς τὴν ἔδωκε φρεναῖτε, ὡς καλὴν διὰ βουλείαν;

ΙΑ'.
Πλήρες θέλω οἶνον Σάμου τὸ ποτήριον καὶ πάλιν
«Καὶ δὲν θέλω ἀναμνήσεις, λύπην φέρουσι πολλήν.
«Δι' αὐτοῦ ὁ Ἀνακρέων δόξαν ἔλαβε μεγάλην,
«Καὶ μὲν, τοῦ τυράννου οὗτος ἐθεράπευεν αὐτὴν,
«Ἄλλ' ὁ Πολυκράτης Ἕλληνας. Τότε κᾶν ἡμεῖς τυράννοι
«Ἐγχομεν συμπατριώτας, ὄχι ξένους — Μουσοῦλημῶνους.

ΙΒ'.
Ἦτο καὶ ὁ Μιλιτιάδης τυράννος τῆς Κερσονήσου,
«Τῆς ἐλευθερίας ὅμως μέγας ὑπερασπιστής.
«Ἄς ἐφαίνετο τοιοῦτος ἄλλος τυράννος ἐξίσου,
«Ἴσως ἤθελε τοῦ γένους γίνεαι ἐλευθερωτής.
«Ἄλυσαι ἐνὸς τοιοῦτου Ἴσως ἦβελ' ἠμπορεῖται
«Ὡς ἐν σῶμ' ἀδίαρῆκτως ἡμῶς ὄλους νὰ συνδέσῃ.

ΙΓ'.
Πλήρες πλήρες οἶνον Σάμου τὸ ποτήριον ἐκ νέου.
«Εἰς τοὺς βράχους τοῦ Σουλίου, εἰς τῆς Πάργας τὴν ἀκτὴν
«Ἀεὶ φανὰ τινὰ του γένους ζῶσιν εἶ τὸ γενναῖον,
«Ὅπου Δωρικαὶ μνητεῖς ἔφερον εἰς τὴν ζωὴν!
«Ἐξ αὐτῆς τῆς φυλῆς Ἴσως τῶν Ἡρακλειδῶν εἶσαι
«Θὰ φανοῦν μίαν ἡμέραν πρόμαχος ἐλευθερίας.

ΙΔ'.
Εἰς τῶν Φράγκων ὑποσχέσεις μὴ στηρίζετε ἐλπίδας.
«Ἐμπορος ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγορίζει καὶ πωλεῖ.
«Εἰς τῶν τέκνων σας τὰς λόγγας καὶ ἀσπίδας καὶ κοπίδας
«Εἰς αὐτὰ αὐτὰ καὶ μόνον ἡ ἐλπίς αἰ στηριχθῆ.
«Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Τούρκους καὶ τοὺς πονηροὺς λατίνους
«Ὅσον δυνατόν κί' ἂν ἦτε δευτὸς τρέχετε κινδύνους.

16.

Πλήρη πάλιν οίνου Σάμου πλήρη θέλω τὴν φιάλην.
Βλέπω νέας εἰς τὰ δένδρα χορευούσας ἐν σκιᾷ
Καὶ τοὺς μαύρους ὀφθαλμούς των λάμπειν χύοντας με-

γάλην.
'Ἄλλ' οἱ ἰδικοί μου κλαίουν, χύουν δάκρυα πικρά,
'Επειδὴ, ἐνῶ τὰς βλέπω, συλλογίζομαι φρυάκτων,
'Ὅτι δούλους θὰ θηλάσουν μὲ τὰ στήθη τὰ λευκά των.

17.

Φέρετέ με εἰς τοὺς στύλους τοῦ Σουνίου τοὺς λυγρῖνους,
'Ὅπου ἔρημον τὸ κύμα εἰς τὴν ὄχθην θρηνηθεῖ.
'Ἐκεῖ θέλω νὰ ὑψώσω μετ' αὐτοῦ κ' ἐγὼ τοὺς ὀρθήνους
Καὶ ὡς κύκνος ν' ἀποθάνω, ὅστις θνήσκων κελαθεῖ.
'Ὡς πατρίδα μου δὲν θέλω δούλην γῆν, μὴ ἐλευθέραν.
Χύσε εἰς τὴν γῆν τὸν οἶνον, τὴν φιάλην ρίψε πέραν.

Εἰς ἔρηρον ροδὸν τῶν Ἀθηνῶν.

'Ὡ τῆς σεσθεισίας μου χαρᾶς σύμβολον ἐξανθήσαν!
'Ὡς ἐμεδίω ἀλλοτε καὶ σὺ ποτ' ἐμεδίᾳς.
Αἱ ὄραι μου, — αἱ δρόσοι σου — ἦσαν χρυσαῖ, πλὴν . . ἦ σ α ν,
Κ' ἐσεβέσθησαν, ἀφῆρασαι φύλλα ξηρὰ καὶ μνεῖας!

'Ἦσαν κ' ἐσεβέσθησαν! σὲ χεῖρ ἀπέτρεπε' ἔτι θάλλον
Τῆς ζηλωτῆς πατρίδος σου, τῶν δρόσων τοῦ ροδῶνος,
Κ' ἐγὼ τῆς ἐξορίας γῆν, εἰς ξένου κόσμου σάλον
'Ανάρπαστος ὑπὸ ψυχρᾶς πνύθης ἐρρίφθη μόνος.

'Ὡ! κἄν, εἰς τίνα, ῥόδον μου, σ' ὀφείλω ἄρα χεῖρα;
Μὴ σ' ἔδρεψέ τις τρέμουσα, ἐρυθριώσα κόρη,
Κ' εἰς τὸν ἐξορίστον ἐμὲ τῶν φύλλων σου τὰ μύρα
'Ὡς μύρον τῆς ἀγάπης τῆς ἀπόκρυφον ἐδώρει;

Μὴ τις παρθένος τρυφερὰ περιπαθῶς σ' ἐρίλει,
Καὶ ἡ πνοή τῆς ἔπιε τὸ δροσερὸν σου μύρον,
Κ' εἰς στόνος τῆς ἐμάρανε τὰ θάλλοντά σου χεῖλη;
Τίς οἶδεν, . . ἴσως! — ὦ, γλυκὺ τὸ ἴσως, πλὴν καὶ εἶρον!

Καὶ ῥόδον! μάτην σ' ἐρωτῶ, ὅπου καὶ ἂν ἐτράπη
Τὸ βλέμμα μου, πρὸς βλέμμα ἐν ποτὲ δὲν συνηγήθην,
Ταντάλου δι' ἐμὲ καρπὸς ὑπῆρξεν ἡ ἀγάπη,
Ν' ἀγαπηθῶ ἐξήτησα, ἀλλὰ . . δὲν ἤγαπήθην.

Μὴ σ' ἔδρεψα ἐγὼ αὐτός, τὸ μύρον σου φρονήσας,
Καὶ εἰς τὸν κόλπον μ' ἔθαψα τὰ θάλλοντά σου κάλλη,
Τὸν περρωτόν σου ἐραστὴν φρονῶν, μὴ ἀγαπήσας,
Καὶ μὴ ποθῶν τὰς δρόσους σου ἡ ἀηδῶν νὰ ψάλλῃ;

Τίς οἶδε! τόρα μὴ λυποῦ! μακρὰν σὺ τοῦ ροδῶνος,
Κ' ἐγὼ τῆς στέγης μου μακρὰν, ἐξορίστος καὶ ξένος,
Σὺ ὀλιγώτερον ξηρὸν, κ' ἐγὼ κἄν ὄχι μόνος,
Θὰ ἤμεθα φυγάδες, πλὴν φυγάδες ἠνωμένοι.

Καὶ, τῆς σεσθεισίας μου χαρᾶς σύμβολον ἐξανθήσαν,
Θὰ μειδῶμεν κἄν ἡμῶς, ὡς ἄλλοτ' ἐμεδίᾳς,
Καὶ ἂν χρυσαῖ αἱ ὄραι μου κ' αἱ δρόσοι σου ποτ' ἦσαν
'Ὡ! θὰ μᾶς φέρωσι χρυσαῖ ἐνίοτε κἄν μνεῖας.

Ἐρολίον, Ἰανουάριος 1862.

ΑΓΓΕΛΟΣ Σ. ΒΑΛΧΟΣ.

Εἰς τὸ λευκῶμα

Τοῦ φίλου Α. Β., γένου ποιητοῦ, ἀποδημοῦντος
εἰς Γερμανίαν.

Σοφίας ξένης νάματα διψήσας,
Καὶ τῆς ἰδέας νὰ γευθῆς ποθήσας
'Ἄλλοδαποῦς
Καρπούς,

'Απαίρεις, φίλη καρυφή, ἀφῆσας
Τὰς Ἑλληνίδας Μούσας καὶ τὸν Φοῖβον,
Μ' ἀλλόθρονον τὸν πάτριον ἀμείβων
Καὶ παλαιὸν
Θεόν.

Εὐλοιών σοι κ' αἴσιον πᾶν βῆμα!
Κ' ὑπ' ἀκοίφον μορφὴν δέχου καὶ σχῆμα
Τῶν ἀσαφῶν
Σοφῶν

Τῆς Τευτονίας τὸ βαθύνουν βῆμα.
Μὲ τὸν φλοῦν μὴ βίψης τὸν πυρῆνα.
Μὴ τείνης ὀφθαλμούς πρὸς τὴν Σειρήνα
'Απατηλοῦς,
'Ἄλλ' οὕς.

'Ἄλλὰ καὶ νέφος πᾶν δὲν κρύπτει σέλας,
Οὐδ' ὁ δρυμὸς φωνᾷ τὸν θροῦν ὁ μέλας
Τῆς τοῦ Διὸς
Δρυός.

'Ἐνὸς θεοῦ καὶ μόνου τὰς νεφέλας
Διῶκ' ἡ ὄψις' μόνος φωτοδότης
'Ὁ πικρὸς Ἀητοῦς, ὁ πάτριος, φιλότης,
Καὶ παλαιὸς
Θεός.

'Ἢ μόν' ἰδέα τοῦ καλοῦ πατρός;
Καὶ θαυμασμοῦ σοι ἔστω ἡ ἀρκύψα
'Ὡς σκοπιὰ
Σκιὰ.

'Ἄλλ' ὕπαγε! φιλέτρα ἡ ἐψα
Πατρίς θὰ σὲ δεχθῆ, καὶ τότε πρώτων
Θὰ θύσῃς εἰς τὸν πάτριον τῶν φώτων
Καὶ παλαιὸν
Θεόν.

Ἀθῆναι, τῆ 5 Αὐγούστου, 1861

Α. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

Ἐπιστολαὶ περὶ μαγείας.*

Ἐπιστολὴ πρώτη.

Ἐν Ἀθῆναις, τὴν 28 Φεβρ. 1863.

Τὸ ἀνώνυμον δὲν εἶναι πάντοτε δεῦγμα ἀτολ-
μίας ὡς δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ· χρησιμεύει ἐνίοτε
εἰς τὸ νὰ κρίνωσιν οἱ ἄλλοι μετροπαθέστερον περὶ

* Τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν ἐλάβομεν ἀνώνυμος δημο-
μοσιεύωντες δὲ ταύτην περιεμένομεν καὶ τὰς λοιπὰς. Σ. Δ.

τοῦ ἐν τῇ ἀνώνυμῳ διατριβῇ περιεχομένου, μὴ λαμ-
βάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς συμπαθείας ἢ τὰς ἀντιπα-
θείας αὐτῶν πρὸς τὸν γράφοντα. Ὅθεν θέλετε μοὶ
ἐπιτρέψαι νὰ διευθίνω πρὸς ὑμᾶς ἀνώνυμος τὰς
ἐπιστολάς μου ταύτας, τὰς πραγματευομένας περὶ
ἀντικειμένου, περὶ τοῦ ὁποίου τοσαῦτα ὑπάρχουσι
γνώμαι. Ἡ Μαγεία τὴν σήμερον δὲν εἶναι πλέον
ἢ λεκκνομαντεία, καὶ ἡ πληθὺς ἐκείνη τῶν λοιπῶν
μαντείων τῶν ἀρχαίων, οὔτε ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς
ὡς τὸν ἠγνόει ὁ Καλλιόστρου ἢ καὶ αὐτὸς ὁ Μέσμε-
ρος· εἶναι ἐπιστήμη σπουδαία, κλάδος ἐξ ἰατρικῆς καὶ
ψυχολογίας ἀνάμικτος, ὅστις καθ' ἐκάστην νέας
λαμβάνει προόδους καὶ νέα ὑπόσχεται τερατουργή-
ματα.

Εἰς τὴν Γερμανίαν σήμερον δὲν θεωρεῖται ὡς
ἀγύρτια, καὶ ἰατροὶ διάσθημι ἐπραγματεύθησαν περὶ
τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὲρ τῶν ὀπαδῶν τῆς Μα-
γείας. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ Ἐλιφαί Λεβὶ δαπανήσας
εἰκοσιν ἔτη εἰς ἐκμάθησιν τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης,
διεπραγματεύθη ἐσχάτως τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζή-
τημα, ἂν ὄχι μετὰ μεγάλης ἐπιστημονικῆς ἐπιστα-
σίας, τοῦλάχιστον μετὰ μεγάλης δυνάμεως λόγου
καὶ εὐφυΐας καὶ ἐξήγησε πάσας τὰς συμβολικὰς
παραστάσεις τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν· τὸ περὶ ὑψη-
λῆς μαγείας σύγγραμμά του ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῆς
Εὐρώπης ἀπάσης. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐπίσης σπουδαία
ἐδημοσιεύθησαν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου συγ-
γράμματα καὶ μεγάλα ἐγένοντο προσπάθειαι περὶ
συστηματοποιήσεως ταύτης, πρὶν τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἐμφυλίου πολέμου, ὅστις χάριν τῶν δούλων τοσοῦ-
τους καταναλίσκει ἐλευθέρους ἀνδρας εἰς τὴν χώραν
ταύτην τῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλὰ διατί ἡ Μαγεία ἐθεωρεῖτο καὶ θεωρεῖται
καὶ σήμερον ὑπὸ πλείστων ὡς ἀγύρτια; Διότι πολ-
λοὶ ἀγύρται καὶ εὐφρεῖς πολλάκις ἀγύρται, μετε-
χειρίσθησαν συγκεχυμένως τὰ δόγματα ἢ τὸ ὄνομα
αὐτῆς χάριν αἰσχροκερδείας· διότι κατήντησε πολ-
λάκις βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα ἐλεεινῶν τιμῶν ὄν-
των· διότι ἐξητελίσθη καὶ αὕτη καθὼς ἐξητελί-
σθησαν καὶ πλείσται ἄλλαι ἐπιστήμαι, καθὼς ἐξευ-
τελιζέται πᾶν ὠραῖον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Μήπως
ὅμως διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν
τῆς Μαγείας; Μήπως διότι ὑπάρχουσιν ἀγύρται ἰα-
τροὶ δὲν ὑπάρχει ἰατρικὴ ἐπιστήμη;

Ἡ χημεία εὐρισκομένη εἰς τὰς χεῖρας μόνομανῶν
τιμῶν ζητούντων τὰ ἀδύνατα, ἐνομιζέτο ἀγύρτια,
ἀλλὰ σήμερον, ὅτε ἐν τῇ χημείᾳ ζητεῖται τὸ δυνα-
τὸν γενέσθαι καὶ ὄχι ἡ φιλοσοφικὴ λίθος καὶ ἡ χρυ-
σοποίησις, εἶναι ἐπιστήμη οὐχ ἥττον σπουδαία, καὶ

ἴσως σπουδαιότερα πάσης ἄλλης, διὰ τὰ πρακτικὰ
αὐτῆς ἀποτελέσματα.

Οὕτως ἡ Μαγεία συστηματοποιουμένη θέλει κα-
ταλάβει θέσιν ὑψηλὴν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν ἐπιστημῶν.
Εἰς τοῦτο τείνουσιν αἱ προσπάθειαι πάντων τῶν
περὶ ταύτης διαπραγματευομένων, καὶ ὅτι δύναται
νὰ καταριθμηθῆ μετὰ τῶν ἐπιστημῶν θέλω προσ-
παθῆσαι νὰ ἀποδείξω, ἐὰν λάβητε τὴν καλωσύνην
νὰ ἐπιτρέψητε τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐπιστολῶν μου
ἐν τῷ περιοδικῷ ὑμῶν συγγράμματι.

Ἄλλὰ ποία ἡ πρακτικὴ ὠφέλεια τῆς Μαγείας;
Ἐὰν προστεθῆ εἰς τὴν μεγάλην ὀμάδα τῶν ἀφηρη-
μένων ἐπιστημῶν καὶ ἕτερα μηδεμίαν ἐπιφέρουσα
πρακτικὴν ὠφέλειαν, τότε, ἀληθῆς ἢ μὴ, δὲν
ἐννοοῦμεν διατί πραγματευόμεθα περὶ αὐτῆς· εἶναι
ματαιοπονία καὶ δεινὴ ματαιοπονία· διότι ἐκτὸς
πάντων τῶν ἄλλων, κινδυνεύει τις νὰ ἐκληφθῆ καὶ
ὡς λίαν ἔχων ἐξημμένην τὴν φαντασίαν, ἵνα μὴ τι
χεῖρον εἴπωμεν, ἢ νὰ ἐκλειφθῆ ὡς ἀγύρτης, δύο με-
γάλα κακὰ εἰς πᾶσαν, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, χώραν.

Καὶ ἐντούτοις δύναται νὰ ἔχῃ μεγάλας τὰς πρα-
κτικὰς ὠφελείας καὶ μεγάλα νὰ παρέξῃ βοηθήμα-
τα, οὐ μόνον εἰς τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν
ιδίως, ἀλλ' ἐπὶ πάσας τὰς ἐπιστήμας ἐν γένει. Ὅπως
ὅμως κατανοηθῶσι τὰ ὠφελήματα ταῦτα χρειάζον-
ται νὰ ἴναι ἐπίλογος τῆς ὅλης διατριβῆς, χρειάζον-
ται νὰ ἴναι αἱ τελευταῖαι ἐπιστολαὶ τῶν ὄσων μέλλω
νὰ σᾶς πέμψω, ἐὰν ἐπιτραπῆ ἡ δημοσίευσίς ταύτης.

ΑΣΤΑΡΩΘ.

ΜΩΣΑΪΚΟΝ.

Ἡ ψυχὴ γυναικὸς ἀγνῆς εἶναι αὔρα πλήρης μύ-
ρων μεθυστικῶν, εἶναι φύσημα βαλσαμομένον ἀπὸ
ἄνθη· οὐδὲν ἀπαντᾷ τις ἐξαισιώτερον εἰς τοὺς ἀέ-
ρας ὅπου πλανῶνται τὰ νέφη, εἰς τὴν γῆν ὅπου
ἀπλοῦνται αἱ πράσιναί σκιαί. Συγκρινόμενα πρὸς
τὴν καλλονὴν τῶν νεανίδων, πρὸς τὴν ἡδονὴν ἣν
αἰσθάνεται τις θαυμάζων αὐτὰς, τὰ ῥόδα καὶ τὰ
κρίνα, καὶ ὅταν ἀκόμη λάμπουσιν ὑπὸ μίαν διαυγῆ
πρωΐαν τοῦ Μαΐου, ὑπὸ πέπλον δρόσου ἐν μέσῳ τῆς
χλόης, φαίνονται ἀχρωμάτιστα· ἡ μελωδία τῶν
πτηνῶν φαίνεται ἄνευ ἀρμονίας. Εἰς τὴν θέαν μύ-
νον αὐτῶν αἱ ζοφεραὶ ἰδέαι ἀφίπτανται, πᾶσα λύπη
πραύνεται, ἅμα οἱ ὀφθαλμοὶ των φωτίζονται καὶ
τοξεύουσι τὰ βέλη των ἐπὶ τῆς εὐρώστου γῆς, ἥτις
καλεῖται καρδία ἀνδρός.

Walther de la Vogelweide

σεν ὑπολοχαγόν· εἶναι ὡραία ὅσον καὶ γενναία. Αἰ λεπτομέρειαι αὐταὶ εἶναι αὐθεντικώτατοι καὶ πιστοί· γνωστοὶ εἰς τὸ στρατόπεδον ».

Τὸ συμβάν αὐτὸ μᾶς ἐνθυμίζει ὅτι κατὰ τὴν Πολωνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830 ἐφάνη μία νέα εἰκοσιπενταετής, ὀνόματι Ἐμιλία κόμισσα Πλάτερ, ἣτις παιδιᾶθεν εἶχε κλίσιν πρὸς τὰς εὐγενεστέρας ἀσκήσεις οὐχὶ τοῦ ὡραίου ἀλλὰ τοῦ γενναίου φύλου. Εὐγενής, ὡραία καὶ ἐνάρετος ἡ Κυρία Πλάτερ, ἀπεκρίθη εἰς ἕναν Ῥώσον στρατηγόν, ζητοῦντα τὴν χεῖρά της, μετὰ τὰς ἐξῆς δύο μόνον λέξεις: «Εἶμαι Πολωνίς!» Ὅταν ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις, ὤπλισε σῶμα ἑξακοσίων ἀνδρῶν καὶ συνέλαβε τὸ τρομερὸν σχέδιον νὰ καταλάβῃ τὸ φρούριον τοῦ Δουναβούργου καὶ νὰ μεταφέρῃ οὕτω τὴν ἐπανάστασιν εἰς Λιθωνίαν. Τὴν 2 Ἀπριλίου 1831, ἐνίκησε σῶμα Ῥωσικῶν στρατευμάτων. Διορισθεῖσα διοικητὴς τοῦ τάγματος τῆς Λιθουανίας, ἡ Κυρία Ἐμιλία Πλάτερ ὑπερασπίσθη τὴν δυσχερῆ θέσιν Κνόβο, καὶ, μετὰ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρα, ἐπέρασε διὰ μέσου τῶν Κοζάκων. Μετὰ τὴν κακὴν ἔκθεσιν τῆς ἐκστρατείας, ἠκολούθησε τοὺς συμπατριώτας της εἰς Πρωσσίαν ὅπου, κατεβεβλημένη ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ ἀπὸ τὸν πυρετὸν, ἐξέπνευσε μανθάνουσα τὴν ἄλωσιν τῆς Βαρσοβίας! Ἡ Κυρία Πλάτερ εἶχε παρ' ἑαυτῇ τὴν Κυρίαν Raszanowicz, ἐκπληροῦσα χρέη ὑπασπιστοῦ. Οἱ στρατιῶται ἔτρεφον πρὸς ἀμφοτέρας θρησκευτικὴν σχεδὸν λατρείαν καὶ, ἐθεώρουσαν ὡς ἁγιαστῆριον τὸν τόπον ὅπου ἀναπαύονται.

* * Ὁ Λάνγκεβιτς ἐγεννήθη εἰς τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Πόζεν· ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Breslau, καὶ διεκρίθη διὰ τῶν λαμπρῶν του σπουδῶν. Νεώτατος εἰσῆλθεν ὡς παιδαγωγὸς παρά τινι πολωνικῇ οἰκογενεῖα, καὶ ἀργότερον μετέβη εἰς Πρωσσίαν ὅπου ὑπρέτησεν ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Ὅταν ἐξερράγη ὁ ἰταλικὸς πόλεμος, ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἔλαβεν ἐνεργητικώτατον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Σικελίας.

Ἀκολούθως μετέβη εἰς Γαλλίαν καὶ διωρίσθη καθηγητὴς εἰς τὸ στρατιωτικὸν πολωνικὸν σχολεῖον.

Ὁ Λάνγκεβιτς εἶναι ἡλικίας 32 ἢ 33 ἐτῶν. Ἐναι μικροῦ ἀναστήματος· ἔχει ὤμους πλατεῖς, πρόσωπον στρογγύλλον, κόμην καστανόχρουν, βλέμμα ὀξυδερκὲς, καὶ μίστακα ὑπερήφανον.

* * Ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων διασωζομένων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης εἶναι καὶ ὁ εἰς πλεῖστα τεμάχια τεθραυσμένος κολοσσαῖος μαρμάρ-

νος λέων, τὸν ὁποῖον ἀνήγειρον αἱ Βουωτοὶ εἰς τιμὴν τῶν κατὰ τὸ 338 Π. Χ. πεσόντων συμπολιτῶν εἰς τὴν ἐν Χαιρωνίᾳ μάχην. Τὰ τεμάχια τοῦ λέοντος τούτου εἶχον ἀνακαλυφθῆ πρό εἰκοσι περίπου ἐτῶν. Νῦν δὲ πληροφοροῦμεθα ὅτι γύψινον ἔκμαγμα αὐτοῦ μετακομισθὲν ἐσχάτως εἰς Ἀγγλίαν μέλλει ἐντὸς ὀλίγου νὰ στηθῇ εἰς Λονδῖνον ἐπιμελεῖα τοῦ γνωστοῦ ἀγγλοῦ ἀρχαιολόγου Νεύτου, τοῦ ἐπιτυχῶς τὰς ἐσχάτως ἐν Ἀλικαρνασσῶ γενομένας ἀνασκαφὰς διευθύναντος.

* * Ἐμπορὸς τις ἐπανεβλῶν ἐσχάτως ἐκ Κίνας εἰς Παρισίους ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ νέαν τινα ἐφεύρεσιν, ἣτις πιθανῶς θέλει γίνῃ παραδεκτὴ καὶ ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη συνίσταται εἰς κατασκευὴν νέου εἶδους χάρτου, τὸ ὁποῖον ποτιζόμενον δι' ἀχρωμάτων τινος ὑγροῦ, ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀναλύεται ἐντελῶς ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου κατὰ τὴν ποσότητα τοῦ ὑγροῦ δι' οὐ ἐποτίσθη. Ἐπὶ τοῦ χάρτου τούτου, ὁμοίου τοῦ κοινοῦ χάρτου, γράφουσιν οἱ πανοῦργοι κάτοικοι τοῦ Οὐρανίου κράτους τὰς ὑποσχέσεις καὶ συνθήκας των, τὰς ὁποίας ὑποχρεοῦνται νὰ τηρήσωσι μέχρις οὗ τὸ ὑγρὸν ταῦτο, ὅπερ καλοῦσι μελάνην τῆς γνώσεως, ἐπιφέρει τὴν ἐνέργειάν του.

* * Ἀμερικανικὴ τις ἐφημερίς ἀναφέρει τὸ ἐξῆς περιέργον συνοικέσιον. Εἰς πυροβολιστῆς ἤρατο μιᾶς νεάνιδος, τῆς ὁποίας ὁμως οἱ γονεῖς ἀνθίσταντο εἰς τὴν σύζευξίν των, καὶ ἐμπόδιζον πᾶσαν συνεννόησιν τῶν ἐρωτολήπτων. Ὁ πυροβολιστῆς προσκαλεῖται εἰς Βασιγκτόνα, ἡ δὲ νεάνις κατατίθεται ὑπὸ ἀπελπισίας ἐν τῷ χωρίῳ της, ὅτε λαμβάνει τηλεγράφημα περιέχον τὴν ἐπομένην ἐρώτησιν: «Θέλεις διὰ σύζυγόν σας τὸν Ἐδουάρδον Χάρστων;» Τὸ τηλεγράφημα ἔφερε τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἱερέως τοῦ τάγματος εἰς ὃ ἀνήκεν ὁ πυροβολιστῆς. «Ναί,» ἀπήντησεν, ἐπίσης διὰ τοῦ τηλεγράφου, ἡ Μίς Συρβιδῶδ. Μετὰ δύο ὥρας δεῦτερον τηλεγράφημα ἀνήγγειλε πρὸς τὴν νεάνίδα ὅτι ἦτο σύζυγος τοῦ Κ. Χάρστων, τὸ δὲ τηλεγράφημα τοῦτο ἐμελλε νὰ τῇ χρησιμεύσῃ ὡς πιστοποιητικὸν τοῦ γάμου της.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Λέαις τοῦ 4^{ου} Αἰνίγματος.

* ARTEMISION.*

ΑΙΝΙΓΜΑ 5.

Τρεῖς προθέσεις μετ' συνθέτου, ὧν προσμετρεῖται ἡ μέση·
Φεῦ! ἐάν εἰς τὸ παγγί σας ἡ τριὰς αὐτῶν συμπέση.

ΣΦΙΓΞ.

Π.